

מדינת ישראל

גנזך המדינה

משרד _____
התורה הממשלתית לזיכרון

פחיקאים - יהודה
ושומרון

10/83 - 5/82

מס' תיק _____

מס' תיק מקורי 22/8

שם _____

פחיקאים - יהודה ושומרון

רש - 8 / 1708

מס פריט 1321860

מס פרט 61.5/1 - 89

03-315-10-08-07

14/10/2013

מזהה פיוז
מזהה לוגי
כתובת

מחלקה תכנון

י.ת.ק.י.ל.

983

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

ירושלים, 14.10.83
טספרנו: 2237

סכום דיון בנושא קדום תכנון ופתוח אתרים באזור יהודה
מתאריך 10 באוקטובר 1983

השתתפו ה"ה: מר י. בן מאיר (פיצ'י) נציג מוא"ז גוש עציון והח"מ.

בפגישה סקר פיצ'י את קצב התקדמות התכנון והפתוח של האתרים באזור יהודה שהמולצו במסגרת תוכנית האב ליהודה ושומרון לפתוח השלב הראשון.

1. הרודיון:

- (א) תוכנית המתאר המבוססת על תוכנית האב לאתר נמצאת בהכנה ע"י הר.ג.ל.
- (ב) ח.ק.ל. מכשירה קרקע באתר ומצעים למגרשי חניה ע"פ התוכניות.
- (ג) מ.ק.צ. כנראה תצפה באספלט מגרשי החניה ודרכי הגישה במסגרת תוכניות לפתוח האזור בתאום המוא"ז וההסתדרות הציונית.
- (ד) ח.מ.ת. במסגרת שותפותה בתכנון האלטנטים באתר מזמינה מהאדריכלים ביקסון בר דור (אדריכלי האתר) תוכנית לפתוח הגן ההרודיאני (האטרקציה המרכזית בהרודיון החתית).
- (ה) ההסתדרות הציונית מזמינה מהאדריכלים הנ"ל תוכניות מפורטות לכינוי מרכז המבקרים ולשנוע המבקרים שהרודיון החתית (מרכז המבקרים) לאתר בראש ההר.

2. מרכז מבקרים גוש עציון (משטרת טיקי מאוס)

החברה לפתוח גוש עציון השלימה תוכניות למרכז המבקרים בכניסה לגוש. את התוכניות הכין אדריכל אריה סונינו. האתר הועלץ לפתוח בשלב ראשון ע"פ תוכנית האב לתיירות ביו"ש.

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

- 2 -

החברה מבקשת סיוע בפתוח התשתית באתר וכמו כן קבלת סיוע במסגרת "מפעל מאושר".
סוכס כי לאחר בחינת התוכנית תבדק האפשרות של הח.מ.ת. לסייע בפתוח התשתית,
כאשר ברור לחלוטין שהאתר לא נמצא בתוכנית העבודה של החברה. כמו כן תבדק
האפשרות, בתאום אגף תכנון וכלכלה במשרד התיירות, לסייע למפעל תיירותי זה
במסגרת תנאי הסיוע המקובלים.

סיכום: *א.ר. כהן*
מנהל אגף תכנון

העתקים: טר א. רונן - מנכ"ל בפועל
טר מ. ריגל - מנהל אגף תכנון וכלכלה - משרד התיירות
טר ג. שמיר - מנהל מח' לתכנון פיזי - משרד התיירות
משתתפים.

גא/אד

ע"מ

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

ירושלים, 27 באפריל 1983

מספר נג: 526

שכום דיון בנושא הכנת תוכנית פתוח לשלב א' לאתרים
הרוודיון וארמונות השטונאים ביריחו שתאריך 22 אפריל 1983.

- השתתפו ה"ה: ש. פוקס - מתכנן-חבל ירושלים - המח' להתיישבות.
 ג. סאס - קרן קיימת לישראל.
 א. נחמני - תעשיות בהתיישבות הכפרית.
 י. בן מאיר - מוא"ז גוש עציון.
 מ. בן ארי - המחלקה להתיישבות.
 אדריכל ג. ביקסון ואדריכל י. בר דור - המתכננים.
 א. נצר - המכון לארכיאולוגיה (מבצע החפירות באתרים)
 ג. כהן - מנהל אגף תכנון - חמ"ת.

א. כללי

1. תוכנית האב לפתוח התיירות ביהודה ושומרון מטליצה על האתרים הרוודיון וארמונות השטונאים ביריחו כעל אתרים בעדיפות ראשונה לפתוח בטרם יהודה ושומרון.
2. האדריכלים ביקסון ובר-דור ביעוץ ארכיאולוגי של דר' א. נצר טימו הכנת תוכנית רעיונית לפתוח כל אחד משני האתרים, התוכנית הרעיונית מאושרת ומקובלת על ידי הגופים שיוצגו בפגישה הנדונה.
3. החמ"ת, המחלקה להתיישבות, הק.ק.ל. והמוא"זות שותפים להזמנת תוכנית מפורטת לשלב א' של פתוח כל אחד משני האתרים.

ב. הרוודיון

4. רשות הגנים הלאומיים בשותף מוא"ז גוש עציון יגישו בתאום עם האדריכלים ביקסון-בר דור ת.ב.ע. לאתר על פי התוכנית הרעיונית המאושרת.

2/...

5. ארבעת הגופים (חמ"ת, ק.ק.ל., חבל ירושלים ומוא"ז גוש עציון) יתקשרו באמצעות מוא"ז גוש עציון למתכננים ביקסון - בר דור להזמנת תוכנית מפורטת לשלב א' של הפתוח.
  6. שלב א' של תוכנית הפתוח יכלול כמוסכם על הגופים הנ"ל את המרכיבים הבאים: הכשרת גישה וחנייה בהרודיון תחתית, שבילי גישה מהרודיון עילית להרודיון תחתית, מרכז מבקרים בהרודיון תחתית, פתוח הגן ההרודיאני בהרודיון תחתית. (כמו כן תחל הק.ק.ל. השנה לפרוץ את התנאי העוקף את הכביש הקיים ואת הנסיעות בפארק המתוכנן).
  7. פרוגרמה של הפונקציות וגודלן אשר יכללו במרכז המבקרים, לרבות האלמנטים המסחריים תמסר למתכננים בנפרד.
  8. מדידות ונתונים נוספים הדרושים לתכנון יסופקו על ידי חצרות המשותף באמצעות נציג מוא"ז גוש עציון.
- ג. ארטנונות חשמונאים ביריחו.
9. מר ש. פוקס בתאום מוא"ז בקעת הירדן והמתכננים יעבירו התוכנית הרעיונית המאושרת למועצת תכנון עליונה באיו"ש. המתכננים יכינו ת.ב.ע. לשלב א' של הפתוח, כפי שהוצג בדיון.
  10. ארבעת הגופים (חמ"ת, ק.ק.ל., חבל ירושלים ומוא"ז) יתקשרו באמצעות חבל ירושלים של המח' להתיישבות למתכננים ביקסון-בר דור להזמנת תוכנית מפורטת לשלב א' של הפתוח.
  11. שלב א' של תוכנית הפתוח יכלול כמוסכם על הגופים הנ"ל את המרכיבים הבאים: דרך גישה וחנייה, מרכז מבקרים באתר, פתוח והכשרת לבקור של ארטנונות החשמונאים בשטח התחום בין הפארק שתפתח הק.ק.ל. ואפיק נאל קלט. (כמו כן תחל הק.ק.ל. בתאום המח' להתיישבות לנטוע את פארק הדקלים בבבול שלב א' של הפתוח).
  12. פרוגרמה של הפונקציות וגודלן אשר יכללו במרכז המבקרים, לרבות האלמנטים המסחריים תמסר למתכננים בנפרד.

החברה הממשלתית לתיירות

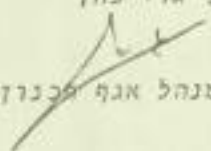
ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

-3-

13. מדידות ונתונים נוספים הדרושים לתכנון יסופקו על ידי הצוות המשותף באמצעות מתכנן חבל ירושלים.

14. לאחר השלמת הפרוגרמה למרכזי המבקרים בכל אחד משני האתרים והעברת המדידות למתכננים תקבע פגישה נוספת של הצוות המשותף.

סיכום גדי כהן

שנהל אגף תכנון

העתק: למשתתפים

- מר ע. לוטן - סנכ"ל החברה
- מר א. רוגן - סמנכ"ל טכני
- גב' נ. פרץ - טמונה על התקציב

גכ/מד

החברה
הממשלתית
לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

Handwritten note in top right corner, partially obscured by a line.

מל: סג'י תאריך: 3.1.85

סמל: סמל

הערן: פכ'וויקט "אסל-השומון" / אסצון נופס.

Handwritten notes in top left corner, including "תעודת" and "בגד".

ביקרי אצ'ע'י מנחם סג'אל בענין הנפון.
הפכ'וויקט מאג נכאה ע'י וכן הכע'ולונת
סג'ל.

צ'ור את' ק'ק'ק לקבום הטפוס
טובה סג'אל סג'ון מהט.
(ארכט'ל)

בית

תן ע'ו צ'לצ'ול מ'וד'י ה'ולג ומנחם
י'וצ'ל ע'ל'ולואום ה'ולג ה'י.

Handwritten signature or stamp in the bottom left corner.

Handwritten notes and signatures in the bottom right corner, including "מחלקת" and "מנהל".

קרן קימת לישראל מינהל פיתוח הקרקע
ירושלים, ת.ד. 283, טל. 5261

הפרויקט ואדי קלט

דף

מחוד

11.3.83

כתן סאס

7.3.83

זכרון דברים מיום

חברת הממשלתית להיירות

נח שבט העשור 20. 3. 83

תיק 134/10

הנושא:

ואדי קלט

מקום

ירושלים

נוכחים: מ. בן פורת, מ. רוח, א. שרף, ד. בר-לב, צ. אבני, ש. נדן
ע. קאופשטיין, ג. סאס, קק"ל
ד. טמקין, אסף גוטפלד, רשות שמורות הטבע
י. בון, ש. פוקס, הסוכנות, גדי קופל, מצפה יריחו
אורי מילר, חכנון גוף בע"מ אדיכלי גוף, עזר שלום, מטה בנימין
גדי כהן, חמ"ת, בן בטס, מ.א. מטה בנימין

1. התוכנית הוצגה ע"י אורי מילר.
2. לא נרשם פרוטוקל בישיבה.
3. נתן סאס סיכם.

להלן הסיכום:

- א. התוכנית שהוצגה היא כיוזמת רשות שמורות הטבע.
- ב. ביצוע ומימון על ידי קק"ל.
- ג. בישיבה קודמת סוכס שהתוכנית תציג שיתוף פעולה בין הקק"ל, רשות שמורות הטבע, מ.א. מטה בנימין, מתישבי ורד יריחו וחברה הממשלתית לתירות כדי לקדם את פיתוח תעסוקה באיזור.
- ד. התוכנית לא הציגה ראייה כוללת של תיכנון הואדי ועסקה רק בטיפול בפרטים בואדי.
- ה. מאחר ולא רוצים לעקב את התהליך החיובי של פיתוח הקלט, קק"ל תתארגן למימוש תוכנית פיתוח לנחל ובמקביל תוגדר צורת שיתוף הפעולה.
- ו. יוקם צוות משותף של: קק"ל, המחלקה להתיישבות, חמ"ת, המועצה האזורית ורשות שמורות הטבע כועדה היגוי לתיכנון כולל של הקלט.
- ז. הנחל כשמורת טבע צריך לשמש גם כמקור פרנסה למתישבי האיזור וזכרון הפיתוח צריך לקחת את נושא זה בחשבון.
- ח. ישיבת עבודה נקבעה ליום שישי 25.3.83 במשרדי הקק"ל בירושלים, בהישתתפות נציג אחד מוססן של כל גוף והמחכנן אורי מילר.

נתן סאס

Handwritten notes on the left margin, including "אורי מילר" and "מטה בנימין".

הסוכנות היהודית לארץ ישראל

המחלקה להתישבות חקלאית
חבל הנגב לכיש - באר שבע

טלפון 25 77321 - ת.ד. 5
טלס 5265

המחלקה להתישבות

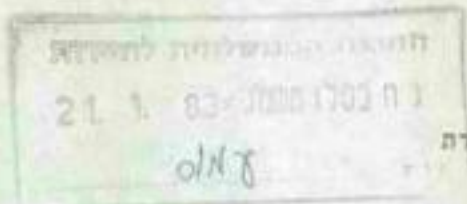
מספר

כ"ס בקבת תשמ"ג

14.1.1983

בארי שבע

Handwritten notes:
מס' א.
27
21

לכבוד

מר עמוס לוטן

חברה הממשלתית לתיירות

ירושלים

א.ב.

הבדון: השתתפות בסימון תוכנית פיתוח סוסיה

מצ"ב הצעת עבודה של תל"ל להכנת תוכנית פיתוח אתר סוסיה.

אנו מבקשים שסימון הכנת התוכנית תתחלק שווה בשווה בין הסוכנות היהודית, ק.ק.ל והחמ"ל כדוגמת הנהל שהיה כבר בפרוייקטים התיירותיים בעבר.

Handwritten signature:
בכ"ד רב,
אלדד זיסין

העתק:

- ח. צבן
- פ. כהנא
- א. הלפרט
- ב. סאס - ק.ק.ל
- א. זהר - תעשיות
- ג. כהן - חמ"ל
- א. לפידות

תהל מהנדסים יועצים בע"מ

תאריך 20.12.82

לכבוד
מר אלדר גיסין
מנהל חבל הנגב
הסוכנות היהודית
באר-טבע

א.נ.,

מוגשת בזה העעת עבודה להכניח פיתוח אתר סוסיה.

ההצעה כוללת שני שלבים. בשלב הראשון תעשה עבודה טקס שוק והערכת פוטנציאל הביקוש לאתר.

במידה ותוכח כראוי פיתוח האתר, מוצע לגשת לשלב השני של העבודה הכנת תכנית פיסית כללית של האתר ואמון השקעות לפי שלבי פיתוח. משך העבודה מוערך בכ-4.5 חודשים קלנדריים.

התמורה הנדרשת עבור שלב א' היא כ- 263,000 שקל בתוספת מע"מ כחוק במחירי דצמבר 1982.

עבור שלב ב' נדרש סכום של כ- 300,000 שקל בתוספת מע"מ כחוק במחירי דצמבר 1982.

ב ב ר כ ה

א. נון

מנהל האגף לכלכלה וחקלאות

העתיק: מר א. הלפרט - חבל הנגב
מר א. זוהר - הסוכנות
מר נ. סאס - קק"ל

חכנית פיתוח - סוסיה

הצעת עבודה

1. רקע

אתר סוסיה מרוחק במרחק של כ- 10 ק"מ מב"ש (כשעה נסיעה) כ- 45 ק"מ מירושלים (כשעה נסיעה) וכ- 150 ק"מ בח"א (כשעתיים וחצי נסיעה). בגבעה המשקיפה על נוף טרשים וטרטוה מעובדות נמצאו שרידי בהכנ"ס מתק' המשנה והתלמוד וכן מערות חצובות בסלע המשמשות למגורים לחקלאים המקומיים המעבדים באזור האתר את אדמותיהם.

האתר, ברמת פיתוחו הנוכחית מציע סיור של כחצי שעה במסופ. דרך הגישה לאתר המרוחק כ- 2 ק"מ מהכביש הראשי הינה משוכשת, לכן מספר המבקרים השנתי אינו עולה על 5000-7000 איש בשנה.

האתר מצוי באזור בו הוקמו טפ' ישובים חדשים בתק' האחרונה כמו כרמל מעון ולוציפר.

כמו כן, מצוי האתר בקרבת יער יתיר המהווה מוקד טילות באזור.

2. מטרת חכנית פיתוח האתר

פיתוח סביבתי של האתר כשמורה תרבות ופולקלור, התייכות למוקד משיכה לתירים וטיילים וזאת, כחלק מצערך מסלולי טיולים אזורי וכבסיס העסקתי לישובי האזור.

3. מטרת העבודה המוצעת

בדיקה פוטנציאל הביקוש של האתר והכנת חכנית פיתוח (באם יתברר שהחכנית - כדאית) המתאימה מבחינה כלכלית וארגונית לאתר הנבדק.

הרעיון העומד ביסוד פיתוח האתר הוא שילובו במסגרת פיתוח אזורי במסלול וכתוואי טיולים אזורי. לכן התמקד העבודה בשלב הראשון בעריכת סקר שוק והערכת פוטנציאל הביקוש מבחינת האזור כולו, בשלב השני תעשה בדיקה כזו לאתר עצמו.

הצעה העבודה אינה כוללת נושא בדיקת בעלות על הקרקע, בדיקות אלה יעשו ע"י המזמין.

4. שלבי עבודת החכנון

התשובה העקרונית באם לגשת לפיתוח האתר או לזנוח את הרעיון הוכל להתקבל רק לאחר ביצוע סקר ובדיקת שוק כהתאם למתואר בשלב א' של העבודה.

לכן מוצע לחלק את העבודה לשני שלבים עקרוניים:

שלב א': סקר שוק והערכת פוטנציאל הביקוש לאתר כהסריטי פיתוח שונים.

שלב ב': - הכנון תכנית כללית לאתר ואסדן השקעוה לפי שלבי פיתוח
- בדיקה כלכלית

שלב ג': - הכנון תכניות מפורטות בתחומי הנדסה, אדריכלות וארגון. (לא
נכלל במסגרת הצעה זו).

להלן פירוט המרכיבים ככל שלבי העבודה:

שלב א': - 1. בדיקה פוטנציאל הביקוש של האתר: העשה ע"י איסוף וניתוח מידע
בנוגע לפלחי התירות הבאים:

א. טיולים מאורגנים העוברים באתר.

ב. טיולי בודדים וקבוצות בלתי מאורגנות המטילות באתר.

בדיקה פלחי תירות אלה העשה בתחומים הבאים:

- מוצא ויעד של תירים וטיולים ומידת שילוב האתר, כיום,
במסלולי טיולים.

- הרכב קבוצות (זרים, מקומיים).

- היקף הנועה קיים אזורי ומקומי.

- איזונטר אחריט באזור ומס' המבקרים בהם.

- ניתוח הגורמים המשפיעים על תירות באזור כגון: חשתית
כבישים, פיתוח אתרים ארכיאולוגיים, נגשים וההישבותיים,
כחון, שרותי דרך.

- הערכת פוטנציאל פיזי של האזור כמוקד משיכה תירים והערכת
החרומה הנוספת של פיתוח האתר לגידול מס' המבקרים באזור
ושעות שהיחם בו.

ג. בדיקה עם מארגני טיולים על שילובו של האתר כמערך מסלולי
טילות, למשל:

(1) במסלול של טיולים מאורגנים ברכב בציר: ירושלים-חברון-

יטא-סוסיה - לוציפר - יער יתיר - ב"ש.

ירושלים - חברון - יטא - סוסיה - יער יתיר - ב"ש.

מסלול זה מיועד לטילות פנים ולתירות חוץ כדרך מעבר.

מירושלים דרומה או במסלול טיולים יומי לאתרי האזור

וב"ש וחזרה בערב לירושלים.

(2) אפשרות אחרת המוצגת בתכנית אב לפיתוח הירות בשומרון ויהודה הינה של מסלול טיול בן יום מכאן-שבע לחברון והישוב היהודי בתר חברון, כולל: ב"ש - יער יתיר - לוציפר - מעון וכרמל-סוסיה - ביטא - רחיה אל פוד - עין אבו חייט - ואדי אל אונקור - פינח כנר - חברון - חזרה בכביש גב ההר לב"ש או המשך לירושלים.

ד. הערכה כוללת של פוטנציאל התיירות כמונחים כספיים; בדיקה זו תתייחס לנושאים הבאים:

- (1) כמות התיירים בהתאם לסוגים.
- (2) משך שהיה באתר.
- (3) הערכת כושר החסלום (Ability to pay) של סוגי התיירים השונים ואומדן הוצאותיהם לפי סוגי הוצאה, זמני שהיה ורמת הפיתוח של האתר.
- (4) הערכת חסריטי ביקוש אפשריים המתאימים לאלטרנטיבות שונות של פיתוח האתר ושל מצב התיירות הכללי בארץ ובאזור ואומדן זרמי הכנסות והוצאות הקשורים לחסריטיים אלה.

שלב ב': 1. הכנת תכנית פיזית כללית של האתר ואומדן השקעות לפי שלבי פיתוח

בשלב זה התוכנן תכנית כללית של האתר עפ"י עקרונות חכנון שיקבעו בשיתוף עם הוועד.

כללית, הרעיון הוא לפתח במקום שמורה חרבות ופולקלור המציגה את הישוב בתקופת בית שני.

התכנית הכללית תתייחס לאלטרנטיבים הבאים*:

- תכנון, הקמת מבני מגורים במתכונת התקופה המקראית.
- שחזור אמצעי יצור והדגמת היצור החקלאי, האריגה ומוצרי הצאן.
- הקמת מרכז ביקור, הכולל מכנה לתצוגת הממצאים ושרותי דרך למבקרים
- סלילת דרך המקשרת את האתר למערכת הכבישים הראשית (תכנון הכביש יעשה בנפרד מהכנת התכנית הפיתוח).

* בהתאם לתכנית אב לפיתוח שומרון ויהודה, החב' הממשלתית לתיירות, קק"ל הסוכנות היהודית - המחלקה להתיישבות, המועצות האזוריות ביהודה ושומרון, 1982.

- ביצול מערכת מערות המגורים שבאתר לפיתוח יחידות נסחריות שתעסוקנה ביצירת ומכירת מזכרות לתורים וטילים כגון כלי נחושת, צמר, בגדים, מוצרי עור, וכלי עץ ומוצרי מזון יחודיים.
- חכנון כללי של חשתי פנימית שתכלול דרכים פנימיות, נקודות מים וסניטציה.
- פיתוח נופי סביבתי של האתר, חכניה ותוכנן ברמה המתאימה לצורך הערכת השקעות ראשונית של פיתוח האתר.
- הערכת עלות ההשקעה.
- אומדן כוח אדם והעלויות הכדרשות להפעול המערכת בשלבי הפיתוח השונים.

2. בדיקה כלכלית

- הבדיקה הכלכלית התבסס על אומדני הכנסות הוצאות וההשקעות שנזכרו בטעיפים הקודמים.
- תערך בדיקה לתסריטי ביקוש אלטרנטיבים (ראה סעיף ד' (4)).
- תבחן רגישות הכדאיות הכלכלית לתסריטים השונים.

5. לוח זמנים לחכנון

- שלב א' - כ-2 חודשים קלנדריים.
- שלב ב' - כ-2 חודשים קלנדריים.
- הוצאות דו"ח - כ-½ חודש.
- סה"כ משך העבודה: 4½ חודשים קלנדריים.

6. כוח אדם נדרש

- לביצוע העבודות ידרש כוח האדם המקצועי הבא:
  - א. חכנון פיסי ועריכת סקרי שוק - טובי פנסטר.
  - ב. בדיקת כדאיות כלכלית - ד"ר יגאל דבין.
  - ג. חכנון הנדסי - שלמה לוי.
  - ד. חכנון ארגוני - עודד לוטקר.
- הצוות יעזר בכוח האדם המקצועי הויב החומי הפועל במסגרת החברה.
- חברה מה"ל תעזר בשרותי אדריכלות כהתאם לצורך, ובהתייעצות עם המזמין.

7. התמורה הנדרשת

הננו מבקשים בתמורה עבור הטרותים המוצעים על ידינו את הסכומים ו
וכתנאים כמפורט להלן:

(א) עבור שלב א' של העבודה - בדיקת פוטנציאל הביקוש של האתר
ההיה התמורה בסכום של - 203,000 שקל וכתוספת מע"מ כחוק
במחירי דצמבר 1982.

הסכום הנ"ל כולל, עבורת כוח אדם, נסיעות והוצאת דו"ח (למעט
מיפוי שכמירה וידרש יבוצע על השבון הלקוח).

(ב) עבור שלב ב' של העבודה - הכנת תכנית פיסית כללית של האתר ואמרו
השקעות לפי שלבי פיתוח ההיה התמורה בסכום של כ- 300,000 שקל
כתוספת מע"מ כחוק במחירי דצמבר 1982.
סכום זה כולל עבורת כוח אדם, נסיעות, והוצאת סו"ח סופי.

ההסתדרות הציונית העולמית

חטיבת ההתיישבות
אזור ירושלים

מזכירות
הרצוג ארץ אשור 88 יק"ו.
במחנה
שדה קופס

טלפון 223421
ת.ד. 2569
רח' הלל 23 י"ם, מיקוד 94581

אישון
מחשבה נא להזכיר

תאריך 27.1.83

ארמונות החשמונאים; הערכת הצעה לשלב פיתוח ראשון

1. תוכנית הפיתוח כללית

תוכנית הפיתוח הרעיונית ותוכנית אדריכלות ראשונה לאחר ארמונות החשמונאים הוכנו על ידי מר נתן סאט והאדריכלים ביקסון ובר-דור ב-1981. הפיסתם היא לפתח פרק ארכיאולוגי בשטח של כ-12,000 דונם; המוקד העיקרי של הפרק יהיה אתר ארמונות החשמונאים וסביבתו המידית (כ-400 דונם). הפרק יכלול תל יריחו, בית הכנסת נערן, מנזר קרנטל, מנזר סנט ג'ורג', מערכת אמות מים נרחבת, היפוסטרומ ומטעים מסחריים של מושב ורד יריחו.

מלבד תוכנו הארכיאולוגי של האתר הוצע לפתח שם פעילויות משלימות, חלקן מסחריות; בריכות שחיה, חניון יום, חניון לילה, מזנון ומסעדה, מופעים אור-קוליים, תחבורה פנימית, מלון.

ב. השלב הראשון

בשלב הראשון המטרה המוצעת היא לעצב אתר אשר רמת המשיכה שלו (תוכן נגישות) תהיה לפחות של אתרים אחרים באזור (השם, תל יריחו, קומראן). מרכיבי התוכנית הזאת הם הסדרת הגישה, פיתוח ארכיאולוגי וסביבתי, פיתוח מסחרי.

ג. הסדרת הגישה

בתוכנית הרעיונית 5 כבישי כניסה לפרק, מתוכם שנים לקשר עם אתרים רחוקים (מתל יריחו וטריק אבו הינדי). השלושה שיובילו לאתר המרכזי הם:

- ממרכז יריחו, צפונה מואדי קלט (בשימוש היום).
- על יד מחנה חנן וחצית ואדי קלט מדרום.
- דרך רומית לאורך ואדי קלט.

לפי אומדן הקרן הקיימת (מר שמשון נדן) עלות הדרכים האלה היא \$ 100,000, \$ 135,000 ו-\$ 580,000 בהתאמה.

התוואי ממרכז יריחו עובר אזור בנוי ודרכים צרות ואינו מתאים לתנועת אוטובוסים.

תוואי הדרך הרומית מקצר בכ- 10 קילומטר את המרחק מירושלים ומוסיף סיור יפה לאורך הואדי. עלותו פוסלת אותו בשלב הראשון.

מוצע לכיצוע; הכניסה ממחנה חנן.

ד. פיתוח האתר

להלן המוקדים הארכיאולוגיים אשר יפותחו בשלב הראשון (על בסיס תוכנית ד"ר אהוד נצר);

\$ 000	
8.0	חפירת הגן השקוע
20.0	שיחזור הגן השקוע
7.0	שיחזור הארמון השלישי של הורדוס
5.0	שיחזור בריכת שחיה חשמונאים
8.0	שיחזור ארמונות תאומים
17.0	קירוי הארמון השלישי של הורדוס
65.0	ס"ה פיתוח ארכיאולוגי

ההשקעות הציונית העולמית

חטיבת ההחייבות

אזור ירושלים

בחישובה נא לחזיר

טלפון 223421

ת.ד. 2569

רח' הלל 23 ים, מיקוד 94582

מס' _____

אחיד _____

- 2 -

מלבד הפיתוח הארכיאולוגי הישיר חדרשנה השקעות במערכות תשתית בסיסיות ובמערכת החנועה הפנימית באתר. כמו כן מוצע לבצע בשלב זה חניון נופש פעיל. להלן אומדן ההשקעות:

\$ 000	
5.0	מים וביוב
20.0	חשמל (גנרטור)
40.0	גידור ושער כניסה
25.0	נוי וגינון (5 דונם)
10.0	שילוט
15.0	שבילי הליכה (כ-2,500 מטר)
40.0	חניה (2 דונם)
60.0	דרכים פנימיות (750 מטר)
18.0	מבנים: קופה ושרותים (30 מ ²)
25.0	נופש פעיל
255.0	סה"כ

ה. פיתוח מסחרי

יש תפיסה צרה למיסחור האתר לפיה יש להתאים את האופי, ההיקף והרמה של פעילויות מסחריות לצרכים של מבקרים הנמשכים לאתר כמוקד ארכיאולוגי בלבד. לפי תפיסה רחבה יותר יש לפתח פעילויות מסחריות אשר להן כוח משיכה בזכות עצמן, כגון מסעדת יוקרה, מופע אור-קולי, שחיה וספורט, איכסון.

יתכן שכמרחב הפרק המתוכנן נכון לפתח מגוון פעילויות. למוקד הארכיאולוגי המרכזי מומלץ לאמץ את התפיסה הצרה - מזנון, מזכרות, שרותים, ואולי מערכת תחבורה פנים-אתרית (עגלות) כדי לקשור מוקדים מחוץ לטווח הליכה סביר, במיוחד בקיץ.

לצורך תחזית החנועה באתר אפשר באופן פשטני להתבסס על אתרים דומים כגון הרודיון וארמונות הישם; זאת להתעלם מהשפעת הוספת אתר ביקור גדול, מרשים ויהודי על התנהגות תיירי חוץ וישראלים באזור יריחו. (כמה ארכיאולוגיה אפשר לעקל ביום אחד? האם הביקור באזור יתארך? האם הביקוש קשיח? האם השלכות על ציר הביקור הדרומי למצדה?).

להלן חנועה המבקרים בארמון הישם ובהרודיון במשך 3 השנים האחרונות;

חלופה	סוג מבקר	הישם (000 מבקרים)	הרודיון (000 מבקרים)
1979/80	תיירים	105	52
	ישראלים	38	40
	ס'ה	143	92
1980/1	תיירים	93	53
	ישראלים	33	35
	ס'ה	126	88
1981/2	תיירים	77	50
	ישראלים	42	37
	סה"כ	119	87

ההסתדרות הציונית העולמית

חטיבת ההתיישבות

אזור ירושלים

טלפון 223421

ת.ד. 2569

דח' הלל 23 י"ם, סיקוד 94581

בחשבונה נא לחזור

מס'

תאריך

- 3 -

לאור נתונים אלה ובהתחשב בחשפעה אפשרית מתנועת המטיילים הצעירים הישראליים בואדי קלט (כ-80,000 לשנה), בניה 100,000 מבקרים לשנה בארמונות החשמונאים, המתחילים באופן שווה בין תיירים וישראלים.

על בסיס משקאות קלים, קונדיטאות ומזכרות, ובהיקף המבקרים הצפוי, יש להקים מזנון אשר שטחו הבנוי יכלול אזורי איחסון, הכנה ודלפק. אזורי ההגשה והישיבה יהיו בחוץ ויהנו מתצללה טבעית קלה; שטח המבנה הדרוש כ-40 מ². בקרבת המזנון יהיו השרותים הציבוריים.

עלות המזנון לא תעלה על \$ 70,000 לפי החישוב השנתי;

\$ 000

50.0

30.0

10.0

10.0

70.0

100,000 מבקרים לפי \$ 0.5 עודף הפעולי
3 משרות
אחזקה, רכב, כלליות.
עודף להחזר הון
השקעה מירבית (8%; 10 שנים)

1. סיכום תוכנית ההשקעות

\$ 000

135.0

65.0

255.0

70.0

525.0

125.0

650.0

כביש גישה
פיתוח ארכיאולוגי
חשתית מסכיבה
מזנון

חיכנון, פיקוח זכ.צ.מ. (25%)

סה"כ

2. מימון וארגון

א. פיתוח החשתית

עיקר המאמץ בשלב הראשון של הפרויקט יוקדש להכשרת האתר הארכיאולוגי לקליטת מבקרים בהיקף גדול, ודגש ההשקעות הוא בהתאם על מרכיבי חשתית; כבישים, חפירה ושיתוח ארכיאולוגי, פיתוח סביבתי. למספר מוסדות ממלכתיים וציבוריים ענין בפיתוח האתר; קרן קיימת וחטיבת ההתיישבות- הרחבת התעסוקה וההכנסה האזורית; החברה הממשלתית לתיירות- הרחבת מוקדי משיכה מסכיב לירושלים; רשות הגנים הלאומיים - טיפוח ושימור אתרים היסטוריים.

מוסדות אלה יממנו את ההשקעות ההתחלתיות בחשתית (כ-\$570,000). רצוי לשקול הקמת חברה ציבורית לפיתוח האתר בה יוצגו, מלבד המממנים, המועצה האזורית, רשות שמורות הטבע (לחיזוק הקשר עם ואדי קלט), המשלחת הארכיאולוגית, מושב ורד ירימו, החברה הזאת תסבכ כיווני פיתוח האתר, תתחזק אותו ותגבה דמי כניסה מהמבקרים (כ-\$ 100,000 לשנה), בהנחה שהמימון ההתחלתי לחשתית יתקבל כמענק, תוכל החברה לבצע המשך פיתוח האתר מהתכסולים שילגבו וממימון חיצוני נוסף אם יועמד לרשותה,

ההסתדרות הציונית העולמית

חטיבת ההתישבות

אזור ירושלים

בחשבונה נא לחזיק

טלפון 223421

ת.ד. 2569

רח' הלל 23 י"ט, מיקוד 94581

מס' _____

תאריך _____

- 4 -

ב. פיתוח מסחרי

במחשבה הפיתוח המוצעת, לשלב הראשון של הפרויקט לפחות, קיים אי-איזון בין המאמץ הדרוש להקמת האתר והתעסוקה וההכנסה הנובעות ממנו. בנוסף למזנון הצנוע (3 משרות) אפשר להניח בשלב זה משרות קבועות אחרות בתחזוקה, ואולי בהדרכה, תחבורה פנימית ואפילו ארכיאולוגיה; בכל מקרה לא יותר מ-5 משרות נוספות.

ישנו ספק אם פעילויות מסחריות אחרות מקומן בפרויקט (כהתחשב במתקנים דומים מתוכננים בחוף קלית); ואם הן מקובלות, ביצוען נראה רחוק (לדוגמה, עד פיתוח הדרך הרומית לאורך ואדי קלט). יש בכל זאת צורך לקבוע עקרונות להקמת והפעלת פרויקטים מסחריים באחר מהשלב הראשון.

מבחינה חטיבת ההתישבות הנושא המרכזי הינו הכנת מעורבות אחראית של מתישבי האזור, בעיקר ורד יריחו. ברור שאין לאפשר בעלות ישירה של מתישבים בפרויקטים המסחריים באחר.

מימון הפרויקטים האלה יתבצע לפי נוהלי משרד התיירות והחטיבה.

ג. סיכום

המוסדות להם עניין בפרויקט צריכים לקבוע באיזה מידה הם מוכנים לממן את ההשקעות בהכשרת האתר ולכדוק את התוצאה המצטברת של החלטתם.

מבחינה חטיבת ההתישבות השיקול המרכזי הינו סיכויי העסוקה ומגוונת ומשתלמת למתישבי ורד יריחו. אין לצפות ליותר מ-10 משרות כאלה.

ש. פוקס

*מחיר
מכירה
מכירה
מכירה*

ירושלים, 14.2.83

הח...
...סלחית להיידור
נח נסלו מסמך 83-2.7.1
JAX

לכבוד

מר עמוס לוטן

מנכ"ל החברה הממשלתית לתיירות

רח' קרן היסוד 38

ירושלים

..ג.א

הנדון: תשלום שכרנו בעבור תכנון תוכנית התיירות ליהודה ושומרון

בהמשך לשיחתנו מהבוקר אני מעלה על הכתב את השתלשלות סיומה של העבודה הנ"ל.

באמצע דצמבר 1982 נסתיימה עריכת העבודה, לאחר שנחקבלו ההערות מן הגורמים בשטח. לאחר שבראשית ינואר קבלנו מן החברה אשור להדפסת העבודה, העברנו את החומר ב-6 בינואר ש.ד. להדפסה. הדפסת העבודה נסתיימה ב-9 בפברואר.

את חשבוננו הסופי הגשנו ב-18 לחודש ינואר, מתוך תקווה שעם סיום הדפסת העבודה ישולם לנו שכרנו (וזאת חודשיים לאחר סיומה בפועל). ביום גמר ההדפסה הבאתי למשרדכם את העותקים הראשוניים של העבודה. בביקור זה נחברר לי כי לא נעשה מאומה בטיפול בחשבון. למחרת הובטח לי כי יעשה הכל כדי שהחשבון ישולם מידית.

אחמול בשעות אחה"צ נחקבל במשרדי טלפון מעובדת משרדכם אשר נחבקשה לטפל בחשבוננו. טון השיחה ורוח הדברים היחה מעליבה וכזו שאינה מחאימה ליחסי העבודה ביננו עד היום.

לאור האמור אני רואה עצמי זכאי להגיש חשבון נוסף על הפרשי ההצמדה של החודש האחרון על חשבון זה. אבקשן לטפל בדחיפות בתשלום השכר המגיע לנו ולמנוע השנות חופעות מין הסוג אשר בו נחקלנו ביחסה של עובדת משרדכם כלפינו.

אודה לך מראש על טפולך המהיר.

*א. קולקר
אדריכל*

*מחיר מכירה - 38
מחיר מכירה - 38*

1011 ת"מ

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

ירושלים, 9 בינואר 1983

טספרנד: 25

אל: טר ע. לוטן, מנכ"ל

הנדון: תוכנית עבודה לפתוח תיירותי באתרים באזור יו"ש.

להלן פרוט הצעת תוכנית עבודה ומסגרת תקציבית לפתוח אתרים תיירותיים באיו"ש, לקראת דיון בנושא עם משרד המדע והפתוח. התוכנית המפורטת להלן מבוססת על תוכנית האב לפתוח התיירות באזור וקדימויות הפתוח הנגזרות ממנה, ועל סדרת פגישות עם הגורמים השותפים לפתוח התשתית והאתרים (המח' להתיישבות חבלים הנגב וירושלים, הק.ק.ל. וחמ"א).

בטבלה להלן מפורטת מסגרת התקציב המבוקש לכ"א מהאתרים, בפרוט בהמשך סקירה זו יתוארו הפעולות המתוכננות בכ"א מהאתרים.

סח"כ	השקעות	תקציב הפתוח-חמ"א	האתר
אלפי שקלים			
24,000	16,000	8,000	1. הרודיון
5,100	3,400	1,700	2. ארטנונות החשמונאים (יריחו)
500	350	250	3. חזיון אור קולי מרכז מבקרים מערת המכפלה
5,300	3,550	1,750	4. אמנת המים וברכות שלמה
200	100	100	5. מרכז מבקרים יהודה מעשרת "טיקי טאוס"
600	400	200	6. מרכז מבקרים שומרון צומת תפוח
800	530	270	7. חורבות סוסיא שמורת תרבות
4,500	3,000	1,500	8. שילה
41,000	27,230	13,770	סח"כ

הערות: סעיף 3 מתוקצב שקל טול שקל עם ט.מ. קריית ארבע, שאר הסעיפים מבוססים על שותפות משולשת של חמ"א, הק.ק.ל. והמח' להתיישבות.

סדר הצגת האתרים וטווח הפתוח משקף את הקדימויות והעדפויות של הפתוח התיירותי באיו"ש.

2/...

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

1. הרודיון

האתר הרודיון נמצא במרחק של כ-20 ק"מ מירושלים ו-8 ק"מ מבית לחם, האתר משתרע על שטח של כ-700 דונם, כאשר הר הרודיון והרודיון תחתית משתרעים על שטח של כ-200 דונם. האתר מוסלץ לפתוח בשלב הראשון של הפתוח התיירותי באיר"ש. בהרודיון מכלול מלכותי יחודי המתווה אטרקציה המרתקת עניינם שללמעלה מ-100 אלף מבקרים כבר כיום לפני פתוח האתר, האתר ממוקם ב"שער הסדבר" ומאפשר הצפייה מרחיבה לנוף ירושלים, בית לחם, אזור הקוץ ומדבר יהודה. באתר מתוכנן מרכז מבקרים לאזור עירוני בין השאר מוקד ליציאת לסיורי מדבר רכובים ובטיס יציאה לכיוון אזור ים המלח דרך מצפת-שלט. באתר מתוכנן אתר עתיק ובילוי, כאשר בסביבתו הקרובה מספר מוקדי אכסון (תאכסניה במקום, בית הארחה באלעזר, ב"ס שדה בתר גילה וכטובן העורף המלונאי בבית לחם וירושלים בעיקר).

באחרונה הושלמה התוכנית הרעיונית לפתוח האתר של האדריכלים ביקסון ובר דור והארכיאולוג דר' א. נצר החופר באתר שנים רבות. טירת תוכנית זו לחציב את הפתוח המירבי באתר אשר הבעייה המרכזית הינה גשור בין שני חלקי הרודיון ביניהם השטח גובה של 100 מ'. כיום מתבכרים על הפרש הגבהים באמצעות רכב הובלה, בעתיד עם פתוח האתר יבדקו אפשרויות שנוע בין שני חלקי האתר.

מתוכנית האב ננזרה תוכנית הפתוח לשלב א' הכוללת פתוח אלמנטים תשתיתיים וכלכליים. פתוח התשתית כולל דרכי גישה וחנייה, גידור בקטעים חידניים, פתוח שכיילים ושלוטם, פתוח מטלול ואזור חבריכה, המסך חשירות ארכיאולוגיות באתר ונטיעות באזור הפארק העתידי. בין המרוויקטים הכלכליים נכללים הקמת הגרעין למרכז המבקרים שיכלול בשלב זה מזנון עם אפשרות לגדול למסעדה, חנות מזכרות, תצוגה מקומית ושרותים וכמו כן רכישה רכב יפודי לחסעה מבקרים ברחבי האתר וסביבתו הטיידית.

להלן פרוט עלות האלמנטים לפתוח בשלב א' :

12,000	דולר	400	אלף שקל
600,000		כביש וחנייה,	קווי מים וחשמל
8,000		פתוח שכיילים	500 מ"א (לפי 16 דולר למ"א)
30,000		דרר עפר עוקפת	(רוחב טכסיטלי 3 מ') לפי 1200 מ"א, 25 דולר למ"א
17,000		פתוח אזור הברכה	(17 דונם לפי 1000 דולר לדונם)
78,000			(פנינת הרודיון תחתית)
745,000	דולר		השלמת חשירות ארכיאולוגיות

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

-3-

2. ארטונות חשמונאים

אתר ארטונות חשמונאים ממוקם כ-2 ק"מ מערבית לכביש ירושלים - יריחו, כמוצא נחל קלט ובעמק דומה ממרכז יריחו. באתר טכנולוגיה ארטונות יהודיים מתקופת החשמונאים, מערכת אמות מים ובהחוס התוכנית נכללים תל יתיחו העתיקה, היפודרום ומגדרי המדבר קרנטל, דיר קלט וסנטי גו'רג'.

האדריכלים בר דור וביקסון והארכיאולוג דר' א. נצר השלימו תוכנית רעיונית לפתוח מרחב ארטונות החשמונאים, כאשר בשלב הפתוח הראשון יפותח טכנולוגיה ארטונות ופארק הגובל בהם. יצויין כי ר.ש.ט., המח' לתחשיבות - חבל ירושלים והק.ק.ל. מפתחים מרכז לביקורים בשטרת נחל קלט הקשורה במוצא הדרומי לאתר. כמו כן לק.ק.ל. הקציב לפריצת דרכים במרחב ארטונות חשמונאים על טכנולוגיה השטח המסומנת על 10 אלפים דונם.

להלן פרט עלות הפתוח בשלב א':

גידור האתר ברשת ובטיל (רשת 1000 מ', תיל 850 מ' לפי 750 שקל למ' 1,005,000 ש"ח רשת 3000 שקל למ' תיל)

שערי כניסה	
מבנה לקופה, שירותים ומזנון 50 מ"ר לפי 12,500 שקל למ"ר	50,000 שקל
מרפסות על למבנה (פרגולות) 50 מ"ר לפי 2,500 שקל למ"ר	625,000 שקל
מערכת ביוב	125,000 שקל
קירוי קטע ארטון חשמונאים 500 מ"ר לפי 1000 שקל למ"ר	125,000 שקל
חשיפת ושחזור הגן השקוע הערכת	500,000 שקל
נסיעות ונגנון 5 דונם לפי 150 אלף שקל לדונם	875,000 שקל
שלוט הערכת	750,000 שקל
המשך חפירות באתר	250,000 שקל
סח"כ	800,000 שקל
	5,105,000 ש"ח

3. חזיון אור קולי - מערכת המכפלה

בעמוד למערת המכפלה ממוקם מזנון וחנות מזכרות המופעלים על ידי אנשי קריית ארבע. במבנה מתוכננת השלמת קומת שנייה האמורה לשמש כמרכז מבקרים. במבנה מתוכננת חצבת חזיון רב מסכי בנושא ההיסטוריה של ארץ יהודה-חברון העיר והאזור. חצבת הקטר של הישוב היהודי למקום ולחבל הארץ בתקופות השונות. החזיון אמורה להיות מוקדן למבקרים ולתיירים בשעות שונות כחלק ולפני הבקור במערת המכפלה ובאתרים נוספים בעיר ובאזור.

הערכת תכנון החזיון האור קולי תינה כ-0.5 מיליון שקל. עלות התכנון תהיה בחלקים שונים; חמ"ת - ס.ט. קריית ארבע.

4. אמות המים וברכות שלמה

ככונתנו להכשיר לשמוע את מערכת הברכות המים - ברכות שלמה - לאתר שתייה משולב באטרקציות (שיט, דיג). באתר חדרה ומספר מבנים שניתנים לשפוך ושמש (מזנון, שירותים וכו'). ברכות שלמה מהוות קטע של מערכת אמות מים שהובילם מים מאזור גוש

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

-4-

עיון לחר הבית. בכוננתנו בשלב להכין תוכנית רעיונית לשחזור וחשמט מערכת האמות-
שלמה וכמו כן להכשיר לקליטת מים את הכרכות שזה מספר שנים אינן בשמוש.

לתכנון המערכת דרוש תקציב של 30,000 שקל ולטפסל ראשוני של שפוך וחשמט מערכת הכרכות
כ- 5 מליון שקל.

5. מרכז מבקרים - גוש עצינן - (משטרת "מיקי מאוס")

במקום שתוכנן מרכז מבקרים לאזור יהודה שיכלול מספר פרוייקטים כלכליים (מזנון/
מסעדה, הנות מזכרות, תחנת דלק). לפתוח המרכז דרוש תקציב לתכנון המרכז במבנה הקיים
ולחשמט התצוגה. לתכנון המרכז דרוש תקציב של כ-200,000 שקל. לחשמט התצוגה אין
עדיין מערכת.

6. מרכז מבקרים שומרון - צומת הפרח.

במקום שתוכנן מרכז שרותים למבקרים באזור שיכלול מספר אלמנטים כלכליים. דרוש
תקציב לפתוח שטח בחיקף של כשני דונם לפי 300,000 שקל לדונם דרושים 600,000
שקל לפתוח השטח.

7. חורבת סוסיא - שמורת תרבות.

משרד השכונן והק.ק.ל. סיימו תכנון דרך גישה כ- 7 ק"מ לאתר הנמצאת בדרום הר הברון.
המערכת הישנה (ק.ק.ל. וחש" להתיישבות) שפתחת את התשתיות באזור. בחברה סוסיא
בי"כ ששוחזר ומערכת של מערות טחיה (25 מערות). באתר שתוכננת שמורת תרבות -
אטרקציה תיירותית - מוזיאון פתוח בו תנתן תאפשרות למבקר לחיות את תרבות דיירי
המערות, כולל אכסון בשלב מתקדם. באתר יאוכלסו המערות על ידי בעלישמלאכות
מסורתיות שונות.

בשלב זה דרוש תקציב לתכנון האתר. 300,000 שקל לתכנון רעיוני של המערכת וכ-
500,000 שקל לתכנון מפורט אותו ניתן לחשלים בשנת העבודה הבאה.

8. שילה.

בשילה פארק ארכיאולוגי של שילה התנכ"ית. הישוב מפעיל כיום באתר מערכת אכסונית
(40 חדר) במבני הישוב העשנים וחזות סוסיס. באתר שתוכנן בשלב ראשון הקמת מרכזון
לשרותים (מזנון, חדר תצוגה ושרותים) בחיקף של כ-100 מ"ר. באתר תוכנית נטיעות
של הק.ק.ל. קיימת תוכנית לשחזור חדגם של המשכך אשר בכוננתנו להציג באתר המשכך
המקורי. לשלב א' דרושים כ-4 מליוני שקלים לפתוח השטח ובניית המרכזון וכ-0.5
לתוכנית רעיונית כוללת של האתר.

ערך: גדי כחן
מנחל אגף תכנון בפועל

העתק: מר ר. פרבר - מנכ"ל משרד התיירות.
גב' נ. פרץ- טמונת על התקציב, כאן
ד"ר ח. עבן - מנחל א. פתוח קרקע - ק.ק.ל.
מר י. עופר - מנחל חבל ירושלים.
מר י. בן טאיר -
מר נ. סאס - ק.ק.ל.

מועצה אזורית שומרון

אלקנה - אריאל - נתן - קדומים - קרני שומרון - שבי שומרון - תפוח

מועצה אזורית שומרון - קדומים - שק נעול ירושלים - טל 052-178-26

שירותי לחיירות
10.1.83

יח' בטבת תשמ"ג
3 בדצמבר 1982

מספרנו: 030

לכבוד
יוסף סוקר
ראש אגף הפיתוח
משרד התירות
ירושלים.

א.ב.ג.

הנדון: תוכנית אב לפתוח תירות ביהודה ושומרון.

ראשית, ישר כוח למשרד התירות על היוזמה וההשקעה בתוכנית. מקוים אנו שהיא תביא בעקבותיה שינוי מהותי בהתייחסות גורמי התירות השונים אל האזור. כניסת משרד התירות לפעילות בשטח חשובה ביותר ובטוחים אנו שתהיה לטובת האזור, המתישכים ומקדם את התירות בכלל ולאזור בפרט.

עקרונות תוכנית האב מקובלים עלינו. הרעיון של מסדרונות הרוחב (מערכ מזרח) נראה כמבטיח ומתאים לתנאי השטח ולפתוחו מבחינות אחרות. אפשר אומנם להוסיף אתרי ביקורים רבים, מסלולי טיול ברכב וברגל, שמות כפרים ערביים ציוריים ועוד. במיוחד בשומרון לוקה התוכנית בחסר. מורגשת החכרות הלוקויה של חבל ארץ זה שק לאחרונה מתחילים לחשוף את צפונותיו.

לא נפרט כאן בנושאים אלה שהם אינם העקרוניים. לכניות דעתינו נקודת המוצא של התוכנית ותחזית ההתפתחות מוטעות.

לכאורה, התוכנית ריאלית אלא שלעביות דעהנו אין לתכנן להשקיע ולבצע תוכניות באזור בהתאם לתחזיות כלכליות רגילות המבוססות על כתובים עכשוויים.

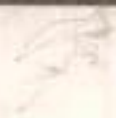
את האזור יש לתכנן ולפעול בו עם הרבה חזון מתוך נקודת מוצא הרואה את פתוחו כמטרה לאומית חשובה.

ההתרחשויות בשנים האחרונות מצדיקות צורת מבט זו.

בשנים האחרונות נתון האזור כתנופה מתוח העוברת את כל התחזיות.

בנושא התירות כבנושאים אחרים בעבר מתחילים אנו בחלל ריק שאין אפשרות למדוד אותן ואסור להתבסס עליו כנקודת מוצא. דוגמא לטעות מסוג זה, התבססות על מספר מבקרים בגנים לאומיים כאחוז מכלל המבקרים בבסיס לחשוב מספר המבקרים באזור. האתרים הלאומיים באזור מוזנחים. גורמי התירות לא מכניסים את האזור כאזור מומלץ. תקון עוותים אחדים כגון הכשרת שרותים וכדומה, יגרמו לגידול במספר המבקרים בגנים הלאומיים פי כמה וכמה וממילא ישתנו כל התחזיות.

המצב הנוכחי במיוחד בשומרון הוא תוצאה של התעלמות מכוונת מהאזור כמרוצה העשור האחרון. לא רק שלא היתה התקדמות כי אם היתה נסיגה. יש להתחיל מיד בכל התחומים מנקודת מוצא רחבה בהרבה מהמוצע בתוכנית. ככל שהבסיס הראשון יהיה גדול ורחב יותר ההתפתחויות בעתיד תהיינה דינמיות יותר מהירות ומוצלחות. אסור ללכת בקטנות. נסיונות קטנים ישאירו אותנו מאחור

[Faint, illegible text, possibly a header or title area.]

[Faint, illegible text, possibly a list or table of contents.]

CHAPTER I. THE HISTORY OF THE...

[Faint, illegible text, beginning of a paragraph.]

[Faint, illegible text, second paragraph.]

[Faint, illegible text, third paragraph.]

[Faint, illegible text, fourth paragraph.]

[Faint, illegible text, fifth paragraph.]

[Faint, illegible text, sixth paragraph.]

[Faint, illegible text, seventh paragraph.]

[Faint, illegible text, eighth paragraph.]

[Faint, illegible text, ninth paragraph.]

מועצה אזורית שומרון

אלקנה - אריאל - דתן - קדומים - קרני שומרון - שבי שומרון - תפוח

מועצה אזורית שומרון - קדומים-שק נעול ירושלים - טל 053-378-96

- 2 -

ולא יתנו לממש את האפשרויות הגלומות באזור שהוא אחד מהיפים בארץ ישראל ובמצא קרוב למרכזי האוכלוסייה.

אנו מציעים, להרחיב את קביעת מטרות התוכנית ולהוסיף:-

1. הכאת אוכלוסייה ישראלית להכרת חבלי יהודה ושומרון והשתלבותם בשאר חבלי הארץ.
2. הכאת תירות חוץ ליהודה ושומרון כמטרה לשמה מעבר לרוח הכלכלי.
3. פתוח מקורות פרנסה לתושבי האזור.
4. פתוח תודעת הביקור בשומרון. אחת מנקודות התורפה מהמנעות מביקור באזור הנובעת מהכרה לקויה ודעה קדומה. יש לצאת במסע הסברה. לפתח שרותים ותחנות דרך. פעולות אלו ואחרות ימשכו ישראלים רבים ובעקבותיהם יבואו התירים.
5. יש להוסיף את מספר מקומות לינה כבר בשלב הראשון ואולי לפזרם בהקף רחב.
6. לרשימת מסדרונות הרוחב יש להוסיף את המסדרון לאורך כביש קלקיליה שכם. לאורכו יש אתרי ביקור (ארכיאולוגיים, היסטוריים, טבעיים, גיאוגרפיים ובוטניים) בקדומים קים מרכז תירותי פעיל במסגרת מודשת ארץ ישראל.
7. בנוסף למסדרונות מערב מזרח יש להדגיש הדגשת יתר את הציר המרכזי צפון דרום, "דרך האבות", כגב ההר. ציר זה יתפתח אומנם כאשר יגיעו הצירים הרוחביים אליו. אפשר וצריך לעשות למענו עוד לפני כן וכמרץ רב. פעולה ראשונה, הקמת תחנות דרך נוספות לאורכו ופתוח אתרי ביקור.
8. לאור הבניה הרבה יש לתת תוקף בהקדם לתוכנית, לקבוע יעדים ולבצעם. לדוגמא: נטיעת יערות במיוחד בשיפולים המערביים כדי שישמשו ריאה ירוקה.
9. בפיתוח אזור חדש יש לתת יד חופשית ליזמים ולתמוך בהם. היזמים הם הנותנים את הטון והכלים. קימות התחלות אחדות ותוכניות רבות כחוסם התירות. הצלחתם תעודד אחרים להשקיע בתחום זה.
10. ספק אם את המלון הראשון בשומרון יש להקים באריאל, לעתיד עיר השומרון בעוד שבקדומים כבר הולך ומוקם מלון במסגרת פרויקט תירות נרחב ובצמוד לאתר ארכיאולוגי מענין ובלב ישובי השומרון.
11. ההתיישבות היהודית החדשה הנמצאת במוקד ההתענינות יכולה להיות מוקד משיכה אם נדע למכור אותה בצורה הנכונה. לסיכום יש לעשות רוויזיה בתשובה על האזור והפיכתו לחבל ארץ מבוקש ומבוקר.

אנו אומדים לרשותכם ומוכנים לסייע בסיוורים בשטח ובאינפורמציה בכל ענין אחר.

בכבוד רב,

העתק: פי'צ'י - הר גילו.

אד' אמיר קולקר - מעלות דפנה 129, י-ם.

אכרהם שבות ראש מחלקת תכנון וכניה

[Faint, illegible title text]

1. [Faint, illegible text]
2. [Faint, illegible text]
3. [Faint, illegible text]
4. [Faint, illegible text]
5. [Faint, illegible text]
6. [Faint, illegible text]
7. [Faint, illegible text]
8. [Faint, illegible text]
9. [Faint, illegible text]
10. [Faint, illegible text]
11. [Faint, illegible text]
12. [Faint, illegible text]
13. [Faint, illegible text]
14. [Faint, illegible text]
15. [Faint, illegible text]
16. [Faint, illegible text]
17. [Faint, illegible text]
18. [Faint, illegible text]
19. [Faint, illegible text]
20. [Faint, illegible text]

תעודת זהות של

מועצה אזורית
גוש עציון

סדר צילום ותיעוב - סקרווי אמריקת 70 88117-02-241188

בחסותו הארובה של

בנק המזרחי המאוחד

וזאת לתעודה

כי

פקד את גוש עציון
לרגל בריהמצוה
לחידוש היושוב היהודי
בהרו חברון

אלכ א

שילה גל ראש המועצה

” גדול יהיה
כבוד הבית הזה
האחרון מן הראשון
אמר ה' צבאות
ובמקום הזה אתן שלום
נאום ה' צבאות
“

(חגי בי ע"ג)

גוש-עציון

גוש עציון – בין ירושלים לירדן, עיר הקודש לחברון ועד האגדה, ארבע השנים, בעת האחרונה, השמול יחידים ליריח חבון.

מגדל עיר – תרצה

מגדל עציון – תרצה

מגדל עציון, פשוטות ונחמה, בין שורשים, רבדים – תרצה-תש"ז

לש השחרור (השחרור) בוצע גורע עציון משהו, מסדר מלך אהרן סיון, גלגל דודי מעורר כבוד, נחישות מרדנה על כנפיות קיסים, קיסות עקום דם הימני עברו על המחשבותם ולחצו התמסרות מהלכותיה החדשים.

מגדל עציון חסדו בארבע שנים הארבע לירושלים ולמנוחה משהו נשם על סף תקומת מדינת ישראל, בה אירי חזרת, האסיר גוש עציון, בהם קרב ונבדל נאש, 140 לחימים נשלו בגוש-עציון, רבים הלכו שכי.

היו שנים עשר מגדל עציון בנחמה, כמלחמה ששנת חייםם נאכלו הרי עציון, כאלול השכור, חדרו הישיב חיהודי – דגשו ביים לנבילים.

מועצה אזורית גוש-עציון

החום (שנים מותכן – מירושלים כנפת ועד קרית ארבע ברחם, "מחוק הירוק" – ירושלים מוטב ועד מרכז יחידה במחוז, מרכזת הטיפול המנהלתי, במל תעבורה, מעלה מוטבא מירדן כמסדר, חסר ורובית, תכונתה מותכן ועד, מקום פועל המועצה בירושלים העולמית, בה מדיכום כפועל חסר נעשה.

ביתם חסודי האזור – כי לנשים יליד השמשים כחבון ביתם ביום חסון ומרכז משהו.

מוסדות ירי שפירא, מפעל תענוה למוכר של חסר חיים שפירא דיל הסקים מעלות חסר ותכונת מנוחות – מסן עזר, מרכז לתענוה השואה, מפעלה ללמוד יחידה, רבנאה לאר של מסרת ותרדית, כחבון הקמת מחנה שלמי לטור חרדו – מפעלה ומבוללה לתכונת מנוחות חרדית.

המסרת התענובות, כחבון הקמת מנוחות חסר נעשה לחסון הקבר בין שנה עציון לירושלים, לירושלים מירדן ארבע, מקץ השטא ועל אירי חישבים מפעל שנים ליד הקוע מנוחות לטוב עעין נעשה מוצרין על כביש חרדו יחידה (קרית ארבע-קרית נתן).

תקוע

הישוב התקם במאמצים גדולי, בסמך תשלום (1940) אחרת עדי גורן שלום נמנית המצטרפת. חגרי ורש אמתוב, ישוב קהילתי המשתתף לחצונה האמתי. לאחריהם נמסרו כ-1000 ימים למחנה הישוב כעשר.

אובלומיות: הישוב סומה 22 משפחות, 22 ילדים ו-17 חקיקים. חסד סור מחודת חדר מנעב קליטת משפחות מספרות לישוב המושכן ל-1950 משפחות.

לה: חמישה — בתוספת אזור לחקיקה כולבו זה פועלת מנסות, מרישה לילומד ארץ ישראל עם אגמית, מרכש עזר למה מלאכה לופמד טכני. העזר למעשרת צילים ומסרות מסמית.

חבלאות: גדולי מלכות לטקין בשנת פומה החדול מסיו של מרישות.

ראש-צורים

קיסום חגיגה על ישיבת הקיסום החדשה. דוקס טעו באב תשכ"ט
 (1948 ד. 30). כיג השיי השיל (1948 15.4) עלה לתחומות קב"ע על
 הגבעה מה שכנה קבועת עין צורים שחרבה בתחילת ועם שובם מן
 העמק. הקסום אבטו עין צורים קיסום תרש באבטו עמדת התרשק
 הדרוב מבני הקיסום החדש וחבתי גרען יחד (הצגשים החדשים).

אוכלוסייה: כיום נחה הקבועה כ"ג חברים. 40 משפחות מה לריום
 חנוך: קיסום במקום פסנתרים ותי לריום

כלכלה: התשק מרומה על ענפי חקלאות וחקפיה.

ענפי חקלאות: גדולי שדה: עק מטיף לראש צורים כגד

הגדול עה סיה 17,000 דגם בשמלה: ליל: פטום חריום לבשר. יצור

300 סין כשר בשמלה: רשת: גדול מרת לזלב (220 חלבות): מטע

גדול אחרים: פיסטוקים ודובדבנים, אפרסקים ורששים. סיה 200 דגם

כד:

ענפי תעשייה ומלאכה: מפעל יצר צורים ליצור אבדור חשמל

אבטו רכב. יצור כשה החלמת כ"ג אלק דלה.

מגדל-עוז

קיבוץ המשותף לושעת הקיבוץ הוותן. עלה לקיבוץ בראש חודש מרס אב תשל"ו. ראשוני השליים והם חברי העדה הדיסקבא וכן הקיבוץ הוותן. השם 'מגדל עוז' מקורו במסוק יב היה מסוכן לו. מגדל השם אריכי (תחילים בראו) מסדקם על גבעה אשר למזרחות אתר התחשבות המקראי ממדל עוז. משם תפנית על הירחבות.

אוכלוסיה: כיום מונה הקיבוץ 14 משפחות, 50 רוקים והקשר קרובי הנלווה מספר החברים הוליה נפחות ובעת היות טכסית. פיתובן ליטנו טכסיתית. **כלכלה:** המטק מוסימת על גבי הקלאות והטכית. ענפי הקלאות.

בזר - תממת מולטים ליטא. נודול כלמות לריתם. **הטע -** ביטאו והטע - אמרסקים. עיטום השמים חלקו טרזי עיי מחללים במרצאי טי כאב תוליתנו. **ביטכילי -** מוסימת בריש קעקן עם כבוד קעקן וראש שרית. **לול -** למטיט הרגוליל הווי - ייעזו וטנו כראש טח לבשר תפנית ומלאכי. **פעל לתוריתום** ורסימת משו השלטים טרברותה.

אלון-שבות

שוב קהילתי - מיום אורזי לישבו עוש קעקן. רוקם בכ סיון תשל"ו (1975) 222 על גבעת הנדך יחזיתה משלת צבאי בקרבות תפנית. חמש הספילי אלון שבות תועק ליטנו. ליוון השבתה אל הולון המודד - יטכסיתית היתוק מישו נמקן סיון את קטקו של הוטש היתה למסל השבתה.

ראשיתו של הטרטו ביטכיתית הרומדו הרועקין - אשר בראשית פעילותה טכנה במר-קעקין. **אוכלוסיה:** תריתוב מוטיכטן ליטנו טכסיתית. סרם טנה היתוב כ טכס טכס וטו המטפחות. 44 חללים. **מוסדות:** יטכית הרועקין. וטכית ביטכט במודי יטכית במטכיתית. הרומדו וטו הרול.

מכון להכשרת מורים עיש הרב רודי יעקב הרועק וטכיל. **דודוך:** במקום - מטיטת חס וטכסיתות. נויליתים כיתו טר-רומדו טכיל קעבא. **מפעלים:** צ.צ.ת. (שודו טרע תוריתום) המטק המפתה אמטקטם טכולותיתם טכטם לשתררן טעיות הלבכותות. טיקורישט. מסעל לקיטרו מחטכטם. בו שיתת מקיטרו מחטכט וטכסילל לביטכית מוטיטת המכשרת מודטא למרדכו רשואת בריחבו השולטים.

אלעזר

מרכז תעשיית כנור על חופי יאנוז הווינגס של הפעל המרימי
עלה לקרקע בחוף תוליו טאקסו 1975, הוקם על ידי משפחת
מאריש הבית הקברות.

השם 'אלעזר' ניתן על שם אלעזר החרם – אחד של יהודה המבט
– אשר נפל במסוף לבית זמיר, כאשר הקרבות החזיקים של
ההעברות במאבקם לעצמאות נאמקע המאה העשירי לפני-ס.
השוב מסוק במר הכניס הראש ירושלים – חמוך במיוחד נגד
המדינה קים צוות למטה הכנסה לטוש יצחק

אובלוסיה: כיום מנה הישוב 24 משפחות ריא ילדים
כלכלה: יצוק כלכלי של המוצר על פעלים תעשייתיים
מבשרת מכול – מעבדה למחקר ופיתוח טירותים אגליטים לחקלא
אלעזר דנה מוסינג – שירות מחסום.
הקמת אלעזר – מפעל ליצור גבולים
מזרחה אלקטרוניקה אלעזר – מפעל ליצור דגמי סלפון אטומטיים
השם ומגן לחירים – מעבדה לייצור המכילים באור
במחצית החול מיוק המבנה המוקד של המוצר עם הקמת קרקע
למעשים ברו גוש כישו דוגם שירים חוקקו לילי צמות לשיט

כפר-עציון

קסוף הכנסה על יצוק חוקקו חרמי, עלה להחלטה נב אכל
הכני 1964 (27.4) על שירי כפר עציון אשר חרב בחורף.

אובלוסיה: כיום מנה הקבוצה כ-400 גוש כום 24 משפחות רישו
ילדים. כיום נן מוצר גרען סליל וחברת גשר הימית.
מוסדות: מדרשה למורשת תר החינוך, מכללת בית ספר עדה וספרי
דגם מושא השם הארץ, אהל זכור, למורשת וההתעבות והמקרה
כוש יצוק, על שירי המסר הריבוי בו החלה ההתעבות
יצוק, יום מוקדק השמחה עם שמוץ המוקדק על לחמד –
כחף לחירים.

קנפו חקלאות: גדולי עדה: 17,000 דוגם סלחה העלוק דוגם
סורה השיר המעבדים מייחוף עם ראש שרים ומגדל עוז באור
לכיש: ליל: הרבול חרמי – יצוק כש סק כשר בשנה דוגם מליין כיש
רבייה, טעם, כישו דוגם כויר, מטרלים, אפוסקים המרום,
דוגם כישו וימית.

עצם תעשיות: מפעל מבהב אמונות, יצוק מרות מ וחריט
אטומטיים, יצוק – יצוק חרכבת לטוש רות, שירות מוקד – בית
מלאכה לייצור דקרטיבים.

הר-גולה

הישוב הוקם במלואו על ידי התכנית ליהודת הטבע במקום שהיה מרכז של תלמידי הדרוזי עד למלחמת ששת הימים וגם התגבשה המחלוקת ביניהם על ירושלים.

אוכלוסייה: 80 משפחות, מתוכם 44 אשר קבעו השטחים באזור כיום ילידים.

הישוב הוקם: בית ספר יסודי, תחילת בארץ, סגול אנושית ובה כ-100 בתי מגורים במקום אופים סובלים על התכנית ליהודת הטבע - שום תדכנות מיני לסייע ללימודים ושום להשגות הדרבה.

במסגרת לבית ספר יסודי - ק תאגידת מושא וקלאות מסודרת ויחסיאין שבנת המיסים המבטא את ארצותיה התקלאות של הפל יום סדר הבחן.

מדרשה צמחית לחינוך - במקום מדרשת חסד מול צמחית ל-100 תוכנית המדרשה כוללת חדרי מגורים, שירותים, חדר אוכל ואודיטוריום יום עיקר התוכנית החינוכית - הכרת ירושלים וסביבתה.

אפרת

עיר מרכזית מתוכננת בין ירושלים לחברון. מקימה: עשונה לכניסתו של ציון - הקבע תחילת לבנות יחידים לים - חברון, כנגדם יוסם אלה מתבטעות במקום עבודות עפר להקמת שכונת מגורים הראשונה במקום.

במקום יבנת תחמוד: חמשה ישראל, תישיבה משה כיום מודים תמא ישיבת מקצועות בניין.

העיר מתוכננת ל-10000 ומתבטא ונבר טרופו אלה טארה מסמית מתארץ ומוציא לראש קרולת ידאשית טאליה מארשת חברון.

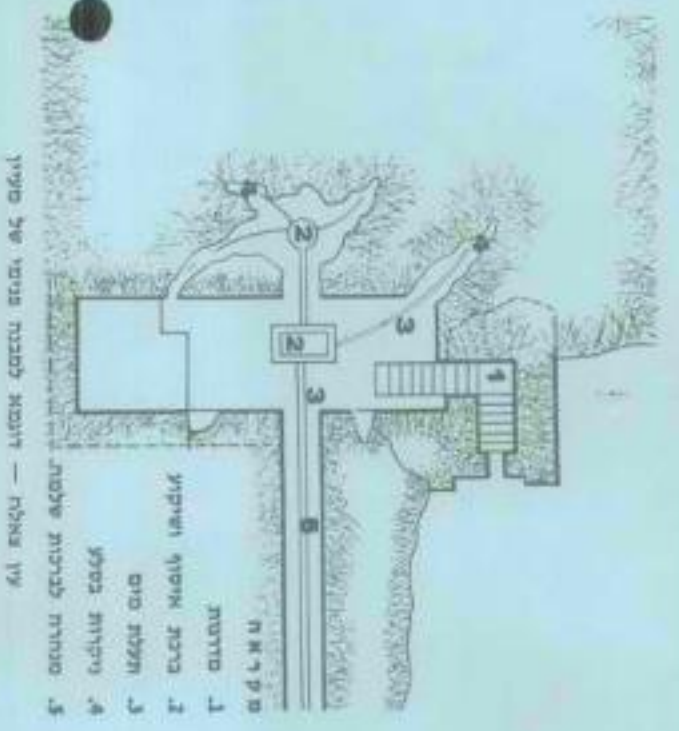
ראשית אכלוס העיר מתוכננת ליהודת המגורים-3, בחנוך העיר אזור העשרה לתעסוקה עמדות יום.

מחלקת המחקר הארכאולוגי

אמנות המים ליירושלים

בעיה קשה היא לקבוע תאריך מדויק לכל אחת מאבות אלה — מתי רחל ירד מי גבולותיה ברוח כי האמה מפני ענן (פיסם) לירושלם — היא האמה התחתונה — היא הישנה בהקפאת ברת שני, אך אין ברירה מקורות ישירים לגבי מועד בניית המדרגות, לאור השקפות מוקדמות בעברות בית המקדש, נראה כי היא נבנתה בימי הירדוס ואולי אף בהקפאת והשקונגואית, מכלי בותר לוגות כי מסעל הגבוה של פונטוס סולמס (שהיה תוצר הירדוס בארץ בשנים 36-25 לספירה) הוא חקפת אמת הערוך אין ספק כי האמה התחתונה לירושלים נבנתה על ידי הלגיון הרומאי השני, לאחר חריבו הבית (שנת 70 לספירה). דבר זה ניתן להסיק על פי מהלכות של קצירי הלגיון אשר נוגלו על חלק מהלגיון צינור ואבו בריית לתם נראה לנו שאת בריית אמת הנראית ירדוס להקפאת הירדוס, אמה זו הינה המפעל המודרני והמשוכלל במשנים הללו, מכלי בותר בותר כי היא חלק ממפעל בודל של הירדוס לאספקת המים לירושלים ולמבצרי שבחודו, כמי שכותב יוסף בן מתתיהו: "המלך סיר כפי רב למשור מטרות מים רבים עד כי תרמה (הירדוס) (מלחמתו א, כא, יא)."

דוגמה זו מראה מקציר של חקיקה שנערכה על ידי בית ספר שדה כפר עמון, בחולות המארכאולוגיים עמון מות ומפניו האקדמיים למדעים

דוגמה במחלקת למסמכים חודשיים קריית נתני ירושלים

מקור זה מודגים את המשיבות שיהם השלמות למפעל כולו. נוספים שונים מודגים כי ראו את "בריכות שלמה" בדרום ירושלים לחברון, מעגן במיוחד הוא משורר על תווך ההיסטוריאני המודרני פלימס סאבלי שבילי בארץ בשנים 1483-1480. בימי המלכות המסלובי קראת בני: "עשה וידעו מתי בית לתם לטון דרום לאורך גדת מוצרי המים לירושלים". שם הוא מציג לנגוס מסוראים, אולם הוא מוזה עם בני שלמה המלך, "כאשר ראינו גנים מקסמיס אלו, עלינו חמם במעלה הערוץ בו הם מושקים כך שאמת המים בה הורמים המים לירושלים הייתה מושגנו והמעלה בה מושקים הגנים הייתה מושגאלנו, כך עלינו בין שתינו והגענו לשלש ברכות גדולות המצאות אמת מוזתה לשנות בריכות אלו, כך אוטרים, תן אלו ששילט המלך מוכר עליהן: "עשינו לי בריכות מים להשקות מים יער צומח עצים (קמלת ב, יא). הבריכות גדולות מאד ונעשו בעמל רב ובכלי ברזל חדים... המים ממלאים הבריכה התחתונה, ממנה את שתי התחתונה".

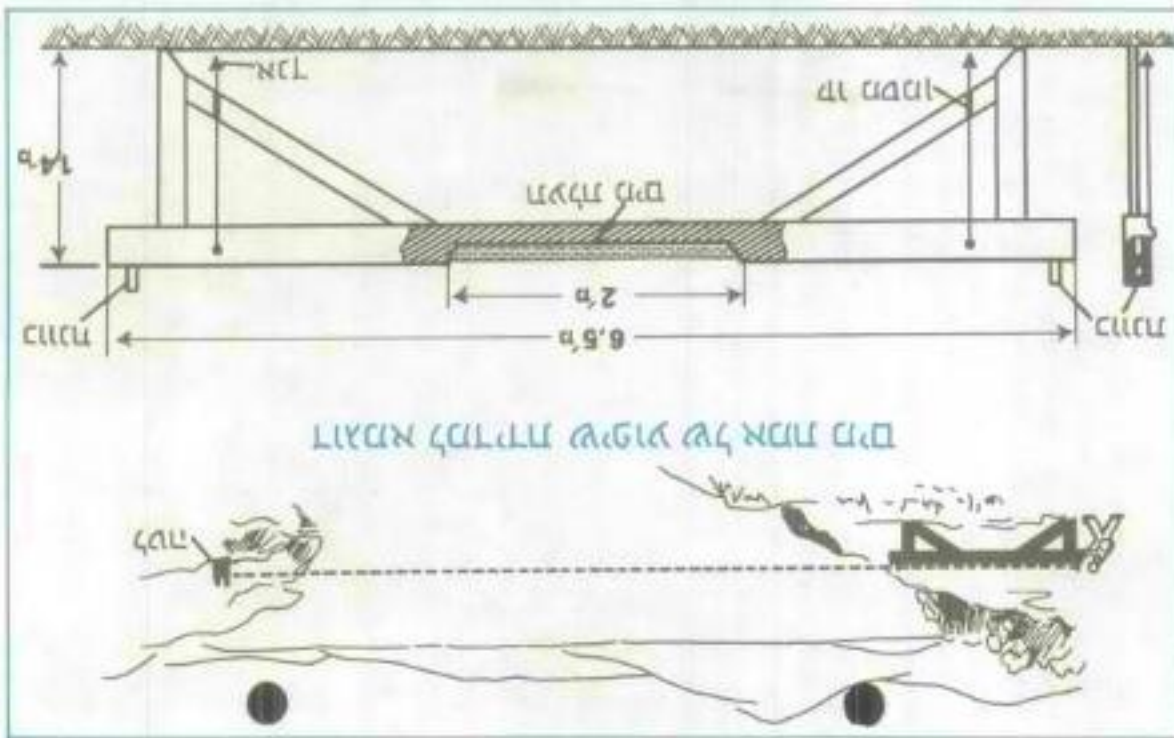
במאה ה-17 ניסו המורקים לשכלל את האמה התחתונה על ידי יצירת צינור חדש לחתום צינור זה, אותו ניתן לראות עד היום כארד תואר האמה גם לכניסת מכונית קטנה ולמשיכה האמה יצאה מכלל פעולה, בראשית המאה ה-20, שוקם הצינור עד בית לתם מים העצר צינור ברזל בקוטר 4" שזוהה בתוך המערה הקדומה אשר בבת לתם, הגיע עד ארמון הנציב, עבר בתוך התחתונה החוצה רכס זה (נאכל ספרה) והגיע עד לעיר.

בתום מלחמת העולם הראשונה, החלו הבריטים לשקם חלק מהמפעל, פי כשינוי הערוך, נשאבו והעפידו בעזרתו ברזל לשתי בריכות אשר במסעף הירדן לגום עצינו ומים לירושלים "בריכות שלמה" שוקמו, שוקמו אף אמת הנרא, בה נבנה ספר בודל לאגירת פי השטפונות בראי באר והמוסמם לאמת "בריכות שלמה" הפכו שוב למקור עיקרי לאספקת מים לירושלים ולבת-לחם, כך הוחל מאז מלחמת ששת הימים והקפאת שילוח ירדן באוור, כולו, פי "בריכות שלמה" אינם בשימוש, אוור מורה ירושלים חובר לישת אספקת המים המשוותה את מערב העיר שמקורותיה העיקריים הם ממעלי המים בראש העיר.

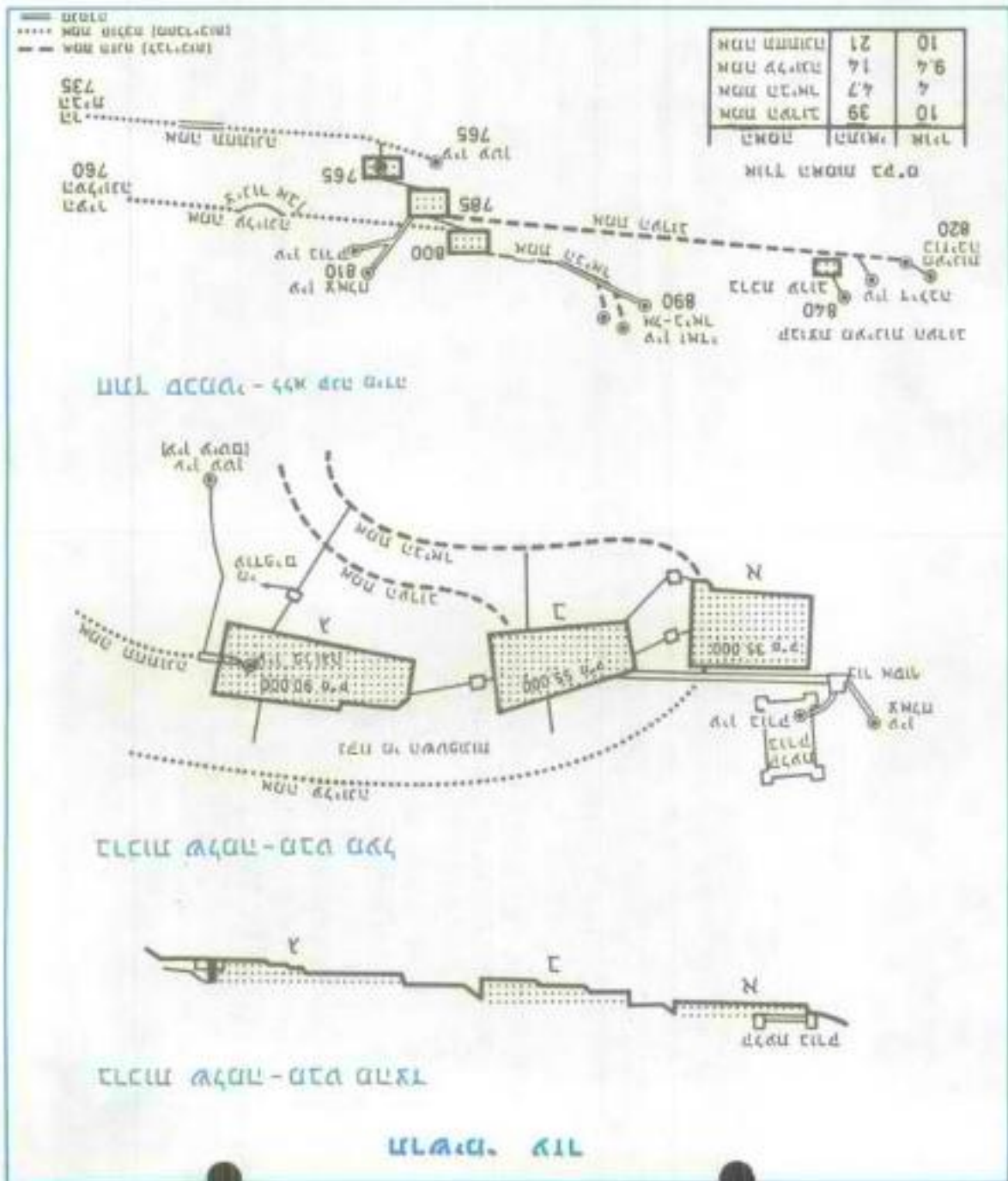

ענף מים מחקופת חסודות

תוכנית חציית הנהר

תוכנית חציית הנהר

אמות המים לירושלים

מקורות המים של ירושלים מבוססים היו בתקופה הקדומה, בעיקר על אספקה עצמית ממעינות (עין גזון), בארות (בית איזב — זהו עין רוגל המצ'א), בורות זמים אשר בתצורות הנחלים וברכות ציבוריות גדולות כגון בארני סי הנשמים. אלו ספקו את תושבי העיר כל ימי בית ראשון ורוב ימי בית שני, עם גידולה של העיר בימי הרודוס וביתו לא הספיקו עוד מקורות אלו והתעורר הצורך לחרום מים לעיר משהחל.

בית אמת אירכות שועבילי מים משהחל רב (עשרות ק"מ) מקובלת היתה בעולם ההלניסטי. שני תנאים הכרחיים היו לבניית האמות: א. קיום מקור מים גבוה מהעיר עצמה. תנאי זה הכריזו סטרוי ורומים המים באמת נעשתה בנה הכובד (רביעית) בלבד, ללא כל שאיבת. ב. התנאים הטופוגרפיים בין מקור המים לעיר היציב היו להתאים לבניית אמת השומרת על קו גובה אחיד, על מכושלים טופוגרפיים מסוימים ניתן היה להתגבר; גבוה גשרים גבוהים על שוואריעו למחלל האמות הגבוה צינור אבן. בעזרתם התגברו על שקעים טופוגרפיים. בבניית האמת עסקו מתנדבים ממוסד שהקפידו על מדידות מדויקות ביותר של נקודות העבר לאורך תנאי, בעזרת מכשירי מדידה פשוטים.

מנהרה

חוליות בצנור האבן של האמת העליונה ("הסיפור")

ירושלים הוגשמו שני התנאים הללו לבניית אמת. מדרום לעיר, במרחבון פנינים שלוש ריבועים של מקורות מים, שניתן היה לחרום את מימיהם לירושלים בכח הכובד. כל המעינות הללו נובעים על שכבת חוואר אסימית למים ועל כן נקראים הם "מעיינות שכבה". מים נוספים ניתן היה לאגור ב"ברכות שלמה" וכן בנקודות נוספות לאורך התנאי, על ידי איסוף מי הנשמים מהפישורים הגבוהים.

ת. ליבה של המערכת המורכבת מהמש אמת נפרדות, מצוות שלוש ברכות גדולות המציינת בואדי ארס ומכונות "כריות שלמה", שתי אמת מובילות את המים מהמקורות הדרומיים אל הברכות; אמת הערום — זו הארוכה והמפותלת במערכת כולה. אמת הצינור — זו המרשימה בגודלן בשל שיטות הקמתה הערך לפתרון בעיות שונות שעמדו בפני מתכנניה. שתי אמת נוספות מוליכות את המים מהברכות לירושלים; האמה התחתונה — האמה הקדומה ביותר, המנקות את כל שלוש הברכות המעינות סביבן. האמה העליונה — זו האמה המאוחרת, המנקות את הברכה העליונה המעינות הגבוהים בלבד. נמפת פניה היתה כנראה, לתנאי מים אל העיר העליונה בירושלים שלאח הכיבוש הרומאי, אמת נוספת תובילה כנראה חלק ממי הברכות ומי המעיין אשר בארס אל העיר העיר — מבצרו המסואר של הרודוס המצוי כ-7 ק"מ מדרום לברכות (לאורך תנאי האמת).

העליות האמת

קיומן של אמת מים לירושלים בתקופת בית שני, ידוע ממקורות ספרותיים שונים: בתלמוד נזכרת אמת שהולכה מים לירושלים מעין עינים (עמק); "אמר ר' יהושע בן לוי: אמת מים היתה משבת לל (לכיוון שבמקדש) מעיטת".

יוסף בן מתתיהו מספר את הסיפור תבא על תקופת שלטנו של הנציב פולטיס פילטוס ("הסלאטוס") והספן צ' גרומים לירושלים על השבן כספי והוקדשות והספן את ראשית הרום משהחל מאתיים ריסי. אך ההדורים לא היו מרצפים מעבדות המים והבנות הריבה של אנשים התגוררו ועסקו בנגוד..."

(קדמוניות היהודים, ספר י"ח, ב', כ"ה, תרגום שלום) במשך מדובר על דיכוי והתקוממות ביד אבירות על ידי פולטוס החילוי (ריס) — אורכו כ-300 מטרים.

כתובת וניהת הקוקה על אבן

מן התקופה הביזנטית נשמרה נמטת חזונה הקוקה על לוח אבן בגודל 38x59 ס"מ ובה נאמר "שליבוס אנאס פילטוסיוס מרדע לבשלים, לאריסם ולאיכרים: דעו שזמלך האלוי האדוק, ציזוח שאין רשות לשום אדם לנטוש או לרודע במרחק 15 רגל מן האמת (של המים). האם מישהו ינמא לעבר על תנאי הוא צפוי לעונש מוח ורכשו יורגם. מידת היגל מעויות למסע ברמות ש".

100
147

הסתדרות הציונית העולמית
חטיבת ההתישבות

ירושלים, יג' כסלו תשמ"ג
29.11.82

החברה ו... ושלתי לתיירות
10.12.82
תיק.....

א ל: ל. י. ס' ק. ר.

שלום רב,

הנך מוזמן/ת לישיבת ועדת ההיגוי לחכנון מוא"ז דרום הר חברון.
הישיבה תחקיים כיום ב' יא' טבת תשמ"ג, 27 דצמבר 1982, משעה 15.00, באולם הישיבות
של הקרן הקיימת לישראל בירושלים (רח' המלך ג' ורג' פנת רח' קרן קיימת).

מצ"ב רשימת חברי ועדת ההיגוי ורשימת המוזמנים.

אבקש את המופיעים ברשימת החברים לראות כחזמנה זו מינוי אישי.

כבר כב
3

ד"ר חיים צמח
יו"ר ועדת ההיגוי לחכנון / שומרון ויהודה

ועדת היגוי למוא"ז דרום הר חברון

דו"ר: ד"ר חיים צבן

מוזמנים	חברים
מוא"ז עציון - ש. גל מ.מ. קרית ארבע - ש. ואך	מוא"ז דרום הר חברון - ר. שכנר

הסתדרות הציונית

מ. דרובלס, ר. וייץ	א. גיסין
י. דקל	א. לפידות
י. עפר	ג. קריין
ג. ויתקון	ג. גולן
א. מאיר	פ. כהנא
ג. בן אליעזר	י. נעים
א. אלפרט	ר. שלזינגר
א. אלקעי	
צוות תכנון עציון	

ק"ל

ד. נחמיאס	ע. קאופשטיין
נ. סאס	

משרדי הממשלה - קמ"טים

סגן שר החקלאות - מ. דקל	הכנתון: אלי"מ ד. סחו, אלי"מ ר. לבנה
א. בראון	הפנים: ש. מוסקוביץ / ע. ווסרטל
ש. עמר, ברזל	הבינוי והשיכון: ז. ברקאי
ס. אלדור	ב. דביר
ד. וולקוב	ש. הורביץ
	מע"ץ: ב.צ. קריגר / ש. פרנהנג
ח. פורת	מדע ופיתוח: ת. גריזים
	מסחר ותעשייה: א. עטיה
	תיירות: י. סוקר
	חינוך: ר. ענבר
	ממ"י: י. נהרי
	ארכאולוגיה: י. מגן

אמנה

א. אריאל / ג. חובב

נציגי הישובים

חלם - ת. שגיא
כרמל - ע. לונדון
מעון - צ. בר-חי
כית יתיר - ע. עגיב
לבנה - א. הר-שגיא

Handwritten notes and signatures at the top left of the page.

נס"ד

הסועצה המקומית קרית ארבע - חברון

ז' כסלו תשמ"ג
23 בנובמבר 1982

סטוכין 8/19/82 ה'8

החברה הנמשלתית לחיירות
13 מילון חמאני 06.12.82

לכבוד
מר יוסי סוקר
מנהל אגף הבעות
החברה הממשלתית לחיירות
רח' קרן היסוד 38
ירושלים
א.כ.,

הנדון: הערות לתכנית האב לפתוח התיירות ביו"ש

בהמשך לפגישה שנתקיימה בגילה ביום 8.11.82 אנו מתכבדים להגיש כמה הערות, לאחר שאנו מקדימים ואומרים שאין לראות בהערות אלו ביקורת על העבודה שנעשתה, הראויה לכל השבחים, כי אם תוספת ושכלול, הואיל ו"התכנית" היא אך טיובה, כפי שהוסבר לנו.

א. יש להוסיף לתכנית גישה דינמית, ולבנות את שלבי הקדימויות בהתאם. שתי דוגמאות: -

- 1. בניית מסלולי טיולים "בארץ בתנ"ך" ולהבדיל - ה"ברית" החדשה.
- 2. הכנת אתרי נופש לתושבי השרון והשפלה, מיד.

פירוט:

הנושא: כדבוס הארץ ע"י יהושע

יריחו - הנלגל - העי - גבעון (אל-ג'יב) - עסק איילון.
המטיילים לאורך המסלול הזה יראו את יריחו על טכמניה, יטיירו בבקעת הירדן אל חפירות העי, שהינן עדהימות מבחינת שלמותן, יטיילו בסביבות דיר דבואן, כפר מאלכ, עפרה, בהמשך יגיעו לאל-ג'יב ולגבעון (גבעת זאב) וישובו לשפלה דרך בית חורון ולטרון.

הנושא: דרך האבות

זהו סיור לאורך גב ההר ששכס, שם נטה אברהם אהלו כראשונה וקנה את הנחלה הישראלית הראשונה בארץ המובטחת. משם "הלוך ונסוע דרומה". ביקור בחומש ("מעלה נחל") עם תצפית נפלאה, הלאה עד בית אל. ביקור בישובים היהודים ובכפר ביתין (אולי גם בעפרה). משם - דרך ירוסלים לחברון. ביקור באלוני שטרא, בג'בל רומיידה (החברון של תקופת אברהם) ובטערת המכפלה. ומשם לחפירות תל באר שבע.

הנושא: בירות ממלכת ישראל

שכס, תרצה, (טביבות טובאט), ארוטה, שומרון (מבסטיב).

הנושא: שמואל ודוד

שילה על חפירותיה החדשות, גבעת שאול (היום נחל-ארטון-חוסילין) ה"רמה" (הכפר הערבי א-ראס) - קבר שמואל הנביא - הבריכה אשר בגבעון (אל-ג'יב) - טכמס - חפירות עיר דוד בירושלים - בית לחם - חברון (מקומה המסוער של בירתו של דוד, קבר אבנר, הבריכה "בריכת הסולטן" - בית הכנסת באשתמוע (שם נמצא חלק מסלל עקלג) - זיף - כרמל ושעון (הסקראיות והיטובים החדשים) - חזרה דרך חבל עדולם ועסק האלה (דוד וגלית).

הנושא: קרבות הטכבים

מעלה הלבונה - חדשה - אל עשה - בית חורון, טמס דרוטה לירושלים אל חפירות בדרום הר הבית שמייחסיס כיום לתגרה שמתקופת החשמונאים - מהם לבית זכריה (גוט עזרון) בית צור (חלחול) - חברון.

הנושא: מלחמת בר-כוכבא

עין גדי ומערות המגרות - דרך מעפה שלט ומדבר יהודה להודויון - טמס לאל ערוב (קרית ארעבייא) ועין כוזיבא - ביתר - חברון (אלרני ממרא - "שוק בוטנה" שם נטברו לעבדים אחרוני הלוחמים) - טמס לשערות אמציה, שם נתגלתה אר זה עתה עיר תת - קרקעית שלמה, "היטח" המרכזי" של בר כוכבא.

הערה: טובן טביקור כישובים העבריים החדשים ישולב בכל המסלולים הנ"ל.

לנוצרים מודגמים שני מסלולים אלה:

הנושא: מדבר - ירדן - כנרת: קומראן - וואדי קלט (סט. ג'ורג', קרנטל ועוד) - הכניסיות על הירדן - טבילה באתר הטבילה לנוצרים בכנרת (ליד דגניה) - טמס לכפר נחום, כורזים, מנזר ביאטיטיווד.

הנושא: אתרים ביזנטיים: טרסבא - תיאודוזיוס - התגלית החדשה בעיר מעלה אדומים ("השומרני הטוב") - סט. ג'ורג' - קרנטל.

הנושא: ההתנחלות היהודית החדשה

זהו נושא בפני עצמו, המעורר עניין רב בהיותו תדיר בחדשות. כאן ייתכנו מסלולים רבים ואין צורך לפרט.

הכנת המסלולים הללו לערכי הפעלה מצריכה :

א. הכנת התכניות והמסלולים והדרכת במקום. (רצוי בשיתוף פעולה עם בתי ספר שדה - קדומים, עפרה, שעלה אפרים, גוש עציון, מדרשת חברון ועוד).

ב. פרסום ופרסומת בארץ ובחו"ל - הכנת טדורי תעמולה, דפדפות, עלוני פרסום בשפות שונות, התקשרות עם סוכני נסיעות, מארגני טיולים וועדי עובדים, טסרד החינוך והחברות ועוד.

ג. פעולות פיסיות בשטח:

שילוט, סלילת דרכים וטבילים, שיקום ראשוני (מבלי לחכות לחפירות ארכיאולוגיות), גידור, הכנת מקומות חנייה, שרותים, כיבוד קל (משקה וסנדוויצ'ים), הכשרת מצפים, הכשרת חניונים ושרותי חניונים, נסיעת חורשות וגנים.

גם כאן מוצע להכין תכניות מפורטות לגבי כל אתר ואתר לפי צרכיו - ביחד עם המועצות האזוריות ובתי ספר שדה שבכל אזור.

התיפעול, השימור והאחזקה של האתרים שיוכשרו ויצוידו יוכלו להימסר למועצות האזוריות או המקומיות, או לחברות הכלכליות שלהן.

טרבית האתרים אכן מופיעה בתכנית האב, אולם הם אינם ערוכים ומאורגנים במסגרת נושאים ותכליות. ההחלטה בדבר העבודות שיש לבצע בעדיפות ראשונה תלויה בהכרעה קודמת בדבר הפעולות המתוכננות לזמן הטיידי וזאת בתאם לרעיונות המנחים שייבחרו.

מוצע, שהסדור התוכני יתחשב בצידים ובאתרים הנ"ל, כדי שיהיה אפשר לראות על אתר, מה דרוש להכשרה ולפתוח - ממש מיד.

הכנת אתרי נופש:

המגמה היא למסוך טהר ככל האפשר נופשים ומטיילים ש"טפלת פלסת" אל האזורים ההרדיים ביו"ש, תכנית האב מטפלת בנושא זה בהרחבה ולטווח ארוך (כבישים ייעור וכד').

הערה זו טכונת לטווח הטיידי, היינו לשנה הבאה, אילו אתרי נופש זמינים כבר היום, אך דרוש להשקיע בפרסום, ארגון ושכלול המשמית המקומית, לרבות טהן שרותים במקום ?

דוגמא: - יער אום-עפא קיים, אך יש להכשיר שרותי ארוח, חניונים וכד' וכן יש לפרסם בהתאם.

דוגמא: חברון העיר, לרבות הרובע היהודי, בית הכנסת אברהם אבינו ובית הדסה וכן קרית ארבע קיימים, והוא הדין, מערת המכפלה, אלדני טטרא, גני וודי עין אל אונקור, בתו בנסת עתיקים באשתמוע וסוסייה, זיף, כרמל ומעון ועוד ועוד, הכל טצוי וזמין. חסדים שרותי חניון וקמפינג זולים (חניה, מים וטירותים) וכן סיפור ושכלול ושרותים שונים בכמה מקומות. כמו כן חסר פרסום וארגון הבאת קבוצות (ר' לעיל).

כנ"ל; בכל הנוגע לגוש עציון (הרודיון), מקוע העתיקה, ברזכות שלמה, ישובי הגוש וכד' גם כאן, כדאי להידוע באנשי המקום כדי לקבוע סדרי עדיפויות.

פעולת הצלה בעיר חברון

החלקים העתיקים של העיר חברון הולכים ונחרטים בתהליך שהיר מאד. חלק מחברון בעתיקה הוא מתקופת העלבנים ואף עז התקופה הביזנטית (תקופת התלמוד) אם לא מלפני כן. מדובר בשוקים ובתי מגורים. העיריה הורסת חלקים רבים ויש צורך ליזום שיטור (לרבות ע"י תחיקה בצווי המטפל הצבאי 'ואף שחזור ושיקום, דוגמת יפו העתיקה, כפי שמציעה התכנית. אין עוד בכל הארץ רחובות ובתים עז המין הזה למן התקופות ההן כמו בחברון. חברון העתיקה היא מסלול טיול ותיור עז המדרגה הראשונה ויש לשמרה.

יזמה בענין זה היא דחופה ובבחינת הצלה ! .

י ר י ח ו

זו פנינת תיירות שהוזנחה ע"י כל ממשלות ישראל מאז השחרור ב-1967. כאן מתבקשת יזמה של יישובי בקעת הירדן ביחד עם משרד התיירות להקמת מלון, מסעדות, בריכות שחיה ושאר שרותי תיירות בתוך העיר יריחו. מכאן צריכים לצאת הטיולים לכיוון נודי קלט ומגדל, לכיוון ים המלח, לרבות קוטראן ועין פסחה לכיוון נערן, ארמונות החשמונאים, הלידו והיישובים היהודים שנמכיבה.

כמו כן יש להזכיר, שבימי המנדט קליה היתה ה"קאונטרי קלאג" של ירוסלים. יש להכשיר את דריחו לקלוט ירוסלמים נופשים בימי החורף דווקא. ערט השכלנו לנצל את הפוטנציאל העצום של מעבר מהיר (תוך 20 דקות) מטמפרטורה הקרובה ל-0 למזג האוויר קייצי טמט.

העיר יריחו מצוייה, וחלק הארי שבה מוקנה לאפוטרופוס על רכוש נפקדים. ניתן לחשוב מבנים ו/או שטחים בין היתר בהשכרה או בחכירה עז הממשלה.

העיר עומדת על תילה ויש בה כל השרותים. יש צורך בסקר מהיר, מה ניתן לעשות לטווח הקצר כדי למים את יריחו על המפה רזאת בנוסף על השקעות לטווח ארוך כגון: בית מלון.

במסגרת כל אלה יש להביא בחשבון מגורי יהודים בתוך יריחו. מתן השרותים הללו ישמש עילה לכניסתם וכן מקור פרנסה, ומאידך חיי יהודים בתוך יריחו הם שיאפשרו את השילוב המוצע לעיל, במערך התיירות הישראלי.

תכנית האב כוללה הצעת פעולות העטודות לכל נושא ונושא, כפי שהוא סמוין בתכנית - מיון טמטי.

ההצעות אינן ספורטות ואף לא היתה כרונה שתהיינה כאלה. לטלב המיידו מוצע להקים וועדה (בהסתתפות אנטי האזור) שתקבע את הקדיטוריות בבחירת האובייקטים, לאחר טכן מוצע להקים וועדה לכל אובייקט ואובייקט ובה כל אנטי השקצוע הדרושים לענין וכן אנטי האזור כדי להביא בפני המשרד או החברה תכנית מפורטת של פעולות ועלויות.

הערות בעמוד לטקסט של התכנית

א. עמוד 2: גישת פתוח התיירות לפי הנתונים הסטטיסטיים הקיימים וחיזור ההפתחודות על פיה אינה מקובלת עלינו. תכנית הפתוח חייבת ליצור מציאות חדשה ולא להסתפק בהארכת גרידא של קודים קיימים.

עמוד 3: על "התיירות בעלת ענין מיוחד באתרים הסטוריים" מדובר כעל טשה שולי. זו טעות. אתרי יש"ע מאפשרים ליצור "גל חדש" בתיירות הישראלית (ומיטלא בשלב הבא, גם בתיירות חו"ל, טמט כפי שארע עם מצדה). מיד לאחר מלחמת היש"ע (מלחמת ששת הימים בשפת העם), זרמו ליש"ע מאות אלפי ישראלים, אך הללו באו להתרשם מאתרי הקרבות, ממקומות קדושים מפורסמים ולקבלת אוריינטציה נופית כללית. הם לא ידעו למצוא ואיט לא הדריכם למצוא - את "הבריכה אשר בגבעון", על המקום בו ביקרו המלאכים את אברהם (אלוני מטרא), את מקום המטכ"ן שבשילה, את בית אל של סולם יעקב, את הנתיב בו הובל יוסף מצרימה (מתל דותן לכרונ בקעה אל טרקייה וטמט אל הטפלה). ועוד ועוד.

יש להרים את המסך מעל במת התנ"ך המצויה בידינו לראשונה מאז חורבן בית ראשון (טרבית השומרון לא היתה לנו גם בימי בית שני!), "דאנחנו לא ידענו". יש לעשות זאת "נגדול" ולא טיפין טיפין.

תיירות התנ"ך אינה בחינת פירושים ששולחן התיירות הכללי, כי אם ההיפך הגמור. יש להרכיב צוות מיוחד ובו אנשים כוילנאי ומנשה הראל אשר יכינו את הבמה לקראת "הרמת המסך". הרמת המסך בעצמה צריכה להיות מבצע חינוכי-פרטומי אדיר, אשר משרד התיירות יוכל להובילו (בהיות, לדאבונו, משרד החינוך והתרבות - אדיש).

ב. עמוד 5 - 4: על ג' הקטגוריות (תיירות חוץ יהודית-דתית, צליינית-נוצרית ותיירות נופש הררי) יש להוסיף תיירות-תנ"ך יהודית ונוצרית ותיירות עיונית יהודית, קרי: תיירות יהודית לאתרים היסטוריים, לרבות הסטוריה חדשה כגוש עציון וחברון ולרבות היסטוריה חדשה: ההתנחלות היהודית של התקופה האחרונה.

אין אנו מסכימים ש"התכנסות על תיירות פנים עדנתית ... נראית לא כדאית". גם כאן אנו מטליצים על גישה דינמית אשר יש בה כדי לשנות הרגלים. אחר כל המדובר בארץ חדשה טמט הנפתחת בפני תושב-פלסת המצוי, שאינו יודע כלל כי הנופים הנפלאים ביותר של ארץ ישראל מצויים דווקא ביו"ש. משתוכן התשתית המתאימה וייעשה מסע פרסומת בהיקף רחב - ישתנו דפוסי ההתנהגות. יכולת מטיבה יש ליצור !

ג. עמוד 6-5: מוצע להתחיל מיד בפיתוח 4 מוקדי תיירות הררית אלה: - מסדרון דותן, חלמיש, גוש עציון, חוצה יהודה.

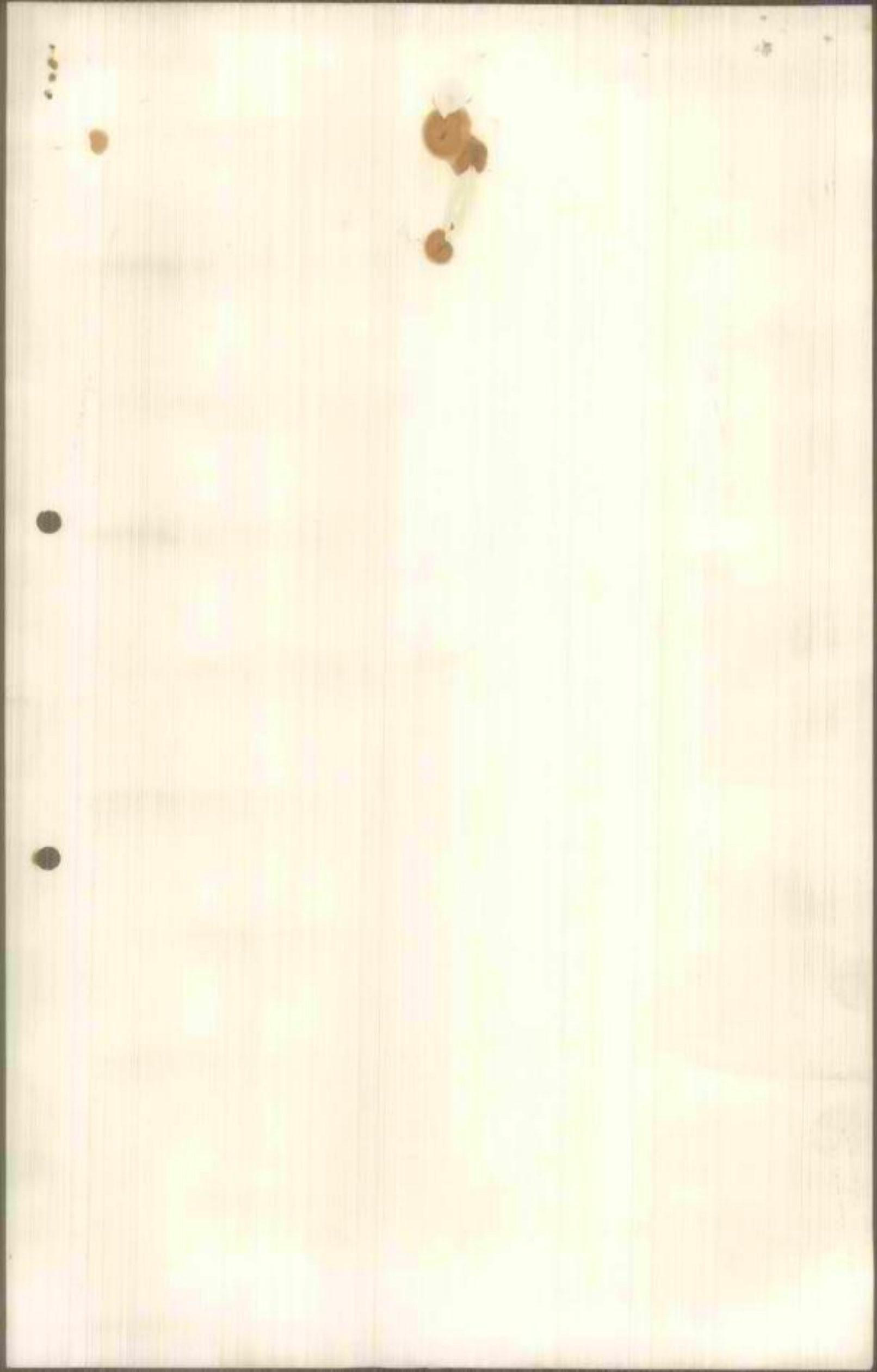
ד. עמוד 7: גבעון דהר גילה הם למעשה ירושלים. את ירושלים אין צורך לסיים על שפת התיירות. במסגרת "מיכסת החדרים הפריפרית" של ירושלים אפשר להקים בתי הארחה גם ברדיוס של 20 ק"מ מירושלים, כפי שהדבר נהוג בכל העולם.

ה. עמוד 9 - 8: פיתוח שמורות טבע. ענין זה חיוני ודחוף ביותר, אולם הפתוח אינו בטמכותו או כפי יכולתו הטכנית והתקציבית של משרד אחד. מי ירכז את המאמץ אותה שאלה נשאלת לגבי הייעוד.

- ו. עמוד 10 - 9: ההמלצה לגבי תחנות הדלק אינה מקובלת עלינו: מתוך 5 תחנות המועעות 4 הן ליד ירושלים / האין זה ברור שהעזרה הממשלתית חייבת להנתן קודם כל לגבי המקומות הקשים שבעומק השטח, שבהם בחוצה פריצת דרך 17
- ז. עמוד 10 ר' 1: כנראה טעות. הלמיט, אריאל ושבי שוטרון הם 3 צירים טונים.
- ח. עמוד 11: ברשימת מרכזי המבקרים הוטמטה, משום-מה - חברון.
- ט. עמוד 18: הושטט העיר עור-הדסה - הוסאן - ביתר - בית לחם - ירושלים.
- י. עמוד 32: למיטב ידיעתנו קיימת תכנית להקמת כפר נופש גם בקרית ארבע.
- יא. עמוד 35-6: הקדימות הראשונה לבית לחם אינה מובנת לנו. לנוצרים - יש טי שדואג. ועוד: בית לחם הינה כבר בלאו הכי אתר התיירות הטפותח ביותר. יש להעלות את דירוג הקדימות של סילה (15' וחורש אום צפא (20).
- יב. עמוד 62: לשלב המיידוי בחברון וקרית ארבע יש להוסיף שרותי הנדון בטחנים הצפוניים של קרית ארבע.
- יג. עמוד 76: לרשימת פתוח תצפיות נוף יש להוסיף את גבעת החרסינא בקרית ארבע, שם מגדל המים יתנשא לגובה של למעלה מ-1020 מ' מעל פני הים, והוא ישמש מגדל תצפית ומסעדה.

 נכסד קב
 שלום ואך
 ראש המועצה

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

לפני
המנהל
הממשלתי
לתיירות
(מ.מ.מ.)
מ.מ.מ.
מ.מ.מ.

ירושלים, 17 בנובמבר 1982
מספרנו: 8537

סיכום פגישה בנושא פרויקטים תיירותיים בבקעת הירדן
מתאריך 14 בנובמבר 1982.

השתתפו בה': י. קרמר (יו"ר) - מנכ"ל החברה לפתוח בקעת הירדן (ס' ראש המוא"ז),
גדי כהן - מתכנן - החברה הממשלתית לתיירות.

הפגישה זומנה בעקבות דיון עם נציגי המחלקה להתיישבות והק.ק.ל. בנושא תוכנית אזורית
לפתוח תיירות בבקעת הירדן. המוא"ז ערכה רשימה של כ-20 פרויקטים אשר בכוונתה לבדוק
הפוטנציאל התיירותי שלהם.

טו י. קרמר הציג הפרוייקטים השונים, כפי שהוסבר לו מרבית הפרוייקטים הינם בעלי
פוטנציאל נטור ביותר ולא ניתן לפתחם לפעילות תיירות פנים ובעיקר חוץ. האזור מהווה
אזור הטקסר בין שני מוקדי על התיירות (ירושלים וטבריה) ולפיכך הנסיון של
המוא"ז ל"עכב" תיירים בפרוייקטים המוצעים, אינו עונה לציונות הפתוחה של היזמים, מכיוון
שאינו מסוגל לעניין תיירים ואף לא מבקרים ישראלים.

עם זאת זוהו כרשימה שני פרויקטים להם פוטנציאל תיירותי: אל טעס - אתר הטבילה המקורי
על הירדן עז' ליריחו, ותל יריחו בו נחשפה חומת יריחו המקראית. שני אתרים אלה בעלי
רמת שטיכה ועניין לתיירות על גודנית השונים, כאשר האתר הראשון יכול להוות אתר עלייה
לרגל לעלוינים, יצויין שמכלל 25 האתרים שנבחרו ונמצאו ראויים לפתוח תיירותי במסגרת
תוכנית יהודה ושומרון - יריחו וטביבתה דורגה במקום חשני בתוכנית הפתוחה.

הוסבר לטר קרמר תהליך הבדיקה של פרויקטים אלה לקראת הבאתם לדיון ולתכנון באם ימצאו
בשלים מבחינה קרקעית. (בעלויות, אשר בטחוני).

סוכם כי לאחר שהחברה לפתוח בקעת הירדן תבצע בדיקה הזמכנות של הפרוייקטים ידון הנושא
שנית מתוך מטרה לקדם הפרוייקטים.

סיכום: טו ג. כהן מתכנן

העתק: למשתתפים

טו ג. לוטן - מנכ"ל החברה

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

Handwritten notes in blue ink: "קב"ל", "מסמך", "מס' 8537", "מס' 17", "מס' 1982", "מס' 14", "מס' 25", "מס' 20", "מס' 26", "מס' 27", "מס' 28", "מס' 29", "מס' 30", "מס' 31", "מס' 32", "מס' 33", "מס' 34", "מס' 35", "מס' 36", "מס' 37", "מס' 38", "מס' 39", "מס' 40", "מס' 41", "מס' 42", "מס' 43", "מס' 44", "מס' 45", "מס' 46", "מס' 47", "מס' 48", "מס' 49", "מס' 50", "מס' 51", "מס' 52", "מס' 53", "מס' 54", "מס' 55", "מס' 56", "מס' 57", "מס' 58", "מס' 59", "מס' 60", "מס' 61", "מס' 62", "מס' 63", "מס' 64", "מס' 65", "מס' 66", "מס' 67", "מס' 68", "מס' 69", "מס' 70", "מס' 71", "מס' 72", "מס' 73", "מס' 74", "מס' 75", "מס' 76", "מס' 77", "מס' 78", "מס' 79", "מס' 80", "מס' 81", "מס' 82", "מס' 83", "מס' 84", "מס' 85", "מס' 86", "מס' 87", "מס' 88", "מס' 89", "מס' 90", "מס' 91", "מס' 92", "מס' 93", "מס' 94", "מס' 95", "מס' 96", "מס' 97", "מס' 98", "מס' 99", "מס' 100".

ירושלים, 17 בנובמבר 1982

מסמך: 8537

סיכום פגישה בנושא פרויקטים תיירותיים בבקעת הירדן

מתאריך 14 בנובמבר 1982.

השתתפו הח' י. קרטל (יו"ר) - סג"ל החברה לפתוח בקעת הירדן (ס' ראש המוא"ז),
גדי כהן - המכנן - החברה הממשלתית לתיירות.

הפגישה זומנה בעקבות דיון עם נציגי המחלקה להתיישבות והק.ל. בנושא תוכנית אזרית
לפתוח תיירות בבקעת הירדן. המוא"ז ערכה רשימה של כ- 20 פרויקטים אשר בכוונתה לבדוק
הפוטנציאל התיירותי שלהם.

טר י. קרטל הציג הפרוייקטים השונים, באי שהוסבר לו טרביית הפרוייקטים הינם בעלי
פוטנציאל נטון ביותר ולא ניתן לפתחם לפעילות תיירות פנים ובעיקר חוץ. האזור מהווה
אזור הטקסוד בין שני מוקדי על פתיחות (ירושלים וסודב כנרת וטבריה) ולפיכך הנסיון של
המוא"ז ל"עכב" תיירות בפרוייקטים המוצעים, אינו עונה לצורכות הפתוח של היזמים, מכיוון
שאינו מסוגל לעניין התיירות ואף לא מבקרים ישראלים.

עם זאת זוהו ברשימה שני פרויקטים להם פוטנציאל תיירותי: אל טעס - אתר הטבילה המקודש
על הירדן מז' ליריחו, ותל יריתו בו נחשפה חומת יריחו המקראית. שני אתרים אלה בעלי
רמת שטיכה ועניין לתיירות על גרונתה השונים, כאשר האתר הראשון יכול להוות אתר עלייה
לרגל לעליונים, יעניין שמכלל 25 האתרים שנבחרו ונמצאו ראויים לפתוח תיירותי במסגרת
תוכנית יהודה ושומרון - יריחו וסביבתה דורגה במקום השני בתוכנית הפתוח.

הוסבר לטר קרטל תהליך הבדיקה של פרויקטים אלה לקראת הבאתם לדיון ולמכנן באם ימצאו
בשלים מבחינה קרקעית. (בעלויות, אשר בטחוני).

סוכט כי לאחר שהחברה לפתוח בקעת הירדן תבצע בדיקת היתכנות של הפרוייקטים ידון הנושא
שנית מתוך מטרה לקדם הפרוייקטים.

סיכום: טר ג. כהן - מכנן

העתק: למסתתפים

מר ע. לוטן - סג"ל החברה

חברת הממשלתית לחייטות ירושלים, כ"א אלול תשמ"ב
8.9.82

12.9.82
ת"ד

מ. א. גולד

שלום רב,

הנדון: פתוח תיירות

רצ"ב ראשי פרקים לתכנית הפיתוח, לעיונך.

אבקשך להעביר הערות בכתב, לקראת דיון, שיערך בנושא
בתאריך 25.10.82 בשעה 10.00, במשרדי הקק"ל, ירושלים.

בברכת שנה טובה

נתן סאט

העתק: ד"ר חיים צבן, כאן
מר ט. בן פורת, ק.ח.

Handwritten notes and signatures:
R. J. [Signature]
[Signature]
[Signature]
[Signature]
[Signature]
[Signature]

חברה לפיתוח בקעת הירדן

ההסתדרות הציונית / העולמית

קרן קיימת לישראל

חטיבת ההתישבות

ראשי פרקים לתכניה פיתוח היירות בבקעת הירדן

הצעה לדיון

כתב: נתן סאס - קרן קיימת לישראל

עקיבא אריבל - החברה לפיתוח

ירושלים, יט' באלול תשמ"ב

7.9.82

תוכן העבודה:

1. מטרה
2. רקע
3. ביקוש
4. גישת החכנון
5. הערכה כלכלית לפיתוח בשלב אי
6. אתרי פיתוח מוצעים
7. תכנית הפיתוח

נספח: רשימת שמורות טבע, אתרים ארכאולוגיים ותיירות מתוך
תוכנית פיתוח מועצה אזורית בקעת הירדן

1. מטרה

שילוב אזור בקעת הירדן במערך התיירות הארצי במטרה ליצור מקור תעסוקה נוסף לתושבי האזור, כחלק מן התאמץ להגביר את קצב האיכלוס באזור.

2. רקע

2.1 מצב קיים בהתישבות

פיתוח התעסוקה בחקלאות באזור בקעת הירדן מוגבל לקצב של 3 - 2 משפחות לשנה ב- 17 הישובים הקיימים. מגבלה זו נובעת בעקר ממגבלת השווקים לגידולי הבקעה.

ישובי בקעת הירדן קטנים יחסית: בממוצע מתגוררות בכל ישוב 30 משפחות. כתוצאה מכך מופעלים המושבים בצורה בלתי יעילה, בעלות גבוהה של שירותים ובהוצאות קבועות גבוהות למשפחה.

מגבלת השווק, גודל הישובים והתנאים הפיזיים גורמים לכך, שיחידות המשק אינן כלכליות. עובדה זו משפיעה ישירות על קצב הקליטה של משפחות חדשות.

2.2 מצב קיים בתיירות

ציר בקעת הירדן מהווה אחד מצירי התנועה החשובים של תיירות החוץ בישראל. הציר מנקז את תנועת התיירים והנוסעים בין הגליל לירושלים: כ- 5000 נפש ליום, מתוכם כ- 35% מטיילים, ומהם למעלה מ- 50% תיירים. למרות תנועה רבה זו, תרומתם הכלכלית בבקעה מינימלית ביותר, שכן לכל אורך הבקעה התחנה היחידה בהם הם עוצרים היא יריחו.

3. ביקוש

על פי סקר שערך מע"צ בשנת 1980 ואשר אינו כולל תנועת צבא, חולפים בבקעה מידי יום כ- 5000 נוסעים, לפי ההתפלגות הבאה:

90	אוטובוסים, המסיעים תיירים
40	מיניבוסים, המסיעים תיירים
30	אוטובוסים בקוי השרות של אגד
100	משאיות
750	מכוניות פרטיות

מקורות הביקוש האפשריים לתיירות בבקעת הירדן הם:

- א. תיירות מאורגנת - חוץ ופנים, כמשך כל ימות השנה.
- ב. מזדמנים, העוברים באזור במשך כל ימות השנה.
- ג. סיורים בני יום אחד של משפחות היוצאות מתל - אביב או מירושלים, בעיקר בשבתות ובחגים.
- ד. סיורים בני יום אחד של תלמידי בתי ספר מאזור החוף ומירושלים.
- ה. חובבי טבע וארכיאולוגיה.

4. גישת התכנון

4.1 כללי

תכנון התיירות בבקעת הירדן תחבס על הגדרת מוקדים לפיתוח, אשר ישיפיעו באופן משמעות על אוכלוסית הביקוש האפשרית לתיירות באזור. המוקדים לפיתוח בשלב א' יהיו אלו, אשר יעודדו עצירת הנוסעים בבקעה בהם, לפרקי זמן ארוכים יחסית, על מנת לקבל שרותי דרך, ביקור באתרים וקניית מזכרות.

4.2 התכנית

4.2.1 גבולות אזור התכנון

- בצפון - גבול מוא'ז בקעת הירדן.
- בדרום - כביש ירושלים - קליה - וחוף הצפוני של ים המלח.
- במזרח - אפיק נחל הירדן.
- במערב - מורדות הרי יהודה ושומרון.

4.2.2 יתרונות תיירותיים

אזור בקעת הירדן הינו אזור אטרקטיבי לגבי מקטע רחב של אוכלוסית מטיילים, בשל הגוון הרב של האתרים המצויים בו. בקע הירדן מהווה אטרקציה גיאולוגית, באזור מצויים צומח ובעלי - חיים אופייניים מעניינים, ההתישבות החקלאית העתיקה והחדשה, נחל הירדן, עתיקות, בתי כנסת עתיקים, אתרים של המסורת הנוצרית, מעיינות חמים, נוף ועוד.

למרות שגורמי המשיכה הנ"ל מצויים במרחק יום סיוור ממרכזי החיירות בארץ, הם אינם נכללים במפת התיירות הארצית, עקב רמת פיתוחם הנמוכה. במסגרת תכנית זו יעשה נסיון להעריך את מידת האטרקטיביות של האתרים השונים, השפעת פיתוחם על התיירות וההכנסה הכלכלית הצפויה.

5. הערכת כלכלית לפיתוח בשלב א'

5.1 אוכלוסית המטרה

המטרה בשלב א' היא לגרום לכך, שמתוך 5,000 תנפש, החולפים באזור התכנון מידי יום, יתעכבו כ- 2,000 למשך כשעתיים, וכ- 1,000 איש יערכו באזור סיורים בני יום.

5.2 תחשפת הכלכלית של אוכלוסית המטרה

בתנחה מזערית, יוצאו המבקרים השוהים משך שעתיים באזור \$ 4 לאיש, וחשוהים באזור יום שלם - \$ 7 לאיש. לפיכך, הפדיון הצפוי ליום הוא \$ 15,000. לפי חישוב זה, הפדיון הצפוי ל- 100 ימי הפעלה מלאים (שבתות, חגים וחדשי חופשת הקיץ) הוא כ- \$ 1,500,000. 50% מסכום זה יוצא על הפעול שוטף של האתרים, ו- 50% הנותרים יתחלקו כלתלן:

\$ 550,000 לתשלום משכורות לכ- 50 עובדים מן האזור

\$ 200,000 להחזר הון והוצאות מימון

בתנחה שתחזר ההון והוצאות המימון יתבצעו תוך 10 שנים, ברבית ראלית של 8%, תתאפשר הקמת פרויקט, שהיקף ההשקעה בו הוא \$ 1,350,000, ושיועסקו בו כ- 50 עובדים מן האזור.

אם היקף הפיתוח יורחב מעבר להיקף זה של השקעה, מספר העובדים הצפוי בתיירות באיזור יתיה למעלה מ- 150.

היקף ההשקעה הדרוש לפיתוח העסוקה לעובד בתיירות הוא כ- \$ 27,000.

6. אתרי פיתוח מוצעים

6.1 אתרים לפיתוח בשלב א'

מס' האתר	שם האתר	אופי הפיתוח	מס' עובדים	הערכת עלות הפיתוח ב-\$
1	אתר טכילה לתיירות צליינית. מקום הטכילה ההסטורי של יותנן המטביל.	דרכי גישה, גינון, פיתוח מניבתי, פארק הירדן הדרומי	7 - 10	350,000
2	ארמנת החשמונאים	פארק ארכאולוגי משולב עם בריכות מים	7 - 10	200,000
3	חוף רחצה בצפון ים המלח	חוף רחצה משולב: מי ים ומי מעיינות	6 - 8	250,000
4	חמי מחולה (תל חמה)	פיתוח מעיינות מרפא (לא אינטנסיבי)	5	180,000
5	חמי מלך (חמאס אל-מאליח)	פיתוח מעיינות מרפא ופארק (לא אינטנסיבי)	5	180,000
6	בית כנסת יריחו	שיחזור, שימור, גינון	2	100,000
7	קרן סרטבא	דרך גישה, שיחזור, שימור	1	350,000
8	אגם נתיב הגדוד	ציפוי המאגר, הקמת תשתית שרותים	15 - 20	1,500,000
9	שרותי דרך (3 מוקדים)	מבנים: מזנון, מסעדה, שרותים	4x3 = 12	360,000
10	מעין עוז'ה	שעשועי מים	4	200,000
11	מרכז דאיה	הקמת מבנה, ציוד, רכב	5	200,000
12	מרכז מבקרים	מבנה + שרותים	3	100,000

6.2 דרוג האתרים לפי רמת האטרקטיביות

דרגת אטרקטיביות	משך זמן התיקור (שעות)	סוג אוכלוסית המבקרים וגודלה	שם האתר	מס"
1	2	תיירות צליינית: כ- 300,000 נפש בשנה, מתוכם עוברים באזור כ- 100,000 נפש בלבד.	פארק הירדן ואתר טבילה	1
1	4 - 5	חוף סתוי, חורפי ואביבי לכאים מירושלים: כ- 400,000 נפש, אשר רובם אינם מגיעים לאזור היום.	חוף ים-המלח	2
1	1	כ- 100,000 נפש בשנה בכ"א מהמוקדים	שרותי דרך	3
1	1	150,000 נפש בשנה, קשור לפוטנציאל הקיים	מרכז מבקרים	4
2	4 - 6	כ- 100,000 נפש בשנה	אגם נתיב הגדוד	5
2	2 - 4	כ- 100,000 נפש בשנה, ללא קשר לפוטנציאל הקיים	מעין עוז'ה	6
2	2	חובבי ארכאולוגיה והסטוריה - תיירות פנים וחוץ: כ- 100,000 נפש בשנה	ארמונות החשמונאים	7
3	4	אינו קשור לאוכלוסית ביקוש אופיינית לאזור. 50-70 נפש בשנה, אשר יגיעו במיוחד לאתר זה	חמי מחולה	8
3	4	כנ"ל	חמי מלך	9
3	1/2	ללא שרותי דרך צמודים כ- 100,000 נפש בשנה. עם פיתוח שרותי דרך כ- 100,000 נפש	כית כנסת יריחו	10
(עם פיתוח שרותי דרך יקבל האתר דרגה 1)				
3	1	כ- 10,000 נפש בשנה	קרן סרטבא	11
3	3	כ- 5,000 נפש בשנה, ללא קשר לפוטנציאל המבקרים הקיים	מרכז דאייח	12

6.3 פיתוח נופי אזורי

בשלב א' של הפיתוח תמוצע יוכן שילוט הסבר והכוונה לאתרי התירות השונים (גם טרם פיתוחם). השילוט יועמד על צירי התנועה הראשיים ויכוון את הקהל אל האתרים. בכניסה הצפונית ובכניסה הדרומית לבקעה תוצב מפה ובה יוצגו כל האתרים - המפותחים, ואלה שטרם פותחו, בהם נתן לבקר בבקעה. לאורך ציר הבקעה יאותרו מוקדי פיתוח יעירני, אשר ישמשו אזורי מנותה לנוסעים בכביש המוקדים יפותחו על בסיס מי נגר (לימנים). בשלוש "תביצות" של בקעת הירדן יאותרו אזורי ייעור בהיקף של 150 עד 200 דונם כל אחד, ובהם תנטע צמחיה אפינית לסובב זה, באזורים אלה יפותחו חניונים ללא תשלום בשלב מאוחר יותר. בסמיכות לשטחי העיבוד, לאורך אפיקי הנחלים ולאורך הכביש, תנטענה קבוצות ושדרות עצים, על מנת "לשכור" את המוגונוטוניות של הנוף השטוח. לאורך דרכי הגישה לישובים ובכניסה אליהם תנטענה שדרות וקבוצות עצים על מנת לשפר את הנוף. עם השלמת שלושה שלבי הפיתוח יימצאו בבקעה כ- 3,000 דונם נטועים.

6.4 תאור האתרים

את האתרים נתן לחלק לשלושה סוגים:

6.4.1 אתרים הסטוריים

א. המנזרים שמערב ליריחו - מנזר קלט, מנזר הנשים והקרנטל. ההשקעה הדרוש הכשרת דרכי גישה נוחות לאתרים. בארמונות החורף של הורדוס ופיתוח פארק ארכאולוגי שממנו יצאו דרכי גישה לרכב ולהולכי רגל אל המינזרים ולתוך נחל קלט. פארק זה ישלב בו פעולות של מערכת מים וברכות.

ב. בית הכנסת העתיק ביריחו

ההשקעה הדרושה - שיפוץ המבנה, פיתוח סביבתי, החזרת הרצפה כמוזיאון רוקפולר (הכתובת "שלום על ישראל")

ג. מנזרי הטבילה

ההשקעה הדרושה - הכשרת דרכי גישה, פיתוח סביבתי, בניית סככות צל והקמת פארק, המשלב צמחיה של גאון הירדן ומים.

ד. קרן סרטבא

בימים אלו מתבצעות באזור חפירות בהיקף נרחב (זו העונה השנייה). התשקעה הדרושה - הכשרת דרך העפר, המטפסת ממזרח מכיוון יפית, הכשרת דרך העפר המערבית מכיוון גיתית, טיפול מקצועי באתר: גישה לחלק העליון של הפסגה (הקונוס), שימור ושיחזור.

6.4.2 מוקדי פעילות

כדי לשוות לבקעה אופי של "תיירות אקטיבית", יפוזרו ברחבי החבל מוקדי פעילות מגוונים, כמפורט להלן:

א. אתר נתיב הגדוד

בקטע שבין נתיב הגדוד ונערן ישנו מאגר מים בשטח של 200×900 מ"ר. המאגר ממוקם 50 מ' מכביש הבקעה, והוא מתמלא מים בימות החורף. הגדה המערבית של האגם הינה שלוחה באורך של 1.5 ק"מ (ה"קרנטינה"). בשל מיקומו האידיאלי של האגם ובגלל הקרבה היחסית לירושלים (40 דקות של נסיעה בכוונתנו להפוך את האתר למרכז בילוי, שיפעל בשעות הערב עד לשעות הקטנות של הלילה - שעות בהן מזג האוויר בבקעה נוח, בכל ימות השנה. בחורף, סחובאביב יופעל האתר במשך כל היום. האגם ישמר מלא בכל השנה ויאוכלס בדגים. המבקרים יוכלו לשוט בכלים לא שגרתיים (קיאקים, גלשני רוח ויו"כ), ולדוג. על הסוללה המזרחית, הסמוכה לכביש הבקעה, תוקם טיילת ובה דוכנים לממכר מזון ומזכרות.

על גבעת ה"קרנטינה" יוקם פארק עממי - דשא, סככות צל מקלחות ושרותים שם יוכלו ללון האורחים תחת כיפת השמים.

ב. שעועי מים

אמת המים שבנחל עוג'ה - באזור קבוץ ייטב מושכת אליה מטיילים רבים כבר היום, בנתונה הגולמיים. בכוונתנו לפתח את האתר, לחפור 3 - 2 מסלולי גלישה כטיחותיים, להרחיב את הבריכה שבתחתית המסלול, לייצר את הגבעה ולמקם שם דוכן לממכר חטיפים, שתיה קלה וכדומה.

ג. מרכז דאיה ומסעדת נוף בגיתית

ספורט הדאיה בגלשני רוח הולך וכובש את הציבור. התנאים הדרושים לדאיה הם הכדלי גובה חריפים על פני שטח מצומצם - הבקעה מתברכת בהכונה זו. לפיכך, בכוונתנו להקים על גב ההר כסיס דאיה, שם ניתן יהיה לקבל הדרג לשכור גלשן, ולדאות מעל הבקעה עד לתחנת איסוף, שתמוקם בתחנית הבקעה.

ד. אתר מחולה

מתל חמה, מצפון למחולה, נתגלה בקידוח מחולה 5 מקור מים חמים. האנליזון הראו שהקידוח עומד ככל הקריטריונים של מעינות מרפא (חום מעל 39°C , רד מליחות מעל 3000 מג' לליטר ועוד).

למים שכמקום ישנה תכונה שלא קיימת במעיינות המרפא האחרים במדינה; המי מתאימים לשתיה בפיקוח רפואי, שלשול והרזייה. עם השקעה מתאימה ניתן יה להקים במקום חוות מרפא המשולבת בפארק.

מן האתר נשקפים מקומות אשר רשמו דפים מפוארים בהסטוריה של עם ישראל: החרמון, התבור, הגלבוע, רמת יששכר, עמק יזרעאל, בקעת בית שאן ובקעת הירדן. מתוך שפע הארועים שהתרחשו במקום בחרנו 12 ארועים פיקנטיים למן הימים בהם חצה יהושע את הירדן, ועד ימינו אנו-ימי ההתישכות בעמק. באתר יוקם מבנה בסגנון הולם, אשר בו יוצגו לקהל אותם ארועים, באמצעות פעלולים אורקוליים.

ה. חמאם אל מליח

ואדי אל מליח, בקטע שבין ראס אבו שושה, בורג' אל מליח, חמאם אל מליח ותל חילו, הינו חווה גיאולוגית המכילה אוסף של ממצאים נדירים. במכון הגאולוגי בירושלים מונחת עבודתו של הגיאולוגי ד"ר יעקב ממון ומחכה למי שיפיח בה רוח חיים. ההשקעה הדרושה בהכשרת האתר לקליטת מבקרים, קידוח להגדלת השפיעה של המעיינות, ניקוי הבריכות, שילוט שמכיל הסברים מקצועיים.

שמורות טבע ומסלולי טיול

1.

מספר אתרים בבקעת הירדן יוכרזו כשמורות טבע. באתרים אלו יפותחו מסלולי טיול רגליים ובשוליהם חניונים. רוב השמורות כוללות אתרי עתיקות רבים. יש לציין שפתוח השמורות ומסלולי הטיול טעונים תאום עם גורמי צה"ל בגלל קיומם של שטחי אמונים רבים באזור. שמורות הטבע המוצעות תואמות את התכניות לפתוח ישובים חדשים ולהכשרות קרקע.

להלן סקירה של שמורות הטבע המתוכננות:

א. ואדי שובש - ואדי אל מליח (נ.צ. 185-195/193-203).

שמורה מתוכננת זו נמצאת בצפון מערב אזור החכנון וגובלת בהרי הגלבוע. בואדי שובש (נחל בזק) נחשפות לעומק רב שכבות סלעים מהקמה של השומרון המזרחי, ובואדי אל מליח נחשפות שכבות גאולוגיות מגוונות.

בשטח הצפוני של השמורה המוצעת מכוסים המדרונות בבתות ספר ים-תיכוניות ושרידי חורש ים תיכוני, בואדי אל מליח מופיעה בנוסף על אלה גם צמחיה מדברית.

באזור נמצאים צבאים רבים, שועלים, צבועים וזאבים, במצוקים מקננים עופות דורסים, בעיקר בזים.

לאורך ואדי אל מליח נמצאים מעינות חמים (27-37 מעלות צלסיוס), אשר עליהם יש להגן מפני החיבשות העשויה להגרם בשל קדוחים באזורים סמוכים. נתן לנצל מעינות אלה כבסיס למוקד חירות.

ב. ראס ג'דיך (נ.צ. מרכזי 189/191)

הרכס של ראס ג'דיך הוא הגבוה שבפסגות השומרון הצפון מזרחי (102 מ'), מדרונותיו התלולים והצתיקים הנצבים חושפים שכבות גאולוגיות שונות. מהרכס נשקף נוף ונתן לצפות ממנו לכוון הדרום - על עמק הבוקיעה, למזרח - ואדי אל מליח, למערב - טובס ולצפון - שמורה ואדי שובש. הצמחיה כוללת חורש ובתיה ספר ים-תיכוניות.

ג. אום זוקה (נ.צ. 200/195)

שמורה זו כוללת ואדיות ומדרונות היורדים מרכס אום זוקה לכבר הירדן. המים חחרו בשכבות של גיר קשה ויצרו מספר קניונים. משמורה זו נתן לצפות על ככר הירדן וגאון הירדן בשתי גדות הנהר. צמחית השמורה כוללת את חבורת רותם המדבר - שלהביח קצרה שיניים, צמחי סלעים וצמחים טרמופיליים שונים. כן נמצאים באזור השמורה בעלי חיים שונים, ביניהם צבאים.

ד. ראש אל חרובה (נ.צ. מרכזי 197/173)
 רכס זה משקיף על כנרת הירדן ועל ואדי אל פרעה הגובלים בו. גם קצהו
 המזרחי של עמק הבוקיעה גובל בשמורה והנו חלק מהקער הנמשך מהסרטבה
 עד לצפון רמת הגולן.
 בשמורה הממוכנת נמצאים צמחים הגדלים על סלעי גיר וצמחים טרמופילים
 ממוצא סודני וסהרו ערבי.

ה. סרטבה (נ.צ. מרכזי 194/167)
 רכס הסרטבה מהווה חלק מאוחו קער הנמשך עד לדרום רמת הגולן. הרכס
 מגיע עד לרום של 300 מ' ונחן להשקיף ממנו מזרחה על בקעת הירדן.
 במקום נמצאים מספר קניונים קטנים ויפים.
 הטיבוחה של שמורה זו היא במערב בין צמחיה ים היכונית לצמחיה מדברית,
 השמורה מהווה אזור מעבר הן ממערב למזרח והן מצפון לדרום.
 צומח עשבוני רב מכלכל עדרי צבאים ואוכלי עשב אחרים, וכחוצאה מכך
 נמצאים בשמורה גם שועלים, צבועים וטורפים אחרים. במצוקים נחן למצוא
 יופות דורסים ועטלפים.

ו. פצאל (נ.צ. מרכזי 189/162).
 מדרונותיו של ואדי פצאל הלולים, הם מכוסים סלעים עם כיסי קרקע קטנים.
 הצומח הוא סלעי וטרמופילי. באפיק הואדי מספר מעינות הוורמים כל
 השנה (על אף התיבשות מסוימת בגלל קדוחים). לאורך האפיק נמצאת צמחיה
 מדברית עשירה. בקצהו המזרחי של הואדי ובכנרת הירדן נמצאים שרידי
 מערכת השקאה מסורתית, הכוללים תעלות פתוחות וסגורות.

ז. ואדי אל עוג'א (נ.צ. מרכזי 186/152)
 בשמורה זו נמצאים קניונים מרשימים מאד עמוקים ומתפתלים, ואדי אוג'א
 יורד בשטח השמורה כ-500 מ' גובה. מגוון השכבות הגאולוגיות והירידה
 בגובה יוצרים צמחיה מגוונת. בחלקו העליון של הואדי נמצאים מעינות
 ושרידי טחנות. בקצה המזרחי של הקניונים קימת מערכת מפותחת לתפיסת
 מי מעינות, הכוללת תעלה פתוחה גדולה המזרימה את המים מזרחה.

ח. אירוס השומרון בדומא (נ.צ. 185/164)
 (השמורה איינה מסומנת במפה בשל גודלה הקטן).
 בשמורה זו נמצא רכוז גדול של אירוס השומרון הנדיר, הגדל רק בישראל
 באזור מצומצם בשומרון המזרחי. פריחתו מתחילה בדרך כלל מאוחר, עם
 סיום פריחתו של אירוס הגלבוץ. מהשמורה נשקף נוף של אזור פצאל ומרכז
 הבקעה מעלה אפרים, והסרטבה.

ט. ואדי מלחה (נ.צ. 196/197)

שמורה זו הינה סבבה מבוחרת הנזונה ממים עיליים המגיעים מהרי שומרון ומנקוז שטחים מעובדים מזרחית לכביש הבקעה. עקב החואר המלוח, ההתאידות המהירה, הנקוז הלקוי וקרבת המים לפני השטח, נמצאים בה רכוזי מלח. ככל שמתקדמים מזרחה שולטח בה יותר צמחיה העמידה בפני רכוזי מלח גבוהים. בשוליים המערביים של השמורה נמצאות קבוצות של עצי סלוודורה פרסית. בגושים גדולים וטבוכים של קנה מצוי, נמצאים בעלי חיים רבים כגון חנים, צבועים, שועלים וחחולי בצות.

י. גאון הירדן

שטחי גאון הירדן מאופיינים במספר הכונות חשובות ביותר בתחומי הגאון - מורפולוגיה, הצומח והחי, שעליהן יש לשמור. יחד עם זאת מתוכננת הכשרה שטחים גדולים ומפעלי מים שעליהם תחבטס הרחבת המפעל ההתישבותי, לכן יש צורך בתאום דרישות הפעילויות השונות. בנוסף לכך, מהווים שטחי גאון הירדן חלק מאזור בטחוני סגור; יש לקוות שמצב זה ישתנה בעתיד, כך שהצבור הרחב יוכל להנות מאוצרות הטבע הגנוזים כאן.

מאחר והתכניות השונות להכשרת קרקע, מפעלי מים וכ"י טרם גובשו, הועלו באורח ראשוני בלבד, מספר הצעות לשמורות טבע בגאון הירדן:

א) הקטע הנמצא מול שדמות מחולה בין קו רוחב 192 - ו-197, המאופיין במבנה גאומורפולוגי מיוחד.

ב) הקטע מצפון לגשר אדם המאופיין על ידי צמחיה עשירה במיוחד.

ג) באזורים בהם חוכשר הקרקע ישמר טס צמחיה לאורך קו המים ברוחב של 15 מטר.

רוב קרקעות גאון הירדן מיועדות להכשרה, אך במשך הזמן יתברר אלו קטעים אינם מתאימים לעיבוד, ואז נחן יהיה להכריז על קטעים אלו כשמורות טבע. בנוסף לכך יש לדאוג ששאיבת מי הירדן לא תגרום לזרימת מים קטנה אשר תפגע בצומח ובחי.

להלן סקירה של החכונות העקריות המיוחדות את גאון הירדן:

גאומורפולוגיה

גאון הירדן הינו מרזב צר (ברוחב ממוצע של 2-1 ק"מ) המותחם על ידי מתלולים של חואר הלשון בגובה 50-70 מ'. אסיק הנהר מתפתל במיאנדריס, בשפוע מתון מאד, על תשתית רכה וסחיפה. לעיתים, בעקבות שטפונות, נחטמים המיאנדריס ונוצר תוואי חדש של הנהר. במקומות אחדים הנהר בא במגע עם מתלולי חואר הלשון ויוצר מצוקים מרשימים. בקטע הנמצא מול שדמות מחולה (בין קו רוחב

192 לפיין קו רוחב 197) חותר הנהר בחשתית היוצאת דופן מבחינת קשיוחה, ועקב כך נוצרו בו קניונים. קטע זה מוצע להכרזה כשמורת טבע הן בגלל נופו והן בשל חשיבותו המדעית.

ה צ ו ט ח

בגאון הירדן נמצאות מספר קבוצות צומח, בהתאם לקרבנות למים, בתוך הנהר, במקומות בהם הזרימה שקטה, גדלים שיחי הסמר והגומא. על גדות הנהר נמצאת צמחיה צפופה הכוללת עצי אשל, שיחי הקנה, צפצפת הפרת והמטפטס-חנק מחודד. במרחק מה מהמים מופיעים אשלים וצמחים המתאימים לתנאים יבשים יותר ולקרע מלוחה.

בנוסף לכך נמצאים צמחים שחדרו לשטחים שהיו מעובדים בתקופות קדומות, מוצע להכריז על שמורת טבע מצפון לגשר אדם, בשטח בו הצמחיה עשירה ויפה במיוחד.

בעלי חיים

צמחית גאון הירדן מכלכלת רכוז גדול של חזירי בר ועדרי צבאים. כמו כן נמצאים כאן קרקלגם, תנים ושועלים. בין העופות הנמצאים כאן נכללים דרוו הירדן אשר קנינו דמויי אגס, אנפות שונות וצפרי סיר לסוגיהן.

שימור אתרי עתיקות 3.7.2

בבקעת הירדן, למרות תנאי האקלים הקשים השוררים בה, היחה מיושבת במקומות רבים ברב התקופות. בחחרום המועצה האזורית בקעת הירדן זוהו למעלה מ-100 אתרי עתיקות שעליהם יש לשמור.

מוצע לרכז את המאמצים בשמירתם של האתרים החשובים ובטיפוחם, כך שציבור הרחב יוכל להנות מהם. אתרי העתיקות יחד עם שמורות הטבע ונקודות אחרות יהוו את הבסיס לפיתוח תיירות עממית. פיתוח האתרים ידרוש פריצת דרכי גישה ברמה סבירה, שילוט, סככות וכד'. להלן רשימת אתרי העתיקות העיקריים המכילה תאור קצר של כל נקודה. הרשימה המלאה של אתרי העתיקות נמצאת בנספח מס' 3.

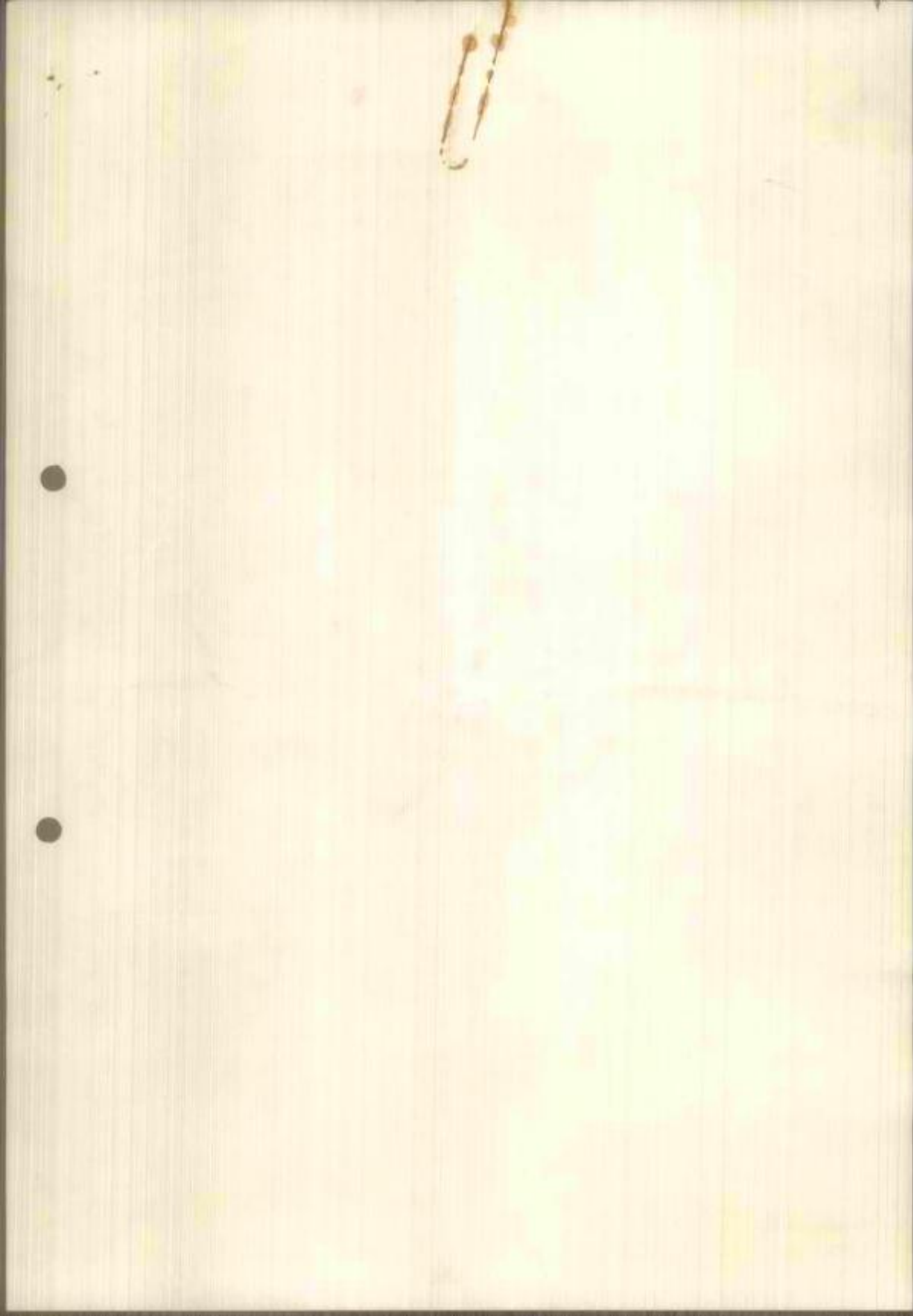
טבלה 3.21 - רשימת אתרי העתיקות העיקריים בבקעת הירדן

שם האתר	נ.צ.	ת א ו ר
1. ברדלה	195/199	כנסייה ביזנטית בה שני שלבים, בית מרחץ גדול מעליה, יסודות, קברים חצובים, ארובות קבורה, אנזי רחיים, מערות.

<p>חרטים מהתקופות הכנענית, הישראלית א' וב', הפרטית, ההלניסטית, הביזנטית, ימי-הביניים והעותומנית. על גבי ידית קנקן מהתקופה הישראלית ב' נמצאה חרוטה כתובת בעברית לאחאב.</p>	<p>1974/1977 - 2</p>	<p>2. תל-אל-חמה</p>
<p>חורבה עתיקה גדולה מהתקופות הביזנטית, ימי-הביניים והעותומנית, כאן שכנה, כנראה, העיר "חאמח" הנזכרת במצבתו של סתי א' מלך מצרים (סנחגלתה בעמק בית-שאן) ובה ארע זכוי התקוממות נגדו.</p>	<p>197/197</p>	<p>3. חר' אל-חמה</p>
<p>תל השוכן בגאון הירדן, בקרבת אחת ממעברות הירדן. יש המבקשים לזהות בו את העיר המקראית "אבל מחולה". באתר נמצאו שרידי ישוב מחקופת הברונזה, הברזל, מהתקופה הביזנטית ומימי הביניים.</p>	<p>202/197</p>	<p>4. תל אבו צוץ</p>
<p>חורבה הנמצאת על שלוחה בגבול גאון הירדן. נמצאו בה שרידי מבנים, אבני גוויל וחרסים מחקופת המלוכה, מימי בית שני, מהתקופה הביזנטית ומימי הביניים.</p>	<p>201/196</p>	<p>5. חרבת א-סכוח</p>
<p>תל בראש כפה, יש חוקרים המזהים תל זה עם "אבל מחולה" הנזכרת במקרא. פרוש השם - "החל המתוק" על שם מעין סמוך בו נובעים מים מתוקים. בתל נמצאו חרסים החל מחקופת הברונזה הקדומה ועד לימי הביניים.</p>	<p>197/197</p>	<p>6. תל-אל-חילו</p>
<p>מעינות חמים, חרבות בסמוך מעינות על ניצול מעינות למרחץ כבר בימי קדם. שרידי בניה רבים מהתקופות הביזנטית, ימי-הביניים והעותומנית, אמת מים ותעלה.</p>	<p>194/192</p>	<p>7. חמאם אל-מאליח</p>
<p>מבצר עתיק, מהתקופה הממלוכית השולט על כל הדרכים בסביבה.</p>	<p>1932/1927</p>	<p>8. חר' אל-בורג'י</p>
<p>דוגמה אחת ממספר חרבות קטנות לאורך נחל תרצה. יסודות מבנים, אבני בנין בשימוש משני בבית מגורים ובגדרות האבן.</p>	<p>1934/1763</p>	<p>9. חר' א-דיקה</p>

<p>חרסים מחקופות שונות על כיפת התל. דרומה לו מצויה חורבה עתיקה גדולה (כ-100 ד') כולל אבנים מסותתות, עמודים מובוליתים ובטיסי עמודים בעיקר מחקופת רומית-ביזנטית, עדות לקיום ישוב גדול לחקופה ארוכה. זיהוי עם <u>יקמעס</u>.</p>	1963/1709	10. תל-א- דימד
<p>אחר קדום ליד משטרת הג'יפתליק; נמצאו בו אמות מים חצובות בסלע, חרסים מחקופת הברונזה הקדומה, מהחקופה הישראלית השנייה, מהחקופה הפרסית והביזנטית. יש חוקרים המזהים את הישוב עם יקמעס - עיר לוויים ועיר מקלט שנחלת שבט אפרים. יש המזהים עם קוראי, הנזכרת בכתבי יוסף בן מתתיהו.</p>	196/171	11. תל אל-מזאר
<p>אחר קדום על שלוחה המשתפלת לכיוון ככר הירדן וואדי פאריעה. בעת עבודות פתוח באזור, ב-1974 נערכו בו חפירות הצלה ונחגלה מערכת בצורים, חומות ומבני מגורים שהוקמו בתקופת הברונזה הקדומה. כן נחגלו מגדלים עגולים מחקופת המלוכה. חשיבות האתר כנראה במיקומו החולש על מערכת דרכים ונתיב כניסה מעבר הירדן המזרחי.</p>	198/172	12. חרבת מחרוק
<p>הר-מחודד וגבוה הנראה ממקומות רבים בבקעה, שעליו שרידי מצודה חשמונאית-הרודיאנית. גובהה 377 מ' מעל פני המים. מצויים אמה מים, בורות, דרכים, באר, מחצבה ומערות בנוסף לשרידי המבצר. ידוע גם בשם אלכסנדריון. מן החשובים באתרי הבקעה.</p>	1938/1670	13. קרן הסרטבה
<p>בנקודת הכפר של היום נמצאים שרידי כנסייה, עמודים בטיסים, פסיפס, קברים חצובים ובורות מחקופות שונות.</p>	184/162	14. דומא
<p>תל עתיק אשר ישובים שהיו בו ניצלו מימי קדם את המים שזרמו בנחל (ואדי פצאל). שרידי מבנים וחרסים מחקופות קלוליתית וכנענית קדומה עד ביזנטית וערבית. סמוך לתל, שרידי בריכת אגירה גדולה (45x95 מ') שהייתה חלק ממערכת ההסקיה של ואדי פצאל.</p>	1908/1615	15. תל א-טייח דיאב
<p>מקום של העיר <u>פצאליס</u> שהוקמה ע"י הורדוס על שם אחיו. שרידי קירות ויסודות של מבנים רבים כולל מבנה מרובע גדול מאד. שרידים שונים שביב לנקודה, בעיקר אמות ותעלות מים.</p>	192/159	16. חרבת פצאל ופצאל הקדומה

<p>בסביבת האתר מערכת השקיייה על-קרקעיה וחת-קרקעיה המונרכת מאמות מים ובורות שרשרת אשר ביחד יצרו מערכת מחוכמת להשקיייה שטח גדול.</p>		
<p>מערות גניזה אשר בהן נמצאו קטעי מגילות, טביעות חותם, מטבעות, שרידי לבוש ומנעל, הכשיתים וכלי חרס מתקופת בית שני.</p>	1887/1556	17. מערוס ואדי דליה
<p>שרידי בתים, גדרות אבן, פסיפסים, תקופות: רומית וערבית.</p>	1946/1526	18. חר-אל-ביאדח
<p>תל ושטח חורבות, שרידי מבנים מתקופות ביזנטית וערבית. מיקומה של ארכיאולאית עיר על שט בנו של הורדוס. מערבית לחורבה מבנה בחוף מחסם, שרידי מדרגות, טיח ואבני פסיפס. דרומית-מזרחית לחורבה נמצאת חר' אום-זקום ובה שרידי כנסיה ורצפה פסיפס צבעונית.</p>	195/150	19. חר עוג'יה תחתה וסביבתה
<p>במורד ואדי עוג'יא, בסמוך למקום צאתו לבקעה יש שתי אמות מים עתיקות, קנאת תל מניל וקנאת פרעון. באחת מהן התגלו שברי צנור חרס מימי הביניים. מהאמה התעפה טלוחה לצורך הנעת גלגל טחנת קמח ששרידיה נותרו בצד הדרומי של הנחל. בפתח הואדי מצוי תל קטן, תל א-טרוני, או עוג'יא אל פוקא. במקום נמצאו חרסים מהתקופות הישואלית, מהרומית ועד למוסלמית.</p>	188/150	20. אל-אוג'יא (אל-עוג'יא אל פוקא)
<p>בית כנסת עם רצפת פסיפס. תקופה ביזנטית. אמה מים על בסיס רומי.</p>	191/144	21. תל-אל-ג'יסר ונועמה

16.11.82
למנהל
מחלקת
המס הכנסה
ב"מ
22/11

לכבוד
מר יוסי סוקר
החברה הממשלתית למיידות
רחוב קרן היסוד 36
ירושלים
א.ב.ג.

הודו: חשבון סופי.

בהתאם להזמנתכם, הנני מחבר להגיש כמסכם חשבון סופי עבור השתתפותנו בתכנון
המיידות לאזור יהודה ושומרון - (חשבון זה מותאם לסדר חודש אוקטובר שפורסם ביום
15.11.82).

א. שעות מאושרות לפי הזמנה 120 ש.ע.
ב. שעות שולמו עד היום:
ביום 3.8.82 שולם ס"ה 21,360 שקל לפי תעריף
תקי לשעת עבודה של א.א.א. שהיה 555.75 שקל = 38.1/2 ש.ע.
ביום 16.8.82 שולם ס"ה 20,007 שקל לפי תעריף לשעת עבודה
של א.א.א. שהיה 606.85 שקל = 33 ש.ע.

71.1/2 ש.ע.
שעות לתשלום 48.1/2 ש.ע.
ג. לפי תעריף בוכחי שהוא 763.80 שקל
בסיעות לפי פריים המפורז (1400 ק.ס. x 9.5 שקל)
ס"ה 50.340 שקל
15% מס ערך מוסף 7.550 שקל
(המסים ושכר א"י שמרבה מאות ותשעים שקל בלבד) ס"ה לתשלום 57.890 שקל

אודה על העברת התשלום הנ"ל בהקדם, עם קבלתו בעביר אליכם קבלה/חשבונית מס כחוק.

מנהל
מחלקת
המס הכנסה

10000
10000
10000
10000
10000

10000
10000

10000
10000
10000
10000

10000 10000 10000 10000

10000
10000
10000
10000

10000
10000
10000

10000
10000
10000

10000
10000

10000
10000

10000
10000

10000
10000

פרטים הנסיעות

ק"מ 320	סיוור ביהודה ושומרון	19.2.82
ק"מ 130	ירושלים אצל קולקד	18.4.82
ק"מ 130	ירושלים עם צבי בנו, ו-ל.מ.ס. <i>אילר</i>	3.5.82
ק"מ 130	ירושלים צוות יו"ם בח.מ.ת.	17.5.82
	ירושלים במסגרת נאות הכיכר מסרד	25.5.82
ק"מ 130	התיירות עם מסרה	
ק"מ 130	ירושלים פגישה עם יוסי סוקר	1.6.82
ק"מ 130	ירושלים צוות יו"ם בח.מ.ת.	2.8.82
ק"מ 130	ירושלים צוות יו"ם בח.מ.ת.	12.10.82
ק"מ 170	הר בילה	8.11.82
ק"מ 1400	ס"ה	

ADJUTANT GENERAL'S OFFICE

1. The Adjutant General's Office is the primary office for the management of personnel records and the maintenance of the personnel files of all active and reserve components of the Army. It is also responsible for the management of the personnel files of all Army Reserve and National Guard personnel who are on active duty. The Adjutant General's Office is also responsible for the management of the personnel files of all Army Reserve and National Guard personnel who are on active duty. The Adjutant General's Office is also responsible for the management of the personnel files of all Army Reserve and National Guard personnel who are on active duty.

אני מודים
במעבד ושמעון

לשכת שר החירות

ירושלים, כד' בחשוון תשמ"ג
10 בנובמבר 1982

החברה הממשלתית
נב אלול חנוכה 82 11. 11.
ת"ש

לכבוד
מר יוסף סוקר
מנהל אגף התכנון
החברה הממשלתית לחירות
ירושלים.

א.נ., י.א.ה.

הנדון: תכנית אב לחירות ביו"ש - הצעת
לקביעת קדימויות בפיתוח

בהמשך להצגת סיוטת תכנית האב לחירות ליו"ש אני מבקש להציע דרך מחשבה לקביעת קדימויות הפיתוח. חלק מהדברים כלולים כבר בדו"ח אך ברצוני להציג קו מחשבה כולל.

קיימות אלטרנטיבות שונות לקביעת הקדימויות, כמו למשל:

- א. חלוקה גיאוגרפית
- ב. קדימויות בחתאמה להתיישבות יהודית ביו"ש
- ג. קדימויות עפ"י נושאים (היסטוריים, תנכיים)
- ד. קדימויות עפ"י זמינות הפרוייקט.

לדעתי, הקדימויות בתוכנית הפתוח התיירות ליו"ש צריכות להתבסס על ניתוח אפשרויות השוק של האזור למבקרים ולתיירים. במילים אחרות, עלינו לנתח מה יש לישראל למכור לתייר ו/או מה מבקש לראות התייר בישראל. לאחר מכן לחפש אילו פרוייקטים ביו"ש עשויים להתאים לתשובות שיתקבלו. כך אפשר יהיה להסיט, בשלב ראשון, חלק מתנועת התיירות לישראל לביקורים ביו"ש, ולאחר מכן למכור מראש את יו"ש לתייר במסגרת סיור מוצע בישראל.

רוב התיירים המגיעים ארצה באים על רקע אתני - יהודי, נוצרי. אלה באים לבקר בארץ הקודש, ארץ המקפלה בתוכה גם אלפי שנות היסטוריה (בלשוננו - אתרים וחפירות ארכיאולוגיות).

לדעתי, בשלב ראשון יש לפתח פרוייקטים על בסיס סיור יומי. כלומר, לקבוע מסלול סיור יומי בעל תוכן מוגדר שיתבסס על לינת תיירים בירושלים, בשפלה, בים-המלח או בטבריה. ההצעות שהושמעו בכנס בדבר מסלול "כיבוש הארץ ע"י יהושע" או "מסע אברהם אבינו" ראויים לבדיקה יסודית. בכל אופן, זהו כוון המחשבה שצוות היגוי, הכולל גם אנשי מכירות בתיירות ומומחים בתנ"ך, היסטוריה וארכיאולוגיה צריכים להציע.

כל הנ"ל חייב כמוכן להשתלב בפיתוח תשתית ובעיקר כבישים וזחנות כ"כ .
אשמח להוסיף דברים בע"פ.

מברכה,
ויקטור אלכסאנס
עוזר השר

החברה
הממשלתית
לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

28.11.82

אשרף וולף
[Signature]

בוקר טוב אולפיו, פה פה, מה מה!!!

אגב, אלוטן אגב - 22/9 אק אגב
פ.י. וולף/אגב/אגב
אולפיו אגב
אולפיו אגב
אולפיו אגב

אגב
[Signature]

(תפס) אגב אגב אגב
אגב אגב אגב

החברה
הממשלתית
לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

מל: סקר
 מסת: שני
 הנדון: תוקף י"ט
 תאריך: 9/22

יו"ט

קראג של המכתבים הנכבד.

החברה בת"ש רפלים אבסון אל משפחתי המשפחה
 שנים באמצעות שאלתי אל חתן פנים נאמרים
 למעשה הביעם מוליקי אהוד שמוך נקטנו
 באמצעות שנים בני אהבים קבלת החמישה שבתה!
 הנקראת נוסח אהוד, הנכבד בלוג הדין מבינה
 הנשואה נבטנית בת"ש.

אל מע אהבים של הנשוא, אהוד ונכבד

ניסבתי היג מעין אלוני הדין ונכבד שמוך
 צינתי אהוד נוסח ניג נכבד אהוד אהוד
 נבטנית שמוך נוסח נכבד שמוך אהוד
 ית אהוד - נכבד היג נכבד נוסח אהוד -
 נכבד שמוך אהוד אהוד אהוד!!!

מועצה אזורית שומרון

אלון-מורה * בריקן * דותן * חומש * חיבת * יקיר * מעלה-שומרון * טלעית *
עינב * קדומים * קרני שומרון * ריחן * שא-נור * שבי-שומרון * שקד * תפוח *

מועצה אזורית שומרון - קדומים ד.ב. שומרון 44853, טל' 052-39318/19/20

כח במנחם אב תשמ"ב
17 באוגוסט 1982

מספרנו: 5126

החברה הממשלתית להידווח
יג אלול תשמ"ב 2. 9. 82
ת"י

לכבוד
אברהם מרבר
מנכ"ל משרד התיירות
ירושלים

א.ב.

תבנית: חכניות אב לתיירות ביהודה ושומרון

אנו רואים בתיירות תחום חשוב למיתוח אזורנו וכלי עיקרי דרכו יכירו עם ישראל ואורחיו מחו"ל את לב ארץ ישראל.

אין צורך להרחיב את הדבור על חשיבות העניין מבחינה חינוכית וכלכלית כאחד. על כן, שמחים אנו ביותר כי משרד התיירות החליט להכין חכניות אב לתיירות באזור.

יש לקוות כי התערבות המשרד בנושא תביא לתנופה בתיירות לאזור, הנמצאה כשפל.

לאזור יש הרכה מה להציע למטיילים ולמטיירים בו עבר, הווה ועתיד המשתלבים בנוף נחיר.

לאחרונה עוסקים משרדים וגופים רבים בחכניות אב לשומרון ויהודה בתחומים שונים, כאופן טבעי, מתקדז החומר במועצות האזוריות. אנשי החכנון של המועצות, המכירים היטב את השטח, את המצב הנוכחי והתכניות לעתיד הקרוב והרחוק שותפים לצוותי חכנון וועדות היגוי, פעמים רבות הם המקשרים בין החכניות ורעיונות בתחומים שונים.

גם עם כבודו סוכם כי צוות החכנון יהיה בקשר אתנו ושנקבל חומר באופן ישיר.

עד עתה לא נוצר קשר כזה וחבל.

ב-2.8.82 השתתפתי בישיבה בה הוצגו עקרי החכנית ובקטווי שהמועצה תהיה אחז המכותבים לקבלת החומר, קבלתי חשוכה שלילית מטר יוסף סוקר. (בחרוץ כי יש נציג של כל המועצות בצוות). גם אט יש נציג כזה בצוות החכנון הרי לצורך דיון והגובה, והצעות נוספות חשוב שכל מועצה תקבל ישירות את החומר, ותחיה שותפה לחכנון. השיתוף רק יועיל למכנית יקדמה ויהפכה למעשית.

נבקש לפעול להיקון המעוות, שכנראה נוצר מחוסר ידע ותיאום, כן שתקשר החשוב כל כן לחכנון ולביצוע כעתיד יושט.

בכבוד רב

אברהם שבות
ראש מחלקת חכנון

העתק: חיים צבן, יו"ר ועדה היגוי
יוסף סוקר, משרד התיירות ירושלים

לדני 19

הנה פה
הנה

הנה
הנה
הנה

P/G

1775

1776

1777

1778

1779

1780

תאריך 25.8.82	אלי וסי סלקר, חג' -
תיק מס'	באת: קרן לתיאור
מנדק:	

אנא ציב דגם האנל
 ואתה הנצב בטנין
 אקיה - א/ל

דפוס

[Handwritten signature]

הוועדה הנושלתית לחירות
 1.9.82
 א/ל

אתנה

הנועה ההתיישבות של בנט אמונים
אגודה שיתופית מרכזית חקלאית בע"מ
רח' רמת הנוף 33 ב' רמת-אשכול
ת"ד 18181 ירושלים 18181
טלפונים: 9-816688-02

בסיד תאריך כ"א אב תשנ"ב

11.6.82

סימן: 49/82

לכבוד
רפי פרבר
מנכ"ל משרד החירות
ירושלים

שלום רב,

שמעתי בסיפוק על הסקר והמיפוי שעורך משרדך בנושא פיתוח
חירות ביהודה ושומרון.

כהנועה שמטפלת ביסובים רבים באזור, יש חשיבות הכרעה בסיתוף
והמיעצות עם המועצות האזוריות והמקומיות.

אודה לך אם תעביר את החומר לעיון המועצות והם יוזמנו לפני
סיכום הנושא על מנת להעיר את יעוצותיהם.

בברכה וחדה,

אורי / 2

אורי אריאל, יו"ר

מועצה מקומית
 קריית ארבע חברון
 LOCAL COUNCIL
 QIRIAT ARBA - HEBRON

כ"ה

חאריך, ירט' מנ"א תשט"ב
 8 באוגוסט 1982
 מסכתבו 491/82 / ח"ס

לכבוד
 מנכ"ל משרד התיירות
 מר ר. פרבר
 משרד התיירות
 ירושלים
 א.מ.נ.

הנדון: ועדה בינמסרדית להכנת תשתית תיירותית ליהודה שומרון וחבל עזה

לגמרי במקרה נקלענו לאחת הפגישות של הפורום הנ"ל וציפינו כי נוזמן לכל פגישה נוספת בהיותנו ככלות הכל, הגורם המקומי שכל תוכנית תהיה לגביו בעלת משמעות רבה להתפתחותו.

שערנו, שלא מן הנמנע שאנשים הגרים באזור שנים ומתוכם יצאו מחוללי כל מפעל ההתיישבות היהודי ביו"ש, גם להם יש מה לתרום בנושא זה. הואיל ולא הוזמנו, אנו מבקשים כי מכאן והילך, נשותף בעבודת הועדה כחברים מלאים, וגם נדווח בעזרת מלאה בכל הנוגע לתוכניות וסיכרטים. כתוצאה מן הערפל בו אנו נתונים בשטח חירוני זה, הגיעו אלינו שמועות - אשר נאמר מיד שאין אנו יודעים באם הן מבוססות, כי כל הנושא של ק. ארבע וחברון נדחק לקרן זוית וכי עיקר המאמצים עומדים להיות מרוכזים במקומות אחרים. מבלי שנרצה חלילה לפגוע בצרכים ונתוכניות לפתוח אזורים אחרים, לא נוכל שלא להטעים כי מבחינה מדינית, עיקר החשיבות בחיזוק המאחזים היהודים שכלב השטח שהבולטים שבהם הם קריית ארבע והישוב היהודי המתחדש בעיר חברון. בק. ארבע קיים מלון בן 48 חדרים שהוקם ביוזמה פרטית ובסיוע משרדכם הנכבד. מלון זה מתלבט בקשיים חמורים אך ורק מהעדד תשתית תיירותית סביבתית. כמו כן פועלת במקום מדרשה ללמוד א"י בת 100 מיטות הפועלת נמרצות בתיירות פנים וחוק.

אל
 יוסי
 גינן
 יוסי
 גינן
 יוסי
 גינן

מועצה מקומית
 קריית ארבע חברון
 LOCAL COUNCIL
 QIRIAT ARBA - HEBRON

ב"ח

תאריך _____
 מכתבו / _____

- 2 -

לקריית ארבע פוטנציאל רציני מאוד של תיירות, מרפא וקייט פנימית וחיצובית, ופוטנציאל גדול במשיכת תיירות דתית עקב היותה סטוכה לעיר האבות הברון ומערת המכפלה.

כמו כן הדגמנו והראנו למתכנן קולקור אשר ביוזמתנו ביקר במקום, את האפשרויות המרתקות של התיירות בעיר חברון, וזאת לא רק על שום אתריה היהודיים, כי אם בעיר - מזרחית עתיקה, ססגונית ומושכת בשווקיה ורחובותיה העתיקים.

אין ספק כי פוטנציאל זה אין שני לו בכל אזור יו"ש לתיירות, אך חסר הוא את התשתית להארכת שהותם של התיירים אשר בשלב זה רק חולפים באזור ובסיסם לטיול בערים אחרות.

ללא סיוע משרדכם בהכנת תוכנית וביצוע תשתית לתיירות, אין כל עתיד לתיירות בק. ארבע ואף ההשקעות הרבות שכבר נעשו במלון ובמדרשה ירדו לטמיון.

במסגרת הנ"ל, נבקש איפוא, להתעדכן ביתר יחוד בכל הנוגע לתוכניותיכם בנדון דנן.

בכבוד רב,

יפודה רידר
 ראש המועצה.

העתקים: החברה הממשלתית לתיירות,
 איגוס
 הסוכנות היהודית
 ראשי מועצות יו"ש.

77/19

ת.פ. י"ט

החברה
הממשלתית
לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

מכ: אטלום _____
תאריך: 28/11/77
סמך: סוקר _____
רנדון: גבליה יוט' ספר יום ערר קוליה

אטלום פוליס

אטלום גבליה ספר יום סמך ביהר קוליה חרלז ספר ר'אס ופאס

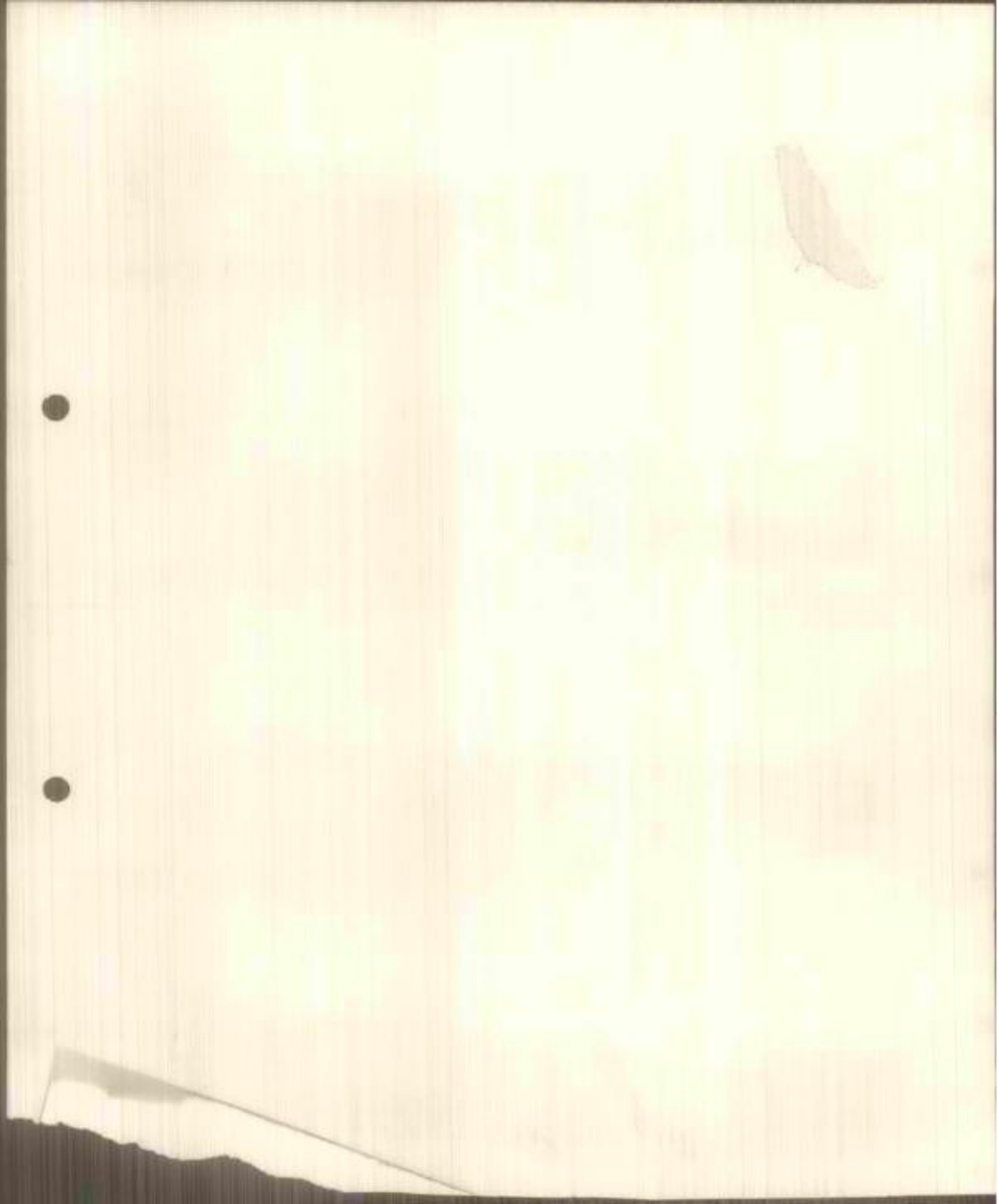
- (1) 1000 פגזחה פוזי - (לניק האמל' ב'אט' (2-3 קוליה)
- (2) 1000 " מינסטרה/סמרה/אמל' סוקר (5 קוליה)
- (3) 1000 היק' האגל'ים ח'אק' (6 קוליה)
- (4) 1000 הפסקה פגז ורג'אק' (10 קוליה)
- (5) 1000 אטלום ג'אק' א'פ'ן (30 קוליה)
- (6) 1000 שיפ'ק'ה פוזי/סוקר/לניק יוט'.... (15 ")

ש"כ כ- 2 טל'ר

ויטיג'צ'יק עם לופ'הסר האם האל'אמל'ק - א'פ'ן לא ה'א'ט'א ס'ס
א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן
י'ם א'פ'ר א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן
א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן

פגז'ה
סוקר

א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן א'פ'ן

ירושלים, 26.10.82

טלפון: 8445

לכבוד

שר התיירות

מר א. שריד

ירושלים

א.ג.

הנדון: הצגה ודיון בתוכנית אב לפיתוח התיירות

ביהודה ושומרון

בימים אלה הושלמה התוכנית שהוכנה בהנחיית החמ"ת ושותפים נוספים, התוכנית לפתוח התיירות באזור יהודה ושומרון נערכה על פי יוזמתך והנחיית הסגור ובשתוף סכלול הגופים הקשורים לנושא.

בכורונתנו לערוך דיון מסכם לאחר הצגתה על ידי שתכנניה בתאריך 8 נובמבר 1982 בבי"ס שדה בהר גילה, ראשי המועצות תאזוריות באזור וכיניהן חברי הכנסת הנמנים על השדולה של יו"ש יהיו נוכחים בהצגה ובדיון.

נשמח אם תוכל להשתתף בכנס זה ולהזמין אלינו אישים שונים הקשורים בפתוח יהודה ושומרון כ-טמתיהו דרובלט, סגן שר החקלאות מר י. דקל, ד"ר ה. צבן מהק.ק.ל. ואחרים.

התוכנית וסט המשותף רצ"ב ולהלן עיקרי המלצותיה:

1. היעד לשנת 1992 בנושא האכסון הינו 2 אחוז מלינות התיירות ו-5 אחוז מלינות הישראלים. בהתבסס על ההנחה שרמת תפוסה של 60 אחוז מבטיחה ריזוחיות סבירה לענף ועמ"י התחזית ל-1992 לפיה יהיה מטפר הלינות בארץ 17.200.000 הרי שהתוכנית ממליצה על בניית 1000 חדריים באזור כאשר בשלב הפתוח הראשון מומלץ לבנות:
  - א. בית טלון של 80 - 100 חדר בגוש עציון.
  - ב. בית טלון של 80 - 100 חדר באריאל.
  - ג. להרחיב את הטלון בקריית ארבע להיקף דומה.

2/...

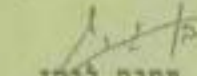
החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

- 2 -

2. במחוט האכסון מומלץ לעודד מוסדות מסלכתיים להקמת בתי הארחה אשר מטבעם מסובסדים.
3. לבדוק הקמת שני בתי הארחה בני 100 כל אחד בפריפריה של ירושלים בהר-גילה ובנבעון.
4. פתוח אתרי הבקור באזור טהודו את נושא הסמחה העיקרי המומלץ בתוכנית לטווח הקצר והבינוני.
- כ-24 אתרים ומוקדים אותרו באזור, כאשר קצב והיקף שתוחם יקבע על פי זמינותם של המשאבים. טבלל זה מוטלעים לשלב לפתוח הראשון, על פי סדר השיבותם עשרה אתרים:
  1. יריחו והאתרים סביבה; 2. חברון וסביבתה; 3. אתרי שכם וסביבתה;
  4. ואדי קלט ומנזריו; 5. אזור תקוע - הרודיון וחריטון; 6. טבסטיה;
  7. פארק בריכות שלמה; 8. גוש עציון; 9. מנזרי הירדן; 10. ואדי אל סלוח.

ב ב ר כ ה

עזר לישם
מנכ"ל החברה

העתק: מר ר. פרבר, מנכ"ל המשרד.

חברה לפיתוח מפעלי תיירות בע"מ

רח' קרו היסוד 36 - ת.ד. 7285 - ירושלים

י"א
י"ב
י"ג

25.10.82

חברות הנסיעות	44111
נ 1 אילן העוז	27.10.82
מאת:	א.ב. סוקר
ת"פ:	מאת:

תנאים

סלום רב

הינני מודיע לך כי הוצאתי לך
 חשבונית מס' 1000 - 10000
 על שירותי הנסיעה שביצעתי לך
 ב-27.10.82

החשבונית נמצאת בתיבת הדואר
 שלך ברחוב המלך המנוח
 10000 ירושלים

אני מודיע לך כי החשבונית
 נמצאת בתיבת הדואר
 שלך ברחוב המלך המנוח
 10000 ירושלים

החברה
הממשלתית
לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

~~אוי"ש~~

~~3/10/82~~

13/10/82

סלמון

אנאם אנאם ליוה יוש ובה הזכרה תכני-הסיגור ליוש.
לדבר על התכני הולד לבדלה אתחונת.
סלמון ב' אסת-ה- 2/10/82 שגה יקיים לטקט נצוה על כה האלומים/נולד
סלמון ב' אסת-ה- 2/10/82 שגה יקיים לטקט נצוה על כה האלומים/נולד

בדומי טניו התפתחה טופר ליוטי ציכוס על החברה.
למשל רפפס-התקופ אכל ה(נציה בולד)
- נציון אצל יוש
- נציון הולדה אהר גיטה קיקיל
- " הוהגיחה בולד אציל מנציה/ש

כה זה בהתקופ טרגט סלמון החלטה.
מן אלף ימך ולטבל בפר

החברה
הממשלתית
לתיירות

בבכר
ישיבה

25/10/82
10:00

Handwritten notes and signatures at the top left of the page.

יח' תשרי תשמ"ג
5.101088

חברה הממשלתית להיירות
ב-1 ארול העצמ 10. 10. 82
ת"ת

לכבוד
מר פ. ולרשטיין
יו"ר המועצה האיזורית
מטה בנימין
ד.נ. הרי יהודה

מר ולרשטיין הנכבד,
הכנון: הוכנה איזורית להיירות ביו"ש.

בהמשך למכתבך אל הנכ"ל משרד ההיירות מר ר. פרבר.

לשם הכנת התוכנית האחרונה הוקמו שני צוותים האחד צוות הכנון והשני צוות היגוי.
לאור החשיבות הרבה שאנו מיוחסים למעורבות של הישובים בהכנת התוכנית משתתפים שלושה נציגים
של הישובים והמוא"ז של יו"ש במועצות השונות. אנו עומדים לפייה ב-31.10.82 יום עיון
בביתם ואתה מוזמן, כמובן לחשתף בו.

Handwritten signature
בברכה מועדים לשמחה
יוסף טובל

העסק: הנכ"ל משרד ההיירות
מר צבי נבו, משרד ההיירות
מר יוסף סוקר המ"ת.

RECEIVED
MAY 15 1964

RECEIVED
MAY 15 1964
U.S. DEPARTMENT OF JUSTICE
FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION

TO: SAC, NEW YORK
FROM: SAC, PHOENIX
SUBJECT: [Illegible]

Reference is made to your letter of May 12, 1964, and the information therein regarding the activities of [Illegible] in the Phoenix area. This information is being furnished to the New York office for your information.

[Illegible Signature]
Special Agent in Charge

Very truly yours,
[Illegible Name]

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

ירושלים, 28 בספטמבר, 1982.

מספרנו: 8331

לכבוד
מר ר. פרבר
מנכ"ל מ. התיירות
ירושלים.

שלום רב,

הנדון: תכנית יו"ש.

בחמשן למכתב של מר פ. ולרשטיין, יו"ר המוא"ז מטה בנימין, מיום 7.9.82 (צילום מצ"ב), ברעוני להעיר כדלקמן:

1. בעת היציאה לתכנית סוכמה מסגרת לעבודת צוות תכנון וצוות היגוי לתכנית.
2. בצוות התכנון ששתתפים: 2 מתכננים + 2 יועצים, סוקר, שטוק, ג. שמיר, נ. סאס, - קק"ל, י. נעים - התישבות, י. בן-מאיר - מוא"ז יו"ש, סה"כ 10 חברים (צוות גדול לכל הדעות).
3. בצוות ההיגוי ששתתפים: 2 מתכננים + 2 יועצים, סוקר וגדי - חמ"ת, שטוק, ג. שמיר וצ. נבו - מ. התיירות, נ. סאס - קק"ל, י. נעים, פ. כהנא, ט. פוקס - נציגי התישבות, י. אייגס, בני חדרי - חמ"ת, נציג רשות שמורות הטבע, נציג אגף העתיקות, י. בן-מאיר - מוא"ז יו"ש, אל"מ ד. סתיו - נציג צה"ל. סה"כ כ-20 חברים (אם לא נשכחו מזכרוננו נוספים).
4. מר יורט בן מאיר שמשש כנציג המועצות האזוריות ביו"ש.
5. לא ניתן לחלול על הדעה כי כל עיריה, מועצה מקומית, ישוב ומו"ז יקבלו יצוג בגוף ההיגוי. גם כך אנו מתקשים בניהול וקידום הפרויקט מבחינה ארגונית.
6. הצעתי בעבר למספר ראשי מועצות לפנות באמצעות מר יורט בן-מאיר ולהפנות בקשותיהם הספציפיות לפי צורך.

לסיכום: איני רואה דרך לצרף את מר ולרשטיין כנציג נוסף שהרי מיד יקומו עוד עשרות נציגים פוטנציאליים ויבקשו זימון דומה.

בברכה,

העתק: ע. לוטן - מנכ"ל. ✓

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

ירושלים, 28 בספטמבר, 1982.

מספרנו: 8331.

לכבוד
מר ר. פרבר
מנכ"ל מ. התיירות
ירושלים.

שלום רב,

הנדון: תכנית יו"ש.

בחמשן למכתב של מר פ. ולרשטיין, יו"ר הסוא"ז מטה בנימין, מיום 7.9.82
(צילום מצ"ב), ברצוני להעיר כדלקמן:

1. בעת היציאה לתכנית סוכמה מסגרת לעבודת צוות תכנון וצוות היגוי לתכנית.
  2. בצוות התכנון משתתפים: 2 מתכננים + 2 יועצים, סוקר, שטוק, ג. שמיר, ג. סאס, - קק"ל, י. נעים - התישבות, י. בן-טאיר - מוא"ז יו"ש. סה"כ 10 חברים (צוות גדול לכל הדעה).
  3. בצוות ההיגוי משתתפים: 2 מתכננים + 2 יועצים, סוקר וגדי - חפ"ת, שטוק, ג. שמיר וצ. נבו - ס. התיירות, ג. סאס - קק"ל, י. נעים, פ. כחנא, ש. פוקס - נציגי התישבות, י. אייגס, בני הדרי - חפ"ת, נציג רשות שמורות הטבע, נציג אגף העתיקות, י. בן-טאיר - מוא"ז יו"ש, אל"ט ד. סתיו - נציג צה"ל. סה"כ כ-20 חברים (אם לא נשכחו מזכרונני נוספים).
  4. מר יורם בן טאיר משמש כנציג המועצות האזוריות ביו"ש.
  5. לא ניתן להעלות על הדעת כי כל עירייה, מועצה מקומית, ישוב ומו"ז יקבלו יצוג כגוף ההיגוי. גם כך אנו מתקשים בניהול וקידום הפרויקט מבחינה ארגונית.
  6. תצתי בעבר למספר ראשי מועצות לפנות באמצעות מר יורם בן-טאיר ולהסנות בקשותיהם הספציפיות לפי צורך.
- לסיכום: איני רואה דרך לצרף את מר ולרשטיין כנציג נוסף, שהרי מיד יקומו עוד עשרות נציגים פוטנציאליים ויבקשו זימון דומה.

בברכה,

הצחק: ע. לוטן - מנכ"ל.

מועצה אזורית "מטה-בנימין"

ב"ה כ' אלול תשמ"ב

7 ספטמבר 1982

לכבוד
מנהל משרד התיירות
ד. פרבר
בית פרומין
רחוב המלך ג'ורג' 24
ירושלים

שלום רב,

הנדון: תכנית אזורית לתיירות ביהודה ושומרון

כזכור לך בפגישתנו במשרדך הודעה כי כל התיכנון בתחום מטה בנימין יעשה בתאום מלא עם צוות התיכנון של המועצה.

למרות זאת ולמרות פניות חוזרות ונשנות של צוות התיכנון שלנו אל המתאם בנושא זה, החקיים דיון והצגת תכנית מתאר לתיירות ביהודה ושומרון, מבלי להודיע לנו ולזמן אותנו לדיון. כ"כ מתוך שיחה עם המחכנן הפרטי מר קולקר נאמר לנו ע"י הנ"ל כי הוא ביצע סיור חטיף בשטח וע"כ אתרים חשובים ביותר בתחום המועצה כלל לא מופיעים בתכניתו.

עמ"כ לתקן את המעוות אבקשך לזמן דיון ולהנחות את הנוגעים בדבר לפעול לפי הסכום שלך.

בברכה,

שמואל גורשטיין
יו"ר המועצה

בית אל
בית אל כ'
בית חורון
בית אריה
גבעון
חדשה
כוכב השחר
כפר אדומים
מבוא חורון
מכמש
מצפה יריחו
מתתיהו
נווה צוף
נילי
עטרות
עפרה
פסגות
רימונים
שילה

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

צ"ל, 2012

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

ירושלים, 2 בספטמבר 1982.
מספרנו: 8001

לכבוד
מר פנחס כהנא
חבל הנגב - מח' להתיישבות
הסוכנות היהודית
באר-שבע.
פנחס שלום רב,

הנדון: החזר הוצאות תכנון אזור יהודה.

מצ"ב סיכום הוצאות תכנון כפי שהתבצע עד היום, עבור הכנת תכנית אב ותכנית פיתוח לתיירות ביהודה (תר חברון).

סך הוצאות התכנון עד היום: 144951.6 שקלים במזירי יולי 82.

פירוט ההוצאות ומועדיהן בטבלה הבאה:

תאריך	מס' צ"ק	סכום
31.1.82	1793	33,600.0
4.4.82	129	596.7
18.4.82	227	29,979.9
8.8.82	791	56,464.0
סה"כ ליום 25.8.82		120,630.6 שקל.

חלקכם בהוצאת זו הוא 25% עפ"י ההסכם המשותף.
לפיכך, נבקשן להעביר בהקדם לפקודת החמ"ח סך של 36,237.9 שקל.

בברכה,
י. סוקר
מנהל אגף תכנון.

העתקים: ע. לוטן - מבכ"ל.
נ. פרץ - תמונה על חקציב.

רשומות נבדלות וקצוות

12.9.82

מס' תיק	10
תאריך	9-09-1982
מקום	ירושלים
מס' חשבונית	4742/400.119
מס' חשבונית	24.8.82

לכבוד

נתן טאס

קק"ל

ת.ד. 283

ירושלים

שלום רב,

הנדון: פיתוח בשמורת ואדי קלט

מכתבן מיום 9.8.82

כפי שסוכם בינינו, בדגש שהמתכננים יסימו להעלות טעמיהם,

נזמן דיון להצגת הנושא וקידומו.

בברכה,

אלי שדה

העתק יוסי סוקר

שלמה פוקס

זנרקיין

צבי דקל, רע"ן תו"פ, אורי בידע.

NATURE RESERVES AUTHORITY — 78 Yirmeyahu St., Jerusalem 94467 Tel.: 536271

משרד ראשי: ירמיהו 78, ירושלים 94467 טל. 02-536271; מוזיאון — בית המדרש, ת.ד. 1142

13111 טל. 067-71918, מוזיאון מרכז — המלי הסלמה 11 ים 95101 טל. 02-232936, מוזיאון דרום — משרד החקלאות בייש 84100 טל. 057-33406

מרכז אילת — רחף אלמוג אילת 88000 טל. 059-73968, שטף תל-אביב — עדי יהודית 1 67016 טל. 256873 / 282841

חברה לפיתוח מפעלי תיירות בע"מ

TOURIST INDUSTRY DEVELOPMENT CORPORATION LTD.

JERUSALEM 91 070, ISRAEL
14 KEREN-HAYESOD ST.
P.O.B. 7285, Tel. 661113, 661191
CABLES: TOURINCOR

ירושלים 91070, ישראל
רחוב קרן היסוד 14
ת.ד. 7285, טל. 661113, 661195
מברקים: תורינוקר

כ"ו באב תשמ"ב
15 באב 1982

אל: יוסף סוקר ✓

הנדון: תיכנון יהודה ושומרון - תירות

במסגרת התיכנון הכולל של יו"ש בנושא תיירות כדי לא לסגור את האופציות לעתיד שקשה יהיה לשנותם כפי שאנו מכירים במציאות הישראלית, הרגני מעביר לך את רשימת הפרוייקטים בטיפול המוסדות הטובים או היטובים שיש לכלול בסקר ובתוכנית ולהוסיף את אלה שלא התייחסתי מחוסר ידיעה.

1. אלקנה - יזם פרטי 100 חדר הוגש לאגף לתיכנון, נבדקה ביום יכולת כלכלית של היזם ע"י בני הדרי.
2. יקיר כפר נופש - ביוזמת הסתדרות הציונית בשיתוף עם אל-על נמצא בטיפול חיים חכם באל-על.
3. קדומים - הקמת איכסון במדרשת ארץ ישראל כמקום משיכה לתיירות נוצרית המתענינת באזור.
4. שבי שומרון טוטל - בשיתוף עם אגד לאיכסון תירים בטיולי אגד ביוזמת הישוב והסתדרות הציונית.
5. בית חורון - קאנטרי קלאב לירושלים הצפונית ביוזמת הישוב הקהילתי.
6. שילה - אזור נופש וביקורים בסביבה ביוזמת הישוב והסתדרות הציונית.
7. תקוע - מזנון ההרודיון - יוזמה של הישוב והסתדרות הציונית.
8. קרית ארבע - תוספת של עוד 40 חדר למלון הקיים ס"ה 80 חדרים יוזמה פרטית.
9. אלון שבות - מלון 100 חדרים יוזמה פרטית.
10. אפרת - מלון 100 חדרים יוזמה פרטית.
11. מרכז מבקרים באכסנית השומרוני הטוב - ע"י כפר אדומים ביוזמת הסתדרות הציונית והקבוצת יזמים מהישוב המשמשים מורי דרך.

לא כללתי מזנונים ותחנות דלק בצמתות שיש להקים לפי תוכנון מראש, אשמח באם לא נאבד את האופציות בעתיד להרחיב את התירות אבל אין תוכנית זאת מאשרת את הקמת הפרוייקטים בלי בדיקה יסודית של הביקוש הקיים והעתיד לסדורים וטיולים ביו"ש.

בברכה
יעקב אייגס

החברה
הממשלתית
לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

Handwritten notes in a box:
קנין ארבעה גולד פריינדס
קנין ארבעה גולד פריינדס
קנין ארבעה גולד פריינדס
קנין ארבעה גולד פריינדס
קנין ארבעה גולד פריינדס
קנין ארבעה גולד פריינדס
קנין ארבעה גולד פריינדס
קנין ארבעה גולד פריינדס
קנין ארבעה גולד פריינדס
קנין ארבעה גולד פריינדס

מכ:	ס"ק	תאריך:
מסמ:	ט"ז	
הנדון:	אן פואר - סין ק"ט	

ינסי,

מסמך כ. ה.ט. המנהל הכללי של התיירות.

על סמך מלון כ. בעיקר אכילת ארבעה גולד פריינדס.

א.ט. - 15 - מסמך - א.ט. ארבעה גולד פריינדס.

מלון, א.ט. בעיקר כ.ט. ? ... ארבעה גולד פריינדס.

בפקדון, ארבעה גולד פריינדס.

א.ט. ארבעה גולד פריינדס, ארבעה גולד פריינדס.

קנין ארבעה גולד פריינדס, ארבעה גולד פריינדס.

1875
1876
1877
1878

ՄԵՆՍԻՍ ԳՆ ԵՐԿՆ ԵՐԿՈՒՄ ՄԱՅՈՒ ՄԻՆԻՍԻՍ ԳՆԻԼ ԿՈՒՍԵՆ ԵՄԻԼ ԵՒՄՆ՝

ՁԳՇ Ե, ԵՄԻՍ ՄԵՄԸ ԵՒԼ ԿԵԼ ԺՅՈ ՀՔԵԼ ԾԻՆԸ՝

ՁԳՇ ԵԲ * ԵՄԻՍ ՄԵՐԳ ԺՈԼ ԵՒԼ ԿԵԼ ԾԻՆԸ ՀՔԵԼ ԺՅՈ ԵՄԻՍՍ ՄՆԻԼԸ ԵՒԿԵԼ ԺՅՈ՝

ԾԻՆԸ՝

ՁԳՇ Ն, ԵՄԻՍ ԵՒԼ ԵՒՄՆ ՀՔԵԼ ԾԻՆԸ ՄԵՐԸ ՄԵՐԵԼ ԹԻՆԻՍԸ ԳԻՐԵԼ ԵՄԻՍՍ ՆԻԼԸ ԿԵԼ

ՁԳՇԵ ԵՄԻՍՍ

ԵՒԿԵԼ ԺՅՈ՝

ՄԵՆՍԻՍ ԵՁԳՇ ԵՒՐԵԸ ՆՄ ՁԳԻՍՍ ՄԱԿԵՐԵՒՄ: ԿԵԼ ԾՆԸՍ (ԹԻՆ ԿՈՍԾ ԳԻՍ) ԿԵԼ ԾԻՆԸ

ՄԵՐԵԸ ԿՈՒՍԵՆ ԵՐԵԼ՝

(ԹԱԿԵՌ ԹԻՆԻՍԸ ԵՒՍ ԶԵԼԻՆԳԵՐ ԵՒԼ ԵՒԼԸ ՁԳ 005 ՆԳԻ ԺԻՆԵ ՀՈՐԵՍ) ԵՄԻՍՍ ԵՒԿԵԼՍ՝ ԹԻՆԸ ԵՄԻՍՍ ՄՆԵՐԵՐԵՐԵԸ ԵՒԿԵԼ ՄԱԿԵՐԵՒՄ ԿԵԼ ԾԻՆԸ ԵՒԿԵԼ ԺՅՈ ԵՄԻՍՍ ԿԵ ՀԵՐԸ ՄԱՅՈՒ

ԵՒՐԵԼ ԵՐԵԸ ԹԵՐԸ ԵՒԿԵ ԹԵՐԸ ԹՈՒՆՍ ԳԻՐԵԼ ԹԻՆԻՍԸ ԵՐԵԼ՝

ԹՈՒՍ ՄԵՆՍԻՍՍ ՄԻՆ - 0001 ԵՒՍ ԿՈԼ ԵՒ ԵՄԻՍՍ (ԹԵՐԻՆ ԵՐԳԵ ԾԵՐԸ) ԵՒԿԵ ԵՒՄՆ ՄԵՐԸ

ԵՐԵԸ

ՄԵՐԵՐԸ ՄԵՆՍԻՍՍ

ԹՈՒՍ ՄՆԸՍ ԿՈԼԵԼ ԵՒ ԵՐԿՆ ԵՐԸ ԵՒՄՆՍ ՄՄԵՐԸ ՁԳ ԵՒԼ ՆԻՆԻՍ՝

ԹՈՒՍՍԸ ՁԳԻՍՍ ԵՒՐԵՐԸ ԹՈՒՍՍԸՐԸ ԵՒԼ ՆԻՆԻՍ՝ ԹՈՒՍ ԿՈԼԵԼ ԵՒՄՆ՝

ԵՒՄՆՍ ԺՅ 01 ԺԻՍ ԹՈՒՍՍԸ ԵՐԿՆՍ ԵՒՄՆԸՐԸ ԵՒՍ ԿԵԼՍ ԹՈՒՍՍԸ ՆԻՆԻՍՍ ԺՅ-000՝Ը

ԵՄԻՍ ՄՆԸՍ ԵՐԸԸ ՀՈՐԸ ԵՒՍ ԵՐԸԸԸ ԺՅ-ՏԻ՝ 01 ԹՈՒՍՍԸ ՄԵՐԸ ԵՒՍՍԸ ՄԵՐԸՍ՝

ՀՔԵԼ ԾԻՆԸ ԵՒ ԵՒՄՆ ԿՈ ՄԵՐԸ ԹԵՐԸ ԿԵ ՀՈՒՍԸ ՁԳ 005 ԿՈԼ (ԵՒՍՍ ՆԳԻ)՝

ՄՆԸՍ ԵՐԿՆ Ե-05 ԺԻՍ ԿՈԼԵԼ ԵՒՍՍԸՐԸ ԵՒՍՍ ԿՈԼԵԼՍ ԵՒՍՍԸՐԸ ԵՒՍՍԸՐԸ ԶԵԼԸՍ՝

ԵՒՍՍԸԸ ԵՒԸ ԵՒ ԿՈԼԸ ԵՐԿՆՍԸ ՆԻՆԻՍԸՐԸ ԵՒՍՍԸՐԸ ԵՒՍՍԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸՍ՝

ԵՒԸ ԿՈԼԸՐԸ ԵՒ ԿՈԼԸ ԺՅ ԿՈՒՍԸ ԵՒՍՍԸ ԵՒՍՍ ԿՈԼԸՐԸ ԵՒՍՍԸՐԸ ԶՈՐԸՍ ԿՈԼԸՐԸՍ՝

ԿՈ ԵՒՍՍԸՐԸ ՆԵՐԸ ԵՒՍՍԸ ԵՒՍՍԸ ԶՈՐԸՍ ԵՒՍՍԸՐԸ՝

ՄՆԸՍՍԸՐԸ ԿՈՒ ԵՒՍՍԸ ԶՈՐԸՐԸ՝ ԵՒՍՍ ԿՈԼԸ ԿՈՒ ԿՈԼԸՐԸ ՆՄ ԿՈԼԸՐԸ ԿԵԼ ԾՆԸՍ ԵՒԿԵԼ ԾԻՆԸ

ԺՅԻՍՍ ԿՈԼԸՐԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸՐԸ ԿՈ ԵՒՍՍԸ ԵՒ ԿՈԼԸՐԸ ԵՒՍՍԸՐԸ ԵՒՍՍԸՐԸ ԿՈ ԿՈԼԸՐԸ ՆՄ ԿՈԼԸՐԸՐԸ

ԿՈԼ ԿՈԼԸՐԸ Ե-9-5 ԿՈԼԸ ԿՈԼԸ ԿՈԼԸՐԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸ ԵՒ ԿՈԼԸՐԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸՐԸ՝

ԵՒՍՍԸԸ ԵՒՍՍԸՐԸ ԶՈՐԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸՐԸ՝

ՀՈԼԸՐԸ ԵՒՍՍԸԸ ԿԵԼ ԾԻՆԸ ՆԻ ԿԵԼ ԺՅՈ ԿՈԼԸՐԸՐԸ ԶՈՐԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸՐԸ

ԵՒՍՍԸ ԵՒՍՍ ԿՈԼԸՐԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸՐԸ

ՀՈՒՍ ԵՒՍՍ

ԿՈԼԸՐԸ ԵՒՍՍ ԵՒՍՍ (ԵՒՍՍ ԺՅՈ)

ԿՈԼԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸ: ԵՒՍ ՄՄԸՐԸ-Ը - ԿՈԼԸՐԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸՐԸ 19255

ԿՈԼԸՐԸ ԵՒՍՍ ԿՈԼԸՐԸ

ԿՈԼԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸ ԿՈԼԸՐԸ

מועצה מקומית
קריית ארבע חברון
LOCAL COUNCIL
QIRIAT ARBA - HEBRON

22/8
אשרף
א. מ. כ.

תאריך: יום' א' תשמ"ב
8 באוגוסט 1982
מס' / 491/82 ת.י.ג

המועצה המקומית לחברון
18. 8. 82
ת.י.ג

אשרף

לכבוד
מנכ"ל משרד התיירות
מ. ר. מרז
משרד התיירות
ירושלים
א. מ. כ.

הנדון: ועדה בינאשרדית להכנת תשתית תיירותית לחברון שטרם נחבל עזח

לגשרי בטקרה נקלענו לאחת הפגישות של הסדרים הנ"ל וציינו כי נדמת לכל פגישה נוספת בחינתנו ככלות הכל, הגורם הטקטי שכל תוכנית תהיה לגבינו בעלת משמעות רבה להתפתחותו.

שערנו, שלא מן הנמנע שאנשים הגרים באזור שנים דומותם יצאו מחוללי כל מפעל ההתיישבות היהודי ביר"ש, גם להם יש מה לתרום בנושא זה.
הואיל ולא הוצענו, אנו מבקשים כי שכאן והילך, נשומץ בעבודת הועדה כחברים מלאים, וגם נדווח בעורה מלאה בכל הנוגע לתוכניות וסיכומים.
כתוצאה מן הערפל בו אנו נתונים בשטח חיוני זה, הגיעו אלינו שטועות - אשר נאמר מיד שאין אנו יודעים באם הן טבוטסות, כי כל הנושא של ק. ארבע וחברון נדחק לקרן זווית וכי עיקר המאמצים עומדים להיות מרוכזים במקומות אחרים.
מבלי שנרצה חלילה לפגוע בצרכים ובתוכניות לפתוח אזורים אחרים, לא נוכל שלא להטעים כי מבחינה מדינית, עיקר החשיבות בחיזוק המאמצים היהודיים שבלב השטח שהבולטים שבהם הם קריית ארבע והישוב היהודי המתחדש בעיר חברון.
ב.ק. ארבע קיים מלון בן 48 חדרים שחוקם ביוזמה פרטית ובסיוע משרדכם הנכבד.
מלון זה ממלכת בקשים המורים אך ורק מחפצי תשתית תיירותית סביבתית.
כמו כן פועלת במקום מדרשה ללמוד א"י בת 100 מיטות הפועלת במרצות בתיירות מנים וחוק.

2/..

מועצה מקומית
 קריית ארבע חברון
 LOCAL COUNCIL
 QIRIAT ARBA - HEBRON

תאריך

מכתבו

- 2 -

לקריית ארבע פוטנציאל רציני מאוד של תיירות, טרפא וקייט פנימית ותיירותנית .
 ופוטנציאל גדול במשיכת תיירות דתית עקב היותה סמוכה לעיר האבות חברון וטענת המכפלה.

כמו כן הדגמנו והראנו לטחנן קולקט אשר ביוזמתנו ביקר במקום, את האפשרויות
 העומקות של התיירות בעיר חברון, וזאת לא רק על שום אתריה היהודיים, כי אם בעיר -
 מזרחית עתיקה, סטגונית ועושה בשוקה ורחובותיה העתיקים.

אין ספק כי פוטנציאל זה אין שני לו בכל אזור יו"ש לתיירות, אך חסר הוא את
 העשתית לתארכת שהותם של התיירים אשר בשלב זה רק הולפים באזור ובסיסם לטיול בערים
 אחרות.

ללא סיוע משרדכם בהכנת תוכנית וביצוע תשתית לתיירות, אין כל עתיד לתיירות
 בק. ארבע ואף התקעות הרבות שכבר נעשו במלון ובטורח ירדו לטמיון.

במסגרת הנ"ל, נבקש איפוא, להתעורר ביתר יחוד בכל הנוגע לתוכניותכם בנדון

דין.

בכבוד רב,

יחודה ייזר
 ראש המועצה

העתקים: החברה הטושלתית לתיירות.

אייגס

הסוכנות היהודית

ראשי מועצה יש"ע.

פז/דר

ג'קו

28/8/82

01/10

3.0 (יום קולנוע) - ציג לילית - אקטיוו ג'וק, אולם קולנוע
אלו המשתתפים הביאו עם עצמם כאלו חפצי קטן + תרומה
המכירה תהיה לטובת המרכז, אנחנו מקווים להשיג אולם
במקום אחר שיהיה גדול יותר.

לדבר עם משה יואל על האולם.

המחיר יהיה 20 שקלים, חצי ביליט, חצי פנצ'ר, חצי
ביליט + פנצ'ר.

צ'קו על המכירה, אנחנו מקווים.

משה יואל

משה יואל

ג'קו

70635

30626

התחנות
מחייב את
אשר וכלובים
ג.י.

החברה
הממשלתית
לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

אנ: אלמוס
 סמט: סקר
 תדון: עמדה אקולטים
 תאריך: 22/8/77

לאום שלם,

העמדה המרכזית הניח את...

1. השרותים חשובים והאנוני (האמל"ט) צוה גבולות המי
 יהלפה, שומתי אלפי זמ אקל.

2. אנוני גבולות אנוני אקולטים ארבע ארבעים הא...

3. אנוני אקולטים שטוח שטוח אקל (2) אקולטים אקל

4. אנוני אקולטים אקולטים אקולטים אקולטים אקולטים
 אקולטים אקולטים אקולטים אקולטים אקולטים

אנוני אקולטים

אנוני אקולטים

חברת הממשלתי לתיירות
11. 8. 82
[Handwritten signature]

כ"ב באב תשס"ב
11 באוג 1982

לכבוד
ג'רשון שמיר

...א.ג.

בפנייה שערכתני עם יזמים בכפר אדומים ביוזמתם שטרתי לחס את כל הדדישות שלכם להכנת אינפורמציה הדרושה לבדיקתכם בהתאם לחוזר שנמסר לי באגף, הנושא "אכסנית השוטריני הטוב" בזרן טירושלים ליריחו החומר ימסר לכם בהקדם.
יש אישור קרוני שהמבצעה האיזורית בניטין. מוכנית ספורטת יכינגו לאחר המלצתכם בנושא קרפס.
טדובר על מרכז טבקריים עם רקע היסטורי למיירים שיקבלו על האזור כולל פוף יש הטלה. מבחינה כלכלית יפתחו במקום מזנון ומטעזה ואסלי שרוח' דרך כסיבוב של כביש אלון.
הנושא הזה הוא גם ביוזמת הטיבות המישבות כחמחזרות העיונית כענף טסקי בהתחשב שבכפר אדומים הברות בטח מדויכי תיירים שימצאו בזה את פרנסתם. המקום יופעל על עהרת עבודה יהודי. (אולי אפשר לסתף את רשות סמורות טטב) כמרויקט בהקצוב מנומטם).

2

ב, ב ר כ ה
יעקב אינגס

[Handwritten signature]

העתק אינג' אורי שטוק
עמס לוטן - חמ"ת
שלמה טל - חמ"ת

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

החברה הממשלתית לתיירות תרכז את צוות ההיגוי לתוכנית בהשתתפות
מלאה של חמשת הגורמים לצורך גמר הכנת התוכנית.

הצדדים יעבירו חלקם בסמ"כ עלות התכנון לידי החמ"ח אשר תחתום חוזה
עם המתכנן לביצוע העבודה.

סמ"כ עלות התכנון כ - 1.0 מיליון ₪ במחירי 15.10.81.

סמ"כ עלות השתתפות תקציבית של כל צד כ - 20,000 שקל.

הצדדים יעבירו חלקם לחמ"ח עם החתימה על מסמך זה.
עלות זו לא כוללת הוצאות שוטפות כגון: מדידות, מיפוי, נסיעה,
אשיל וכיו"ב, והיא תתווסף עפ"י דיווח של המתכננים ואישור צוות
ההיגוי. החמ"ח תמציא לצוות ההיגוי החשבונות להעברת חלקם.

לראיה חתומים הצדדים :

_____	צד א'
_____	צד ב'
_____	צד ג'
_____	צד ד'
_____	צד ה'

Handwritten notes and signatures: 14.6.81, יאיר בן יאיר (30), אגד ז.

Official stamp: מיניסטריון התיירות, תל אביב.

STATE
NOTARIAL
COMMISSION

NOTARY PUBLIC STATE OF TEXAS

My commission expires on _____

My commission number is _____

My commission was issued on _____

My commission was issued by _____

NOTARY PUBLIC STATE OF TEXAS

My commission expires on _____

My commission number is _____

My commission was issued on _____

My commission was issued by _____

My commission expires on _____

10.10.82

Handwritten notes and signatures in the top left corner, including the number '258' and a signature.

החברה הממשלתית להעדרות
23. 8. 82
החברה

ההסתדרות הציונית העולמית
חטיבת ההתיישבות
הצוות לתכנון שוטרון

ירושלים, 4.8.82

סיכום ישיבת ועדת ההיגוי למוא"ז שוטרון, מיום 26.7.82

ד"ר ח. צבן פתח את ישיבת ועדת ההיגוי למוא"ז שוטרון, המתווה חלק מכל אזור התכנון שוטרון ויהודה.

יוסי נעים הציג את מפת המצאי, הסביר את עקרונות התכנון (תוך התייחסות לקריטריונים לקביעת אזורים בעלי חשיבות התיישבותית), ופרט את כלי התכנון לאזורים השונים, בהתייחס לקריטריונים הנ"ל.

דניאל ממט הסביר בקצרה את עקרונות תכנית החינוך למוא"ז שוטרון, בה נעשה נסיון לקשר בין סוגים שונים של ישובים ושל חינוך (ממלכתי, ממלכתי-דתי וכו').

מיכאל לוי הציג בקצרה תכנית מתאר ופיתוח לאזורי תעשייה בשוטרון וביהודה, בה נעשה נסיון להתמודד עם בעית התעסוקה במגזר היהודי ובמגזר הערבי, ולקבוע מיקום אופטימלי לאזורי תעשייה בהירארכיות שונות, תוך התייחסות להיבט האקולוגי גם כן.

לאחר הצגת תחומר נערך דיון, בו השתתפו זאב ברקאי, בני קצובר, רחל ענבר, חיים צבן, שלמה מוסקוביץ, יעקב פרידמן, אל"מ דן סתו, רפי שלזינגר, אברהם שמחה, גבי קריין, מרדכי שכאון, גדעון ויתקון ואברהם שבות.

דיון הועלו הנקודות הבאות:

הוצע להדגיש את האזורים בהם קיימת חקלאות אינטנסיבית, ואת האזורים, בהם יש לנסות לרכוש קרקעות.

יש להתמודד עם בעית המגזר הערבי והשתלבותו באזור התכנון - בין השאר גם בנושא פיתוח התעשייה.

הועלתה שאלת אספקת שרותים אזוריים באזורים, בהם האוכלוסיה הצפויה קטנה, ובאזורים בהם קיימים בטמיכות ישובים מסוגים שונים.

הובעה דעה, כי יש לשאוף למינימום פיזור בסוגי חינוך ממלכתי וממלכתי-דתי. כמו כן נאמר, כי יש להקדיש מחשבה נוספת על הקשר בין ישובים משני צידי הקו הירוק, בכל הקשור באספקת שרותים.

המתכננים התבקשו להסביר ביתר פרוט את ההירארכיה של אזורי התעשייה (צמוד-ישוב, אזורי, בין-אזורי). הוצע לבחון מחדש את היקף המועסקים בתעשייה באזורי התעשייה צמודי-הישוב.

הוצע לבנות מודל לאזור תעשייה, בו יפורטו סוגי התעשייה וכח האדם הנדרש, לשם למוד מפורט של הנושא. כמו כן הוצע להציג מספר תסריטים אפשריים בנושא פיתוח התעשייה, ולראות את מפעלי השרותים והתעשייה כמקשה אחת.

הוצע למקם אזור תעשייה נוסף בקו המרכזי של אזור התכנון, ולהעניק סיוע רב יותר לפיתוח תעשייה באזור זה, מאשר בחלקו המערבי של אזור התכנון.

הקריטריונים לקביעת אזורים בעלי חשיבות התישבותית (חבירה, חיץ, חשך) מקובלים על נציגי משרד הבטחון והמועצה האזורית.

הוצע להקים מספר צוותים, לצורך עבודה שוטפת ומקבילה על מספר נושאים (התישבות, כבישים, שרותים, תעשיה וכו').

הישיבה נחתמה בברכות חמות מפני ראש חטיבת ההתישבות מר מ. דרובלס, סגן שר החקלאות מר מ. דקל, ויו"ר ועדת ההיגוי ד"ר ח. צבן.

רשמה: יעל סלמון

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

ירושלים, 3 באוגוסט 1982

מספרנו : 7903

צוות יו"ש : דיון סיום 2.8.82

משתתפים : סוקר, ריגל, ע. קולקר, שוויצר, אייגס, שטוק, סאס, פיצ'י, מוקס.
נעדרו : נעים, הדרי, נבו.

בדיון שהתפתח הוצגו עיקרי טמצאי שלב א' וב' של תכנית יו"ש.
המתכננים הציגו את גישת התכנון ויעדל התכנית.

סוכס כי : (1) המתכננים יעבירו העתק טמצאי החומר עד כה לעיון והתיחסות חברי
צוות ההיגוי בתוך כ- שבועיים.

(2) פגישה נוספת תקויים בעוד כחודש ובה דיון מטכס לאישור שלב ב' +ג'.

(3) הנצע כי יקויים יום סיור במסגרתו יקויים דיון בנושא ההכנות.

החמ"ת תרכז הנושא.

רשט : י. סוקר

מנהל אגף תכנון, חמ"ת

העתק: טר.ע. לוטן - מנכ"ל החמ"ת

משתתפים

נעדרים

יס/אט

ΠΡΩΤΗ
ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ
ΣΥΜΦΩΝΗ

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗΣ

Η συνάρτηση ορίζεται ως $f(x) = x^2 + 2x - 3$. Η γραφική της παράσταση είναι παραβολή που ανοίγει προς τα πάνω. Η κορυφή της βρίσκεται στο σημείο $(-1, -4)$.

Οι ρίζες της συνάρτησης βρίσκονται στα σημεία $x = -3$ και $x = 1$. Η συνάρτηση είναι θετική για $x < -3$ ή $x > 1$ και αρνητική για $-3 < x < 1$.

Η συνάρτηση είναι γνησίως αύξουσα για $x > -1$ και γνησίως φθίνουσα για $x < -1$. Η τιμή της συνάρτησης στο $x = -1$ είναι $f(-1) = -4$.

Η συνάρτηση είναι θετική για $x < -3$ ή $x > 1$ και αρνητική για $-3 < x < 1$. Η συνάρτηση είναι γνησίως αύξουσα για $x > -1$ και γνησίως φθίνουσα για $x < -1$.

Η συνάρτηση είναι:

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

Η συνάρτηση ορίζεται ως $f(x) = x^2 + 2x - 3$. Η γραφική της παράσταση είναι παραβολή που ανοίγει προς τα πάνω. Η κορυφή της βρίσκεται στο σημείο $(-1, -4)$.

Η συνάρτηση είναι:

החברה
הממשלתית
לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

ירושלים, 29.7.82

אל: הכלכלן מ. שוויצר

בהמשך לעבודתך בפרוייקט ולמען הסדר הטוב, מצ"כ מכתב הזמנת עבודה
מיום 26.7.82 מספר 7851 - לתכנית יו"ש.

מכתבנו זה התעכב לצורך אישור כוונת התכנון והדירקטוריון של החברה
בחודשים מאי - יוני 1982.

הזמנת העבודה המצ"כ נהווה כיסוי לעבודתך בפרוייקט מזה חודשים אחדים.

מכבוד רמי
ע. לוטן
מנכ"ל החברה

117

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

ירושלים, 26 ביולי, 1982.
מס' 7851

לכבוד
מר ה. שוויצר
הר-כוכב 65
תל-אביב 64353

א.ג.

הנדון: הזמנת עבודה.

הננו הזמינים בזאת עבודה יקוץ כלכלי ללורי הכניה אב לפיתוח המיירות
באזור יו"פ.

סכר עבודתך יטולם עמ"י שקנה עבודה לפי תעריפי א.א.א.ל.

מכסת השעות לנושא - 120 שעות.

הזמנה זו מהווה בסיס להתחלף עבודהך.

פרטים והבהרות נוספות יטסרו לך כמקביל לקידום העבודה כדי אגף התכנון בתפ"ח.

ע. לושן
נכ"ל.

- המקיים: י. סופר - ס.א. סכנון
- א. שמוק - יוקץ לתכנון והנדסה.
- נ. סאט - קק"ל.
- י. נעים - המחלקה לתמיכות.
- פ. כחנא - " "
- ביצי - מקצבה אזורים.

27/10

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

ירושלים, 26 ביולי, 1982.
מספר 7852

לכבוד
אד"ר ש. אהרוגסון
החדשים 12
עין-כרם.

א.ג.

הנדון: הזמנת עבודה.

הנני מזמינים בזאת עבודה יועץ למבנון נומי של פרויקט הבניה אך למימון
היירות בשומרון.
החבניה בקטית ע"י אדריכל קולשי.
כסיס השלום סבי עבודתך יהיה לפי העניינים א.א.א.
מכסת שעות העבודה - 100 שעות.
פרטים והנחיות ימסרו לכם סוך כדי המקדמות העבודה, ע"י אגף המבנון.
הזמנה זו נשורה אישור להתחיל עבודתכם.

ע. לושן
מנכ"ל.

- העמקים:
1. סופר - פ.א. מבנון.
א. סרוק - יועץ למבנון והנדסה.
ג. טאט - קק"ל.
ד. נעים - מתי להתייערות.
ה. מיצלי - מועצה אזורית.

החברה
הממשלתית
לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

ירושלים, 29.7.82

אל: אדרי' ט. אחרונסון.

בהמשך לעבודתך בפרוייקט ולמען הסדר הטוב, מצ"כ מכתב הזמנת עבודה
מיום 26.7.82 מספר 7852 - להכניח יו"ש.

מכתבנו זה התעבב לצורך אישור בועדת התכנון ודיקטוריון החברה
בחודשים מאי - יוני 1982.

הזמנת העבודה המ"ב מתווה כיסוי לעבודתך בפרוייקט מזה חודשים
אחדים.

במבוא רג.
ע. לוסן
מנכ"ל החברה

11

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

ירושלים, 26 ביולי, 1982.

מספרנו: 7851.

לכבוד
מר מ. שוויצר
בר-כוכבא 63
תל-אביב 64333

א.נ.,

הנדון: הזמנת עבודה.

הננו מזמינים בזאת עבודה יעוץ כלכלי ללווי הכנית אב לפיתוח התיירות באזור יו"ש.

שכר עבודתך ישולם עפ"י שעות עבודה לפי העריפי א.א.א.י.

מכסת השעות לנושא - 120 שעות.

הזמנה זו נשווה בסיס להתחלונ עבודתך.

פרטים והנחיות נוספות ימסרו לך במקביל לקידום העבודה ע"י אגף התכנון בחמ"ת.

לכבוד רמ,
ע. לוטן
מנכ"ל.

העתיקים: י. סוקר - מ.א. תכנון

א. שטוק - יועץ לתכנון והנדסה.

נ. סאס - עק"ל.

י. נעים - המחלקה להתישבות.

פ. כחנא - " "

פיצי - מנעצה אזורית.

אגון
התנועה
המאוחדת

אגון
התנועה
המאוחדת

בעיה

מועצה אזורית גוש עציון

אלוף-משנה
אלנוי
אפרת
הריטל
כפר-עוז
מנליקו
ראשי-צוותים
הקבו

ראשי פרקים לדיון עם שר-התיירות מר א שריר ביום ו' אב, תשמ"ב (26.7.82)

תיירות כתחום המועצה האיזורית גוש-עציון

תכנית אב - בימים האחרונים הושלמה תכנית-אב לתיירות בהר-חברון משותפת לחברה הממשלתית לתיירות ולמועצה האיזורית גוש-עציון (בהכנת התכנית שותפים הקה"ל והמח' להתיישבות).
פיתוח אתרים - 2 ואתרים העיקריים בתכנית האב של האיזור (וכהמלצות סקר-כללי נלווה מאת הכלכלן א' שוייצר):

א. הַרְדִּיּוֹן - (ר' פרוט נפרד)

ב. בְּרִכּוֹת שְׁלֵמָה

אתר ברכות שלמה מצוי על דרך התיור העיקרית באיזור . התיירות החזויה בדרך זו - 1,500 אנשים ביום ובתוספת תיירות הנפש מירושלים עשוי מספר זה להיות מוכפל .
המלצות לפיתוח :

1. הרחבת הנסיעות ופיתוח תפאוק סביב הבריכות .
2. הכשרת הבריכות לספורט-מים .
3. שיקום אמות המים והרחבת תפאוק .
4. פיתוח קמפינג ואמצעי-נופש ליד הבריכות .
5. הקמת מרכז שרותי-דרך ליד הבריכות(שימוש במבנה קלעת בורק) .
6. הקמת מודל שחזור למפעל הולכת המים לבית-המקדש .
- ג. שִׁיקוּם כְּפַר מְקַרְאִי - תקוע הקדומה (ר' פרוט נפרד) .

הערה:קיימת הסכמה עקרונית מצד החמ"ח להשתתף בתכנון ובפיתוח ואתרים הנזכרים .

רשות לפיתוח אתרי יהודה ושומרון

מוצעת הקמת רשות מיוחדת לפיתוח האתרים ביהודה ובשומרון בה ישתפו: המועצות האיזוריות-
(ככח מוביל, מרכז) : משרד התיירות, המוסדות המיישבים וקהל"ל, רשות הגנים, ועוד.

מלונאות

1. הקמת בית-וארחה - 100-120 חדרים בלב גוש-עציון (אלו"ש)

2. הקמת כפר-נופש בישוב הקהילתי תקוע - (על בסיס חלק-ישוב המוספנה בקרוב עם המעבר לבתי הקבע).

הדגש: הפתח אל המדבר, הביקוש הקיים בקרב שומרי מסורת מן הארץ ומחול"ל לסוג זה של תיירות.

מרכז שרותי דרך - בכניסה לגוש-עציון (בשטח משטרת ה"מיקי-מאוז").: הקמת מרכז מבקרים

(שרותי דרך: מסעדה, חנות מזכרות ומלאכת-יד, מודיעין למבקרים באיזור, תחנת-דלק)

לתקים מודל המצור והקרב באחד מאתרי הלחימה בגוש.

רשם: יורם בן-מאיר (פיצי)

ניק יוס

החברה
הממשלתית
לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

תאריך: 22/12/72	מכ:
	מאת:
	הנדון: תלמידי אגלוי יוס

יוס לוקי סל טעו ← סל טעו
 סלן סל י ← סל י

לפי תלמידי אגלוי יוס

לפי סלן טעו סלן טעו

לפי סלן טעו - 1730

לפי סלן טעו - 1730

אירוע יום

החברה
הממשלתית
לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

תאריך: 27/7/72

מכ:

מאת: סיפר

הגדון:

ע"י האגף המסחרי של איגוד התיירות

יש לי אישור למסע יום האמנותי הנהנה י"ב

1) שני ימים - יום ראשון בוקר 8:00 י"ב

2) ארבעה ימים - יום ראשון י"ב י"ג י"ד י"ה

המסע יום ראשון י"ב י"ג י"ד י"ה

אשר הוא בן ד"ר יעקב י"ב י"ג י"ד י"ה

אמר

~~Handwritten signature and scribbles~~

החברה
הממשלתית
לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

~~מכ: _____~~
~~מאת: _____~~
~~תאריך: 19.7~~

אלו הבטיח לפעולה אחת שלפניו לפי שאלת
עבודה עלתיוסון + שורה גבולות.
בתיקונים האחרים.
גם הם הנעלים ממשל בארץ עם 3, 4,

אמיר קולקר, עומר קולקר, רנדי אפטיין - אדריכלים
רח' קרל נטר 28 - מעלות דפנה 129 ירושלים

ירושלים, 28.2.82

לכבוד

מר י. סוקר - מנהל מח' החכנון

החברה הממשלתית לתיירות

רח' קרו היסוד 38

ירושלים

א.ב.

הנדון: סקר ותכנית להשקיע תיירות באזור יהודה ושומרון

בהתוך לפגישה במשרדנו מיום 23.2.82 הרינו מפרטים בזה הענין התקשרות
לשט ביצוע העבודה.
התענה מבוססת על הכיפת שלבים לפי הגדרת המטרות, לוח זמנים שזוטר ומספר
השעות שידרש לשט בוצעה.
השלמת כל שלב תהווה מועד מוצע להחליט שטר החכנון בהתאם. תיחוב שטר
החכנון בעשה בהתאם לתנאי פנים הבינמשרדיים לשיעור עבודה.
מטרה העבודה היא לאתר ולפלוג אתרי תיירות באזור יהודה ושומרון, להציע
מסלולי טיולים אליהם ולאחר השנות הנדרשת לכך מוד הכיפת שלבי בוצועה.

לשם כך מוצע לחלק את העבודה לשלבים הבאים:

א. לימוד והכרת יהודה ושומרון

בשלב זה יערכו טיורים ומסגטים ללימוד חרקע הגיאוגרפי וההיסטורי של האזור ויאותרו אתרים ותשתית קיימים, בסיומו יוגש סקר מסומן של האזור.	6 שבועות	4 ימי אדריכל לשבוע ס"ב 192 שעות אדריכל
--	----------	---

ב. מיון האתרים וסיווג מוקד תיירות

בשלב זה ימויינו האתרים ויקבע סיווגם לפי מידת חשיבותם, אופיים והנגישות אליהם. כסכום לשלב זה תוגש מפה המציגת אתרים עיקריים לסוגיהם.	שבועיים	4 ימי אדריכל לשבוע 4 ימי שרטט לשבוע ס"ה 64 שעות אדריכל 64 שעות שרטט
--	---------	--

1. עבודות הכלכלן
עבודה הכלכלן תכול:

100 שעות	הערכת הביקוש הצפוי לאתרים לביקור לאכסון ולמתקנים אחרים.	שלב א'
50 שעות	הכנת פרוגרמה ראשונית לפרוייקטים שיוכעו בעדיפות ראשונה ואומדן תקציבם וסדרו גורל להסקנות חירופות	שלב ב'
50 שעות	שלב ג' קביעת כח אדם דרוש ומוטנצואל החקוקה לפרוייקטים והמלצה להתחזק בהתאם לכך	שלב ג'
200 שעות	ס"ה	

מוצע בזה כי שלבי הביצוע יהיו גם שלבי החלטה. החלטה מבוססת על מחיר שנת עבודה של א.א.י. או לפי הערים אגודת הרוענים הכלכליים. החלטות יקשה על פי התנאים המסורתיים בתודי אגודות אלו דהיו ימודים למחיר שנת העבודה.

	שלבי החלטות
36,500 שקל	שלב א'
18,250 שקל	שלב ב'
18,250 שקל	שלב ג'
73,000 שקל	ס"ה לחלטות

עבודות בחכנו הנוף

1. שלב לימוד והכרת השטח
סדר והכרת השטח, לימוד הרקע הגיאוגרפי וביקור אתרי הנוף והטיול. התחפפות בחכנת סקר המצוי של האיזור.
2. יעוץ בהרחבת התשתית הנופית ופיחוחה לחכנת שטח יעור ושמורה נוף וסבע, ובדיהוי מלולי טיולים ופרוייקטים אמטריים.

3. הערכת עלות הפיתוח והמלצה לצעדים ראשוניים 50 טעות
ראשוניים לביצוע פיתוח הנוף והפרוייקטים
להיקות.

ס"ה טעות אדריכל נוף 200 טעות

- 1. החשלות מבוסס על תעריף שעת עבודה של א.א.י.
- 2. שלבי החשלות יהיו כהתאם לשלבי הביצוע.

שלבי החשלות:
1. 36,500 שקל
18,250 שקל
18,250 שקל
ס"ה 73,000 שקל

מוצע כזה כי החתקשרות החוזית והתשלומים יעשו ישירות עם כל אחד מן הגורמים.

ריכוז הוצאות התכנון:
עבודות האדריכל
עבודות היועץ הכלכלי
עבודות יועץ הנוף
240,240 שקל
240,000 שקל
73,000 שקל
73,000 שקל

ככבוד רב,

111

חברה הממשלתית להחייבות
להוציא חשבונית מס' 18.6.82
מ.ש.כ. 111

לכבוד
מר יוסי סוקר
מנהל מחלקת הכנון
החברה הממשלתית להחייבות
רחוב קרן היסוד 38
ירושלים

א.נ.

הנדון: תוכנית אב אזור יהודה ושומרון

בהסך לשיחותי עם אינג. א. שוק, הנני להודיעך כי טרם קבלתי הזמנה על העבודה הכלכלית שנחבשתי להכין במסגרת התוכנית הנ"ל. לאור העובדה שעבודתי נמצאה כש"כ הסיום, הנני מבקש להעביר אלי הזמנה ולשקול מחדש את מספר ימי העבודה המאושרים לצורך בצוץ העבודה. ברצוני לציין כי מספר ימי העבודה שהשקעתי עד היום עובדים פי שנים ויותר מספר הימים שאושרו בק"פ עלידכם.

מכבודך
M. Schweitzer
מ. שוויצר

העתק: אינג. א. שוק

SECRET
REF ID: A66666
SECRET
REF ID: A66666
SECRET
REF ID: A66666
SECRET

SECRET STATE TO STATE VIDEO PROGRAM

SECRET STATE TO STATE VIDEO PROGRAM
SECRET STATE TO STATE VIDEO PROGRAM
SECRET STATE TO STATE VIDEO PROGRAM
SECRET STATE TO STATE VIDEO PROGRAM

SECRET

SECRET

SECRET STATE TO STATE

Handwritten notes:
1/1/82
מ.ש.ר.

החברה הממשלתית לחירויות
3 ה. איז. חזית 02: 18. 6.
סוקר

לכבוד
מר פנחס סוקר
מנהל מחלקת תכנון
החברה הממשלתית לחירויות
רחוב קרן היסוד 38
ירושליים

א.נ.

ר"ב הנני מעביר אילך את הדו"ח הראשון לעיונך.

אני מקווה שעם שובי מחו"ל נוכל להשלים את העבודה.

בכבוד רב
Handwritten signature
מ. שוויצר

העחק: א. שטוק
א. קולקר

100-100000-100000
100-100000-100000
100-100000-100000
100-100000-100000
100-100000-100000

100-100000-100000

100-100000-100000-100000-100000-100000

100-100000-100000-100000-100000-100000

100-100000-100000

100-100000-100000

100-100000-100000

100-100000-100000

Handwritten notes in the top left corner, including the word "ד"ר" and other illegible scribbles.

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

ירושלים, 14 ביולי, 1982.

מספרנו: 7780

סכום דיון צוות היגוי יהודה ושומרון, מטעריך 12 ביולי 1982.

הסתפקו: אינג' א. שטוק	-	יועץ אשר לתכנון ותנדסת.
מר י. אייבס	-	חמ"ת
מר י. בן סאיר	-	מוא"ז גוש עציון.
מר א. פוקס	-	חבל ירושלים - מח' לתמישכות.
מר ס. כהנא וגב ר. כהן	-	חבל הנגב - מח' לתמישכות.
מר נ. טאט	-	קק"ל.
אדרי י. נעים	-	מרכז צוות טאט אלף.
מר א. שרון	-	רשי"ט.
מר י. סופר ומר ג. כהן	-	חמ"ת.
אדרי א. קולקר	-	מחכנבים.
דודרי ט. אתרונסון	-	חמ"ת.
נעדרו: מר ב. חירי	-	מנהל א. תכנון וכלכלה.
מר ס. ריגל	-	
קמ"ט תיירות יו"ט.		

1. אדרי א. קולקר הציג את הדו"ח הסופי של חכניה טאט לפיחות התיירות באזור יהודה. כמו כן הוצגה חכניה חס יוח לאזור זה המבוטט על בדיקתו הכלכלית של הכלכלן ט. שוייצר.

2. הצוות אישר וקיבל חן את חכניה טאט וחן את חכניה הפיחות לאזור. החקרות שהועלו היבן:

א. אינג' שטוק: לגבי אותם מקומות בהן מציעה החכניה חקמת טלון, יש להדגיש בחכניה כי יפומח הדגם של "מוטל" על מנה להרחיב את בסיסו הכלכלי באמצעות מתן שרותי דרך-המגמה המצביעה על מקומו המוטל לא בתוך הישוב, אלא על הדרך.

ב. מר ס. כהנא סקר את חכניות הפיחות של חבל הנ גב באזור דרי חר הכרון. ביקש לקבל פרוט של הפרוייקטים הכלכליים העשויים להוות חלק מאמצעי היצור של הישובים המתוכננים, והעולים באקומה זו על הטרקס. בנוסף לפרוייקטים עליהם מצביעה החכניה חבקט אדרי קולקר להעביר

למר כהנא ב"מ"מ של פרקן השמיני, נוספים, בהתבסס על המוד היצור

- 2 -

הפוסטנציאל במכרזאיות הכלכליות למקום בו פרוייקטים שונים.

ג. מר נ. סאט טען כי יש מקום להקצות אמצעי אכסון באזור דר' הר הכרמל, למרות שהחכנית אינה מעליצה על כך. סוכם י' בשלב זה - שלב ראשוני של פתוח האזור - יש להתמקד בפרוייקטים כלכליים שימשכו מבקרים לאזור לשתיים קשרות במרחבו ושאוחר יותר תבדק התעסקה הכלכלית למקום אמצעי אכסון.

3. אדרי' א. קולקר סקר על הספר טעות את הקונסטט החכנוני לפיהוה איו"ש ואת המצאי התיירותי במזרחון. אדרי' ש. אחרונסון סקר את מצאי וכוונני הפתוח של משאבי היער. סקירתו של אדרי' אחרונסון התבססה על חכנית היער הארצית, חכנית מטרחה חכבישים וחכנית אזורי היער של קפ"ל - כל אלה באזור החכנון. מבחינת משאבי הנ"ל והיער מומלץ לטתח שלושה אזוריים: עמק דותן, מעלה בית הורון, אזור גופנה.

4. סוכם כי לפגישתו תבא ב-2 באוגוסט 1982 יגיש אדרי' קולקר את החכנית הסופית לשומרון בחתכסה על המחודול גיה לפיה בוצע הכנווח של אזור יהודה. הדו"ח המודפס הסופי יקוף את אזור יהודה ושומרון לאחר שהאושר חכנית האב לשומרון.

פיכמו גדי כהן.

הצחקיס: מר ע. לונן - מנכ"ל.
מחנהמיה.
נעדרים.

0/110
188

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

ירושלים, 14 ביולי, 1982.
מספרנו: 7780.

סכום דיון צוות היגוי יהודה ושומרון, מתאריך 12 ביולי 1982.

השתתפו:	אינג' א. שטוק	-	יועץ השר לתכנון והנדסה.
	מר י. אייגס	-	חפ"ת
	מר י. בן מאיר	-	מוא"ז גוש עציון.
	מר א. פוקס	-	חבל ירושלים - מח' להתיישבות.
	מר פ. כהנא וגב ר. כהן	-	חבל הנגב - מח' להתיישבות.
	מר נ. סאס	-	קק"ל.
	אדר' י. נעים	-	מרכז צוות מאה אלף.
	מר א. שדות	-	רש"ט.
	מר י. סוקר ומר ג. כהן	-	חמ"ת.
	אדר א. קולקר	-	מתכננים.
	ואדר' ש. אהרונסון	-	
נעדרו:	מר ב. הדרי	-	חפ"ת.
	מר מ. ריגל	-	מנהל א. תכנון וכלכלה.
	קמ"ט תיירות יו"ש.		

1. אדר' א. קולקר הציג את הדו"ח הסופי של תכנית האב לפיתוח התיירות באזור יהודה. כמו כן הוצגה תכנית הפיתוח לאזור זה המבוססת על בדיקת הכלכלית של הכלכלן מ. שוייצר.

2. הצוות אישר וקיבל הן את תכנית האב והן את תכנית הפיתוח לאזור. התערות שתועלו הינן:

א. אינ' שטוק: לגבי אותם מקומות בהן מציעה התכנית הקמת מלון, יש להדגיש בתכנית כי יפותח הדגם של "מוטל" על מנת להרחיב את בסיסו הכלכלי באמצעות מתן שירותי דרך - מגמה המצביעה על מקומו המומלץ לא בתוך הישוב, אלא על הדרך.

ב. מר פ. כהנא סקר את תכניות הפיתוח של חבל הנגב באזור דר' הר חברון. ביקש לקבל פרוט של הפרוייקטים הכלכליים העשויים להיות חלק מאמצעי היצור של הישובים המתוכננים, והעולים בחקופה זו על הקרקע. בנוסף לפרוייקטים עליהם מצביעה התוכנית התבקש אדר' קולקר להעביר למר כהנא רשימה של פרויקטים נוספים בהתבסס על למוד האזור

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

- 2 -

הפוטנציאל והכדאיות הכלכלית למקטם בו פרוייקטים שונים.

ג. מר נ. סאס טען כי יש מקום להקצות אמצעי אכסון באזור דר' הר חברון, למרות שתחכנית אינה ממליצה על כך. סוכס כי בשלב זה - שלב ראשוני של פתוח האזור - יש להתמקד בפרוייקטים כלכליים שימשכו מבקרים לאזור לשהיות קצרות במרחכו ומאוחר יותר תבדק ההצדקה הכלכלית למקום אמצעי אכסון.

3. אדר' א. קולקר סקר על מספר מפות את הקונספט התכנוני לפיתוח איו"ש ואת המצאי התיירותי בשומרון. אדר' ש. אהרונסון סקר את מצאי וכווני הפתוח של משאבי היער. סקירתו של אדר' אהרונסון התבססה על תכנית היעור הארצית, תכנית מערכת הכבישים ותכנית אזורי היעור של קק"ל - כל אלה באזור התכנון. מבחינת משאבי הנוף והיער מומלץ לפתח שלושה אזורים: עמק דותן, מעלה בית חורון, אזור גופנה.

4. סוכס כי לפגישה הבאה ב-2 באוגוסט 1982 יגיש אדר' קולקר את התכנית הסופית לשומרון בהתבסס על המתודולוגיה לפיה בוצע הנתוח של אזור יהודה. הדו"ח המודפס הסופי יקיף את אזור יהודה ושומרון לאחר שתאושר תכנית האב לשומרון.

סיכס: גדלי כתר.

העמקים: מר ע. לוטן - מבכ"ל.
משתתפים.
נעדריס.

גן יואל

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

מס':	110
סמך:	ג.ב.
תאריך:	5.7.82
הגזן:	י"ל

יס' בקולט תשנ"ב גלב גולא.

1. נכחתי עם אגף תלמי (אגף התעסוקה) אברהם הכן
הם צועדים.

2. מילך נמלא הוציא העדוה על התקנת
לפני לא הודעה.

3. שנתו בני גר הנה - יען גולף אר הנה.
הבנין על שנתו לא חשבו הובו אליו
לפני הוציא התקנתו!

4. בקולט נמלא ארס גר הנה;
יען התעסוקה.

א. תלמי ינה סנה אר ~~הנה~~ ארס
הבנה הנה ~~הנה~~. (הערה: הילוף).

ב. תלמי ינה אר התעסוקה ~~הנה~~ והנה הנה,
קולט ינה ~~הנה~~ ארס ארס הנה.

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

ירושלים, 30 בדנ"י, 1982.

מספרנו: 7724

לכבוד

אדו"ר א. וע. קולקר, ד. אפשטיין.

רח' מ"ל 4

מעלות דפנה.

שלום רב, הנדון: תוכנית אב לתיירות באזור הר-חברון

בהמשך להעברת ההערות לתוכנית בע"פ, להלן פרוט ההערות:

1. נתוח המצאי התיירותי באזור והמתודולוגיה לסווג ודרוג האתרים לפי סדר חשיבות (המכתוב את הקדימויות לפתוח) עובים ומהווים בסיס לתוכנית הפתוח.
2. בעמ' 9 בתוכנית האב מפורט בסעיף ג.2 דרוג המשיכה לסוגי התיירות. תיירות מתפחה מסוגת כבעלת רמת המשיכה הנמוכה ביותר מכלל ארבעת הסוגים המפורטים. לא מוסבר המפתח לסנוג - האם הוא כמותי? כלומר האם רמת המשיכה הינה פונקציה של היקף המבקרים בכל קבוצה.
3. בעמ' 10 מפורט בסעיף ג.5 נושא קירבה ורעף בין האתרים כגורם חשוב יותר מאשר קירבה לישוב קיים או מתוכנן, המאפשר הפעלגו על ידי תושבי הישוב.
- לדעתי, עקב גודלו של אזור התכנון והמרחקים בין האתרים במרחבו, שהינם קצרים, ניתן להתייחס למכלול האתרים באזור והקטורים לנושא מסוים, כיוצרים רעף נושאי? לפיכך, אנו מציעים לדרג את גורם הקירבה לישוב לפני גורם הרעף הנושאי.
4. בעמ' 11 בנושא תיירות של קבוצות יום באוטובוסים, מצויין מסלול המבוצע בימי חמישי בשבוע. האם במסגרת מסלול זה מבוקרים האתרים תל-שבוע ותל-ערד (תל-ערד בתחום התוכנית). אם לא, הייתי ממליץ, במסגרת פרוט המסלול להמליץ על הכללתו.
5. בעמ' 12 סעיף 3 - טיולי רגל, חסר נתון של מספר המבקרים באזור במסגרת זו - יש להשלימו.
6. בעמ' 12 סעיף 4 - קבוצות בבתי ספר שדה - מצוינת האכסניה בתקוע. חסרים נתונים על היקף הלוגות השנתי והתייחסות לרמת האכסניה, יש להשלים פרטים אלה.

2/..

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

- 2 -

7. נתוח וסיווג מקורות הביקוש לתיירות בפרק החמישי - טוב. הייתי מציין "תת פלח" - קטן אומנם בהיקפו - המ ורכב מהמוטיבציות התיירותיות, תיירות מדבר וצליינות - ומנסה לבנות עבורו יום סיור באזור המבוסס על הרצף הנושאי של טנזדי ספר המדבר. התייחסות למסלול נושאי זה והמלצות תכנן ניות לגבי האתרים הכלולים ברצף נושאי זה, היה מאפשר למשוך עניין סביבו ולטלבו במסגרת סיורי המדבר הרכובים (על רכב ועל בהמות).
8. במסגרת תכנון מסלולים באזור הייתי בודק אפשרות להציע מסלולים תנ"כיים באזור ("בעקבות אברהם אבינו, בעקבות מסע המרגלים").
9. קיימת חשיבות רבה לבגדרה/הערכה כמותית של היקף הביקוש החזדי לתיירות המדבר, המהווה מרכיב חשוב בפוטנציאל האזורי. נתון זה חשוב לגיבוש מדיניות פיתוח נושא תיירות המדבר באזור.

בברכה,
ג. כ.
גדי כהן
אגף תכנון.

העתקים: מר ע. לוטן - מנכ"ל.
אינג' א. שטוק - יועץ להנדסה ומכנון.
מר י. סוקר - מנהל אגף תכנון.

אמנון

ההסתדרות הציונית / חטיבת ההתיישבות

ת.ד. 92 ירושלים

ירושלים כז' סיון תשמ"ב
18 יוני 1982

החברה הממשלתית להחזרות תש"ב ת"ח	1 - תש"ב ת"ח
---------------------------------------	--------------------

לכבוד

_____ 10/0
_____
_____

שלום רב,

הנך מוזמן/ת לשיבת ועדת ההיגוי לתכנון מוא"ז מטה בנימין.
השיבה תתקיים ביום ב', כח' חמוז, 19.7.82 מן השעה 14.00,
כאולם השיבות של הקרן הקיימת לישראל בירושלים (רח' המלך
ג'ורג' פינת רח' קרן קיימת).

כ ב ר כ ה ;

ד"ר חיים צבן

יו"ר ועדת ההיגוי לתכנון שומרון ויהודה

Handwritten notes and signatures:
מס' 1000
מס' 1000
מס' 1000
מס' 1000
מס' 1000

**מועצה אזורית
גוש עציון**

כ"ה סיון תשמ"ב
11.6.82
התקן
התקן
התקן
התקן
התקן
התקן
התקן
התקן

החברה הממשלתית להיידו
תמונה 28.6.82
סוקר

לכבוד

מר י. סוקר

הנהלת החברה הממשלתית להיידו
ירושלים

שלום וברכה,

הנדון: סקר-כלכלי אחרי מועדים בתחומי מ"א גוש-עציון

כניגוד מהכנסת-האב להיידו של הר-חברון, ועפ"י סדר-הקדימות הנראה בפיתוח האחרים - אנך מבקשים כי תורה לכלכלן מר שוייצר המסלים את התכנית מן האספקטים הכלכליים להח עדיפות בניהוח הכלכלי של הפרוייקטים דלקמן:

1. אתר הרודיון - הקמת מזנון (או מסעדה).
2. ישוב תקוע - הפיכת החלק-הישן של הישוב לכפר-נופש הנותן שרותי דרך לסטיילים במדבר.
3. ברכות שלמה - ביקוש ואפשרות להקמת מזנון
4. צומת גוש-עציון - מרכז מבקרים בתחום ה"מיקי-מאוז" החנת-דלק, מסעדה ברמה גבוהה, חנות למזכרות ומכירת חפצי אמנות מיוחדים.
5. תל-תקוע - שיחזור כפר-מקראי: מולדת הנביא עמוס.

הנני מבקש להדגיש כי בהנהלת המחלקה להתיישבות - קיימת נכונות עקרונית להשקיע בכ"א מן הפרוייקטים שלעיל, אך יש כאמור צורך בהכנת רקע-כלכלי מתאים לכ"א מן האחרים המועדפים שלעיל.

בברכה
יורם בן-מאיר (פיצ'י)

העתק
האדריכלים קולקר - המחכננים
שילה גל - ראש המועצה

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

- 1. 1944
- 2. 1944
- 3. 1944
- 4. 1944
- 5. 1944

1944

1944

1944

1944

ג' יוני 1982

ישראל ISRAEL

משרד התיירות
MINISTRY OF TOURISM

מ/ת-107

ירושלים, 06.06.1982

מ/ת-107
20.6.82
ת.י. 107

לכבוד
ארכי מלר א.
רח' בעלי מלאכה 33 א'
ת.ל.א.ב.ב
א.נ.

הנדון: שילוט ארצי בנושאי תיירות

ביום 31.5.82 התקיימה ישיבה במשרדי החפ"ת בהשתתפות אינג' ג. בדיאן י. סוקר, ארכי א. מלר והח"מ. ארכי מלר דווח על התקדמות בנושא וכיצד הוא רואה את תכנית העבודה.

- שילוט בכבישים ארציים** - נערכה פגישה עם נציג מע"צ והם הסכימו עקרונית שתוקם או תשופר מערכת שילוט ההכוונה בכבישים המהירים ובכבישים הארציים. הם מוכנים להתקין שלטים חדשים במידת הצורך או להחליף חלקי שלטים ולהדגיש בהם את הצד התיירותי, יש להם גדלים ודגמים שלהם ובית מלאכה המיצר לא חמיד בגוון הרצוי, אלא לפי מה שיש לו. זמן ביצוע כ-3 עד 6 חודשים. סוכם: לקחת כדגם ולבצע ראשון כביש ירושלים - נווה זמר ולהציע שנוי השילוט ושלטים נוספים דגם מע"צ, מתואם אתם. כולל קבלת הצעה תקציבית מפורטת ולוח זמנים לביצוע. החומר יוכן תוך שבועיים. הכביש הבא לוד - ירושלים ולוד - ח"א.
- שילוט אתרי תיירות** - כולל שילוט הכוונה אל האתר, אחרי שילוט מע"צ. שילוט הכוונה בתוך האתר, שלטי התנהגות ושלטי אתרים. קיים כיום דגם אחד שהוכן על ידי מר ד. רייזינגר עבור רשות שמורות הטבע ויש לגביו דגם נסיוני עם הצעת מחירים. הח"מ נפגש עם מר ד. רייזינגר והוא הבטיח לשתף פעולה עם ארכי א. מלר ורצוי שיפגש איתו בהקדם. רצוי מאד להכין עוד דגם העונה על החטרונות של הדגם הראשון ולקבל הצעה מייצרנים לייצור דגם נסיוני, ארכי מלר יביא הצעה מוקדמת תוך שבועיים. יש לקחת בחשבון אפשרות של שתוף גורמי פרטומה בשלטים, אפשר לראות כדוגמא שלטי הכוונה מוארים כפי שנעשו בחל אביב ובגבעתיים. כדי להגיע לתכנית שילוט מפורטת יש לערוך סיור במקום בהשתתפות מנכ"ל חברת הפיתוח או נציגו, האדריכל המחנך ומהנדס העיר או נציגו. בזמן הסיור יש לקבוע את מיקום, תוכן וגודל השלטים ולשרטט זאת על מפה אשר לפיה תומן רשימת השלטים ואומדן תקציבי למכרז לביצוע. ההקמה תעשה על ידי היצרן בפיקוח הגורם המקומי או במידה והיצרן לא לוכל לעשות זאת תהיה ההרכבה על ידי הגורם המקומי או קבלן נוסף. האזור הראשון שנקבע הוא חמי זמר ועין בוקק בחוף ים המלח וארכי א. מלר יפגש בהקדם עם ארכי מ. גלעד, מר א. גורן ומהנדס המועצה אבי רותם. האזורים הבאים גליל עליון וגולן ואזור אילה.
- שילוט ירושלים** - הוזמנה עבודת שילוט ע"י עיריית ירושלים והחברה הממשלתית לתיירות בזמנו אולם למרות בקשות חוזרות ונשנות לא ברור בדיוק מהי צורה וגודל השילוט, איזה שלטים כבר הוזמנו ולאיזה שלטים אין עדיין טקסט וצריך להזמין. ארכי א. מלר יפגש עם מר ע. ילון בעיריית ירושלים ויקבל ממנו את כל הנחונים ויכין דו"ח בכתב על השילוט המוצע, צורתו, גודלו, מיקום ומספר השלטים ואומדן תקציבי של מה שכבר הוזמן ומה שיש עוד להזמין.
- שילוט נהריה** - ארכי א. מלר יפגש עם הגבי רוז מינסטר מעיריית נהריה ויקבל ממנו פרטים על הצעת השילוט בעיר כולל תכנית מיקום ואומדן תקציבי. לפי צורת השלטים והאומדן התקציבי ייקבע באם אמנם אפשר להציב את השילוט המוצע על ידם או יש לחכות לשילוט הארצי כאשר צריך יהיה לזרז את תבצון ובצוע השילוט העירוני כדי לא לעכב הצבת השילוט החשגב לנהריה.

גם כאן יש לקחת בחשבון אפשרות של פרסומת ורצוי להקשר עם יצרני שילוט הרחוב עם הפרסומת כפי שמוצגים בערים רבות.
ארכי מלר יגיש חוות דעת מפורטת והצעות אופרטיביות תוך 3 שבועות.

5. סמנים מוסכמים וכתב - קיימת כיום הצעה של סימנים מוסכמים כפי שהוכנה על ידי מר ד. רייזינגר אך לא תואמה סופית עדיין עם כל הגורמים הנוגעים בדבר, כולל: מע"צ, משרד החברה, רשות שמורות הטבע, רשות הגנים הלאומיים, קק"ל, אגף העתיקה, הסוכנות היהודית ומחלקת המדידות, כנייל ביחס לגודל וצורה האותיות וכתיב השלטים.
ארכי מלר ייפגש עם נציגי כל הגורמים ויכין הצעה מוסכמת אשר תודפס בצורת דף צבעוני אשר יימסר לתייר המגיע ארצה ולתייר הפנים בכל לשכות התיירות ולשכות מודיעין אחרות.
ארכי מלר יביא הצעה מוסכמת עם כל הגורמים תוך חודש ימים.

6. שילוט עירוני - נושא השילוט העירוני הוא מורכב וייחכן ומיוחד לערים שונות או לקבוצות ערים. ארכי מלר ייפגש עם מהנדסי הערים שהן ערי התיירות ויקבל מהם פרטים על השלטים המקובלים אצלם ומחירים. כמוכן מהם התקציבים שעומדים לרשותם אם בכלל. כמו כן יחקר עם גורמי פרסומת לבדוק נושא הפרסומת.
תוכן הצעה לשילוט עירוני כאשר מיקום השלטים ייעשה על מפה בתאום עם מתכנני חכנית אב לתיירות, העיר הראשונה ירושלים. העיר השניה תל אביב.
הכוונה להגיע לשלב של שילוט כאשר עם הזמן אפשר יהיה להוסיף שלטים עוד ועוד במידת הצורך.
ארכי מלר יביא הצעה מגובשת תוך חודשיים.

7. התקשרות ושכ"ט של ארכי מלר - ארכי מלר התחיל לעבוד תוך רשום שעות העבודה שהוא יצווה משרדו מקדישים לנושא ויגיש דו"ח מפורט כולל מועדים וציון שעות העובדים ודרגתם המקצועית. ההצעה כפי שהוגשה על ידי ארכי מלר נראית גבוהה יחסית.
ייחכן מחוסר הערכת הנושא עדיין. עקרונית אפשרית שיטה של אחוזים מהביצוע כאשר מדובר על אחוז קטן יחסית או על מחיר קבוע לעבודת ההכנה של תכנית שילוט, לפי אזור, ואחוז מהביצוע עבור תאום הביצוע ופיקוח עליון. אפשר יהיה לברר העניין יותר בברור כאשר נדע לגבי האזורים לדוגמא על כמה שלטים מדובר והאומדן התקציבי.

הפגישה הבאה נקבעה ליום 14.06.82 במשרד החפ"ח.

בכבוד
א. שטוק
יועץ להכנה ולהנדסה

העתק: שר התיירות
מנכ"ל משרד התיירות
אינצי ג. בדיאן - יו"ר החפ"ח
ע. לוטן - מנכ"ל החמ"ח
מנהלי חברות הפיתוח
ארכי א. מלר
יוסי סוקר - חמ"ח

החברה
הממשלתית
לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

מכ: אורי שלום

סמט: י. סוקר

הגדון: גליל יאן

תאריך: 2/6

Handwritten notes in the top left corner:
מדינת ישראל
משרד התיירות
מנהל המכירות
מנהל המסעות
מנהל השיווק
מנהל הציוד
מנהל האדמיניסטרציה
מנהל הכספים
מנהל המשפטים
מנהל המערכת
מנהל המידע
מנהל המכשירים
מנהל המסמכים
מנהל המערכת
מנהל המידע
מנהל המכשירים
מנהל המסמכים

אורי שלום רב,
הנה הימרים

עדיין לא קיבלתי את הצ'ק. אנא שלח לי את הצ'ק
אורי (א.א.) - רחמי עלי, אנה מילן מילן.

אה'מלן

Large handwritten flourish or signature mark.

Handwritten notes at the bottom:
אורי שלום רב
הנה הימרים
עדיין לא קיבלתי את הצ'ק
אורי (א.א.) - רחמי עלי, אנה מילן מילן.
28.9.72

מדינת ישראל

משרד התיירות
ירושלים
אגף תכנון וכלכלה

תאריך: ב' בסיון תשמ"ב
24 במאי 1982

בספר:

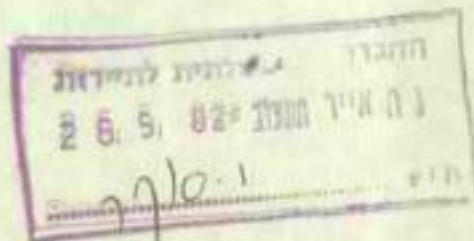
אל: סר י. סוקר, החברה הממשלתית לתיירות

הנדון: ועדת היגוי לתכנית תיירות ביו"ש

בזמנו הובטחו תאום ושיתוף פעולה בהכנת תכנית יו"ש לגורמים האחראים על תכנון, בינוי, הקצאה קרקע וריסוי בתחום יו"ש.

אודה לך איפוא, באם תזמין לישיבות הבאות של ועדת ההיגוי את האדריכל שמאל הורוביץ מהמינהל לבנייה כפרית של משרד השיכון, את יהודה נהרי ממינהל מקרקעי ישראל ביו"ש ואת בני נבו - קמ"ס תיירות. השתתפותם של הללו חשובה במיוחד בדיונים על איתור שטחים לפרוייקטים כלכליים.

מאידך אין צורך, לרעמי, בהשתתפותם של ראשי רשויות מקומיות שהוזמנו מסוג-פה לישיבה האחרונה.

בכר כב,
ברשון שמיר
מנהל המחלקה לתכנון מיטי

העתק

סר י. סוקר

NOTICE

NO COPY
NO COPY

NOTICE

NOTICE

NOTICE

NOTICE

NOTICE

NOTICE

NOTICE

NOTICE

NOTICE

NOTICE

Handwritten notes in the top left corner, including the number "11" and some illegible scribbles.

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

מ.כ: 11/11 תאריך: _____

מאת: י.א. _____

תאריך: _____

אמנת סוכני (המדינה)

1 - הולדת

2 - אישה המעמדה

א.א.א. יעקב אלקים

3 - מספרים שונים להישלח

4 - אנוסל.א.א.

Handwritten signature or scribble at the bottom left.

החברה
הממשלתית
לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

מ.ס. סקר _____
 מסמך: ג' _____
 תאריך: 5/18 _____
 העדו: יאמן / נחמן _____

יו"ר,

באשר לא היותו נאמן (נס) (מסמך יאמן נחמן) (נחמן)
 מכתב.

(1) בקש כי יבדוק את המסמך האמור על מנת להבטיח את סוגייתו.

(2) אשר כי יבדוק את המסמך האמור על מנת להבטיח את סוגייתו.

אשר כי יבדוק את המסמך האמור (נס) (מסמך יאמן נחמן) (נחמן) בשם
 אשר כי יבדוק את המסמך האמור.

(3) אשר כי יבדוק את המסמך האמור על מנת להבטיח את סוגייתו, "הוא"
 אשר כי יבדוק את המסמך האמור (נס) (מסמך יאמן נחמן) (נחמן).

אשר כי יבדוק את המסמך האמור על מנת להבטיח את סוגייתו.
 אשר כי יבדוק את המסמך האמור על מנת להבטיח את סוגייתו.
 אשר כי יבדוק את המסמך האמור על מנת להבטיח את סוגייתו.

(4) אשר כי יבדוק את המסמך האמור על מנת להבטיח את סוגייתו.

21

101/197

חברה לפיתוח מפעלי תיירות בע"מ

TOURIST INDUSTRY DEVELOPMENT CORPORATION LTD.

JERUSALEM 91 070, ISRAEL
14 KEREN-HAYESOD ST.
P.O.B. 7285, Tel. 661115, 661195
CABLES: TOURINCOR

ירושלים 91070, ישראל
רחוב קרן היסוד 14
ת.ד. 7285, טל. 661115, 661195
מברקים: תורינוקור

ח' בסיון תשמ"ב
30.5.82

החברה המבטחת: החברה לפיתוח מפעלי תיירות בע"מ
בג' אייר העש"ב 6. 82
תיק: מלך

לכבוד
מר י. סוקר
החברה הממשלתית לתיירות
רח' קרן היסוד 14
ירושלים

ב.א.

בקשר לשיחתנו בענין מרכז שרותים בדרך לים המלח, ישנן כמה אפשרויות
פתוחות ויש צורך לקבוע כי אפשר למצוא יזמים לפרוייקט זה

1. כצומת על יד העיר מעלה אדומים
2. כצומת במישור האדומים
3. בית השומרונים
4. כביש העטלבות לדרך אלון או כמר אדומים
5. צומת יריחו.

לי נראה המקום הכי מתאים בכניסה למישור אדומים בגלל שיפוע הכביש הנוח,
טופוגרפיה מתאימה, תשתיות קיימות באזור והמיקום ע"י מתקנים של כוחותינו,
כמו-כך בשלב יותר מאוחר אפשרות להפעיל את המחנה הזמני למעלה כמוטל, כי
האוכלוסיה שגרה במקום עוברת לעיר.

נא תן את הנתונים לצוות המיכנון לבדיקה.

בתודה,

דכבוד רב,

יעקב אייגס

העתק: אינג' אורי שטוק

יא/זר.

אלהם חתום :
הרב יוסף קארו

ויגד

01/19/82

ד' אלול תשמ"ב
27.4.1982

החברה לפיתוח סכעלי תיירות
ה' אייר תשמ"ב 2. 5. 82
תיק

לכבוד
מר יוסף סוקר
חברת משלמות לתיירות
רחוב קרן היסוד 13
ירושלים

..ג.א

באשרות התיכונן ואיזורי של יו"ש לאחר שנבנתה עם גורמים במקום יש לבדוק
אפשרות של שילוב הישבים באיזור במערכת התיירות הממוכנת ואפשר לשלב היורים
שינחדים באיזור זה בימוד לתיירות יהודיים וזתרים.

יש לנבוא בהתבונן עלמלק שהישובים כיום יש קשרים להוכלוסיה בארמ"ב וזה
מוטבציאל גדול עבורינגו. וחרי כנת השכות שהם מעלו כמטגרה מביעתי איתם.

1. כמר אדומים - והתלבנות בסיוערי מדבר יהודה ע"י כפר אדומים. וקמט
איכסון ברטת נחובה עם אולם הריטאות ואוכל שפיקר השטרה סיריט ולטוד
הססורי וארכיאולוגי של האיזור כולל השתלבות במיתוח עצון יש הטלת.
  2. טילת - יטוב הנחמא ע"י הפירות ארכיאולוגיות, טקום שאפשר לטעון בני גודר
סהגולת וגם מוסכי הארץ והייריט דהייט.
הסדרייקט יכלול איכסון, אולטי הרצאות, טיולים בסביבה טיוללי וכיכות.
  3. גבעון - טלון במידה ויוסעל עדה המעופה עטדות לטיסות בינלאומיות.
  4. קדומים - טנגה לאיכסון (טיסוך סבנה קיים) לתיירות שטכקרים בהתיקות
ביחודת ושוטרוך.
  5. תחנות דלק ומזנוגים של יהודים באיזורי התיישבות חדשים.
- אפשר לתביא בהסכון כמיסוך נוסף לחלואות ומתקנים גם אם הסתדרות הצינוגית
במטגרת הקציב התישבותי.
- במידה זיהיה לך פרטים נוספים אטמח לחיות מעודכן.

לכבוד דב,

יעקב אייבס

העתק: מר אורי טעוק, אינג'
מר ע. לוטין, חמ"ח
מר א.ג. בדיאן, יו"ר חמ"ח
מר ס. טל, חמ"ח

מ.ת. 7772

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

ירושלים, 28.5.82
מס. 7772.

לכבוד
אד"ר אמיר ועומר קולטר
קארל נטר 28
מעלות זמנה
ירושלים.
א.נ.,

הנדון: הזמנת עבודה להכנון ביו"ס.

בתש"ך לסיכומים בע"מ ובכתב עמכם, כולל הצעתכם להתקשרות סיוע ה-28.2.82, חרינו מזמינים בזאת עבודה הכנון אשר תורכב משני מרכיבים מרכזיים:
א. הכנה אב לתחום התיירות בי ו"ס.
ב. הכנה תחום לשלכ המידי.

מטרת עבודתכם תסחכט עד 400 שעות אדיכל ככיר ועוד 200 שעות סכנאי/טרסט. הכמים להשלום שכר עבודתכם יהיה לפי שעות עבודה כפי המפורטם בתעריפי משרד השיכון. המלומים יהיו צמודים בהתאם למחיר שעת עבודה בהודש ביצוע העבודה. כמו כן, ישולמו לכם הן צאוח נסיעה לביקור בשאת, צילומים והתקנות אור בכסוף לאיטורינו, ק"ס הגו הליט השקובלים.

כסוף כל הודש יש להגיש הסכון סכומי ספורט בארבעה עותקים המסכנו את המגיע עו אוחו סועד, לפי שעות עבודה בהתאם לדרגה הקובד, ובתוספות סמ"כ התוצאות. כמו כן יש לעדף דו"ח נער על העבודה ורשימת העובדים ודרגתם המקצועית עם ברוס שעות העסקתם.

הזמנת עבודה זו סחווה הזמנת עבודה ער להימנת הודח כמקובל בחברתנו.
אנא אשוזכח ככתב בחקדים.

2/..

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

- 2 -

סדר שלבי העבודה יחיה כדלקמן:

1. סקר טקיף ומפורט (כולל מפות) למצאי קיים ופוטנציאלי של נושאי התיירות באזור - להלן שלב א'.
2. עיבוד וטיוח מצאי שלב א' כולל הצרכה ביקושים, מידת נטיחת האמריים, סוג סדר הטיבות התיירותיות, יצירת אלטרנטיבות - להלן שלב ב'.
3. הכנת חכניה אב לפיתוח התיירות. החכניה תציע מסגרת לפיתוח נושאי תיירות סונים, כגון סלוליים, אמצעי אכסון, אטרקציות וכו'. החכניה תורכב מתגובות יעדים, סדר עדיפויות, זי הוי פוטנציאליים לפיתוח וכו"ב. החוטר ירוכז כחוכרת סכמת אשר תגדיר מסגרות לפעולה, כולל המיחסות לעדיפויות אזוריות ונושאות לפיתוח - להלן שלב ג'.
4. הכנת חכניה פיתוח לטווח בידי. כאן הוכן חכניה פיתוח לביצוע בטווח הקרוב, הן ע"י יוזמות ציבוריות, והן ע"י יוזמות פרטיות, למען פיתוח הנושא בהקדם. במסגרת זו יוגדרו הפרויקטים הראשוניים כמעלה לפיתוח, כולל סדר עדיפויות לביצוע. - להלן שלב ד'.

סכמת העבודה כאלכים השונים המהכנת באכסות העבודה הבאות (מכסימום):

שלב א'	-	160	שעות מחנך בביר.
שלב ב'	-	40	" " " "
שלב ג'	-	160	" " " "
שלב ד'	-	40	" " " "
סה"כ	-	400	" " " "

מנכ"ל

 יחוס לוטן
 מנכ"ל.

- העתיק: ז. סוקר - מנהל אגף הכנון.
 א. שטוק - יועץ להכנון והנדסה.
 ג. סאס - קט"ל.
 י. נעים - מח' להתייעבות.

מדינת ישראל

משרד התיירות
ירושלים
אגף תכנון וכלכלה

ח	מסלול תיירות לחיירות
1	נה"מ"ד מס' 82-6
ת"ש	1982

תאריך: ד' סיון תשמ"ב

26 במאי 1982

מספר:

לכבוד

בוות תכנון

הכנית אב לפיתוח תיירות ונופש ביו"ש
(באמצעות פר.י. סוקר - חמ"ה)

א.2.

הנדון: פרויקטים תיירותיים ביו"ש

במסגרתו מספר פניות של יזמים המתייחסים לפרוייקטים המפורטים להלן:

1. אריאל: פרויקט בשם "אשל השומרון" הכולל מלון נופש בדרגת 3 כוכבים של 100 חדרים, מסעדת דרכים, אטרקציה (פודל של אירופ), ומתקני ספורט.

המינהל לבניה כשריה במשרד הסיכון מטפל ביעוד קרקע כאחר פוסכם על משרדנו בגודל 20-30 דונם.

2. קדומים: מלון קטן במבנה קיים ובצמוד כפר נופש - במסגרת מדרשת ארץ ישראל. הובשה הב"ע לועדה בנין ערים ע"י היזמים.

3. אלקנה: א. כפר נופש של 300 חדר ומתקני נופש. ^{המ"ד} 150 דונם.

ב. פרויקט בשם "מצפה אלקנה" הכולל בשלב א' הקמה מסעדה ובשלב ב' מלון 3 כוכבים של כ-70 חדר (כ-20 דונם).

המועצה המקומית מתנה הטכמתה לפרוייקט תיירותי בשמירה על אופי דתי. מתאר ותכנית מתאר אלקנה (כאחריות המינהל לבניה כשריה) מתעכבת בגלל הווי כביש חוצה שומרון, טרם אושרו במקום שטחים לפרוייקטים תיירותיים.

4. בית אל ב': כפר נופש של 75 חדר בעל אופי דתי בסמוך לישיבת בית אל. מבוקש שטח של 10 דונם. המינהל לבניה כשריה נמכס לברר מיהו הגורם לענין הקצאת קרקע.

5. מעלה אפרים: מוסל ופונדק דרכים. היוזמת: המועצה המקומית. במעלה אפרים יש שטחים המיועדים לפרוייקטים תיירותיים במסגרת הכנית מתאר.

6. אלון שבוה: מלון נופש 3 כוכבים בגודל 120 חדר על שטח 25 דונם. הב"ע בשלבי אישור.

2/...

מדינת ישראל

משרד התיירות
ירושלים
אגף תכנון וכלכלה

- 2 -

תאריך:

מספר:

7. מעלה אדומים:

א. מלון 3 כוכבים 150 חדר בסמוך לפרכו הישוב.
הטת מיועד על פי תב"ע מאושרת.

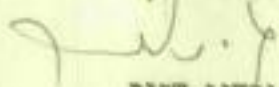
ב. פונדק דרכים ואוהל בדואי ליד "אכסניית השומרוני הטוב".

מדובר בפרוייקטים המצויים בשלבים ראשוניים של סיפול, ללא כל התחייבויות לתקצאת קרקע או לסיוע מצד משרדנו.

אודה לכם באם במסגרת הבדיקות הכלכליות והתכנוניות של עבודהכם החייחסו לפרוייקטים הנ"ל.

אשמח לספק לכם נתונים נוספים.

בכבוד רב,

גרשון שמיר

מנהל המח' לתכנון פיס

התפק

מר צ. נבו - קמ"ס היירות, כאן
אדר"ש. הורוביץ, המינהל לבניה כפרית
מר מ. ריגל, כאן

תיירות בשומרון וביהודה - רזשי פרקים לחכניה-אב

1. מטרה פיתוח התיירות

- 1.1 יצירת ענף תיורי למרכזי התיירות בישראל: תל-אביב, ירושלים, חיפה, ים המלח, ערד ואשקלון.
- 1.2 המחשת הקשר ההסטורי בין שומרון ויהודה ומורשת ישראל.
- 1.3 יצירת "ריאה ירוקה" לתושבי אזור החוף, שבו הכניה יוצרת מחסור בשטחים ירוקים.
- 1.4 ייצור מקורות העסקה לתושבי האזור.

2. גישת התכנון

2.1 ר ק ע

שומרון ויהודה, הנמצאים במרכז ישראל, הינם בעלי יתוד נופי והסטורי. באזורים הנ"ל - ובמרחקי נסיעה קצרים ממרכזי האוכלוסיה, ניתן להציע לטטיל הסטנציאלי נוף תיורי, בקעות חפלאיות, מדבר, שמורת טבע, אתרים הסטוריים וסרה-הסטוריים ותרכום מקומית. כמו כן יש לציין את תנאי הנוקלים הטובים בשומרון וביהודה, וקרבתו של הקיץ הנצחי באזור ים המלח, הנתונים הנ"ל מובילים למסקנה הברורה, כי מבחינת המשאב הטבעי, שומרון ויהודה מואימים ביותר לפתוח התיירות.

כפיתוח התיירות בשומרון וביהודה, יש לקחת בחשבון את מגמות הפיתוח של התיירות בישראל, תוך זיהוי התשפעה של מגמות אלה על מרחב התכנון. באופן כללי, ניתן לאמר כי התיירות בישראל מאופינת כיום בשחיה במרכזי התיירות הגדולים - ירושלים, תל-אביב ואילת, ויציאה לפריפריה בסיולים, המאורגנים ע"י חברות הנסיעה.

מרחק הנסיעה המכסימלי המקובל כיום תיור הוא כ-60 עד 70 ק"מ, כאשר חוזרים בסוף היום לנקודת היציאה. כך כנסיעות לעפון הארץ, ישנם מספר מסלולי תיור, אשר במסגרתם שוהים שני לילות בבחי הארחה בסבריה או בצפה.

מגמות הפתוח לתיירות בישראל חזקות מאד במרכזים, וחלשות בפריפריה.

בגלל התופעות העונתיות של התיירות, ממוצע התפוסה השנתית של חדרי המלון הוא בסדר גודל של 60%. לפיכך, פעולות אשר תקטנה את העונתיות, תשפרנה את מצב ענף התארחת בישראל.

2.2 גישת התכנון לתיירות

לאור האמור לעיל, גישת התכנון לתיירות בשומרון וביהודה היא:

- 2.2.1 שומרון ויהודה יהוו יעד, בו יטיילו תיירים השוהים בירושלים, בת"א, ים המלח, בערד ובחיפה. לפיכך, יפותחו באזור שרוחים של חניוכי לום, מסעדות, מזנונים ואחרי ביקור ושהיה למטח של כשעהיים.

- 2.2.2 לביקורים למשך יותר מיום, תוסדר לינה כרמה עממית (עד שלשה כוכבים), כאשר כמועצה אזוריים עציון הפותח מלונאות לאוכלוסיה דתית, שעבורה קיים מחסר בבתי המלון בירושלים. באזורים אחרים יפותחו אכסניות ודגמים אחרים של איכסון. כתי מלון כרמה גבוהה יותר יהוכננו לשלבי הפיתוח המאוחרים.
- 2.2.3 התכירות המדברית הפותח, כאשר ישובי אזור המדבר יהוו נקודות יציאה, וחלק מהסיוורים יצאו מירושלים ומערד.
- 2.2.4 אזור צפון ים המלח יפותח כאזור של "חוף הורמי" של ירושלים, כולל פיתוח כל האתרים הקטורים לנצרות, וכן שהייה בבתי מלון כרמות טובות.
- 2.2.5 הפתוח הנופי של שומרון ויהודה יעסוק בסימון החורש הטבעי, ויצירת "הריאה הירוקה" של אזור החוף. כמו כן, תורחב רצועת היער של הקו הירוק בשני עבריו, מהוך מגמה ליצור ליער גבול טבעי.

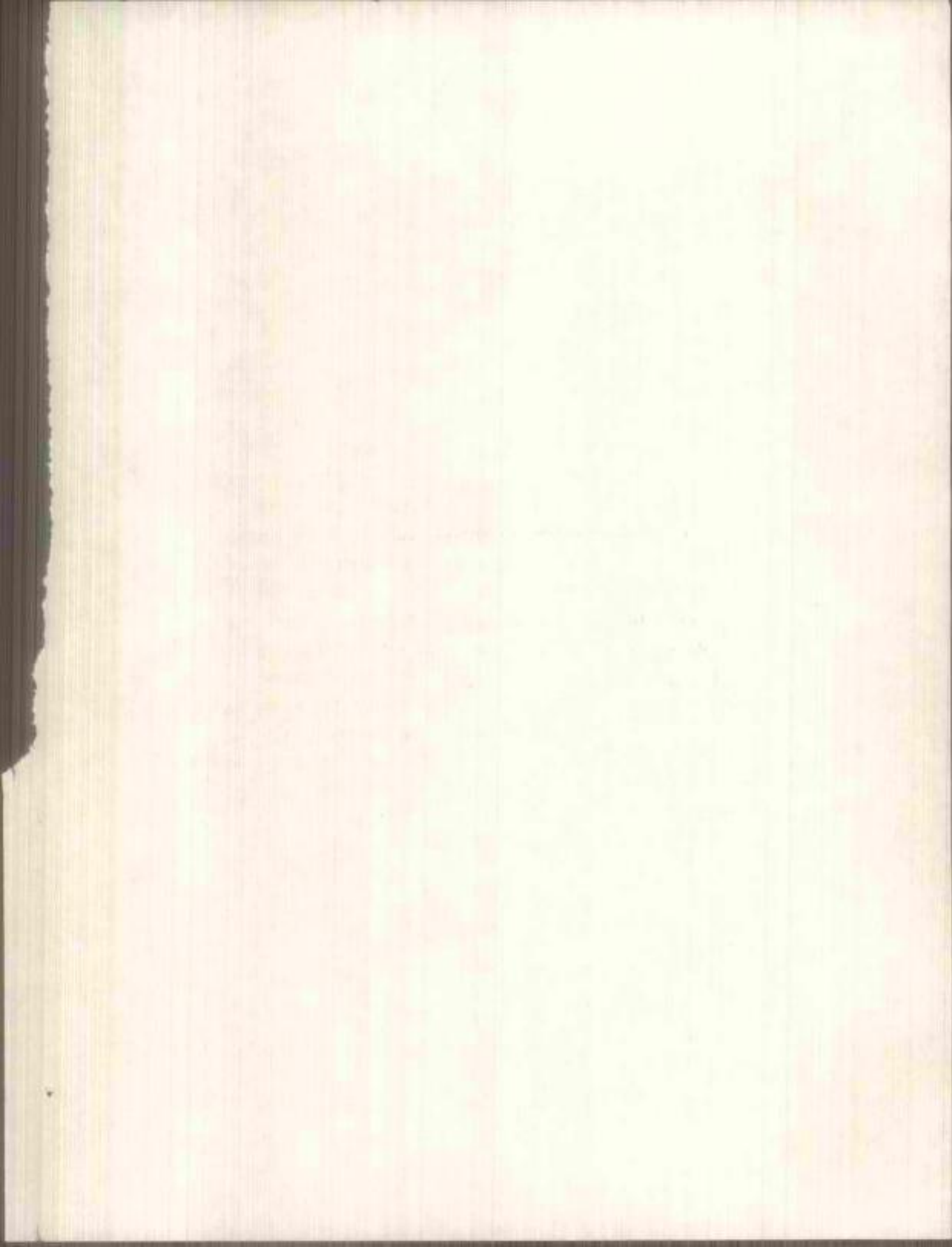
~~ג'ק יוס~~

THE
MUSEUM

תוכן העניינים

1. הקדמה
2. סיכום
3. אוכלוסית ישראל
4. התיירות לישראל
5. הביקורים באתרים נבחרים
באזור התכנון וסביבתו
6. בתי ספר שדה ואכסניות נוער
7. הקף הביקורים בשמורות הטבע
8. נפח התנועה בכבישים המובילים לאזור התכנון
9. מתקני ושרותי תיירות ביהודה ושומרון
10. תיירות מדבר
11. טיולים מאורגנים
12. תחזית לינות וחדרי בתי מלון
13. תחזית מטיילים בכבישי יהודה ושומרון
ושרותי הדרך הדרושים

נתבקשנו ע"י החברה הממשלתית לתיירות להשתתף בצוות תכנון התיירות באזור יהודה ושומרון, ובמסגרת הזמן שהוקצב לעבודתנו לנסות למסור הנחיות פרוגרמטיות למתכננים הפיזיים.

מאחר והכנת פרוגרמה לתוכנית בהקף אזורי כזה, דורשת עבודה מרובה בליקוט נתונים וכן בניתוחם, אנו עסקנו בעיקר באיסוף נתוני רקע קיימים ובעזרתם הערכנו את הביקוש הצפוי לאתרים אשר עשויים להוות בעתיד מוקדי תיירות.

בדו"ח המסכם אנו מציגים את הנתונים הסטטיסטיים הרלבנטיים הקיימים ואת הפרוגרמה הראשונית המוצעת.

המתכננים הפיזיים התייחסו לפונקציות השונות המתאימות לכל אתר תיירות פוטנציאלי, כאשר פונקציות אלו מומלצות לטווח הקצר והארוך.

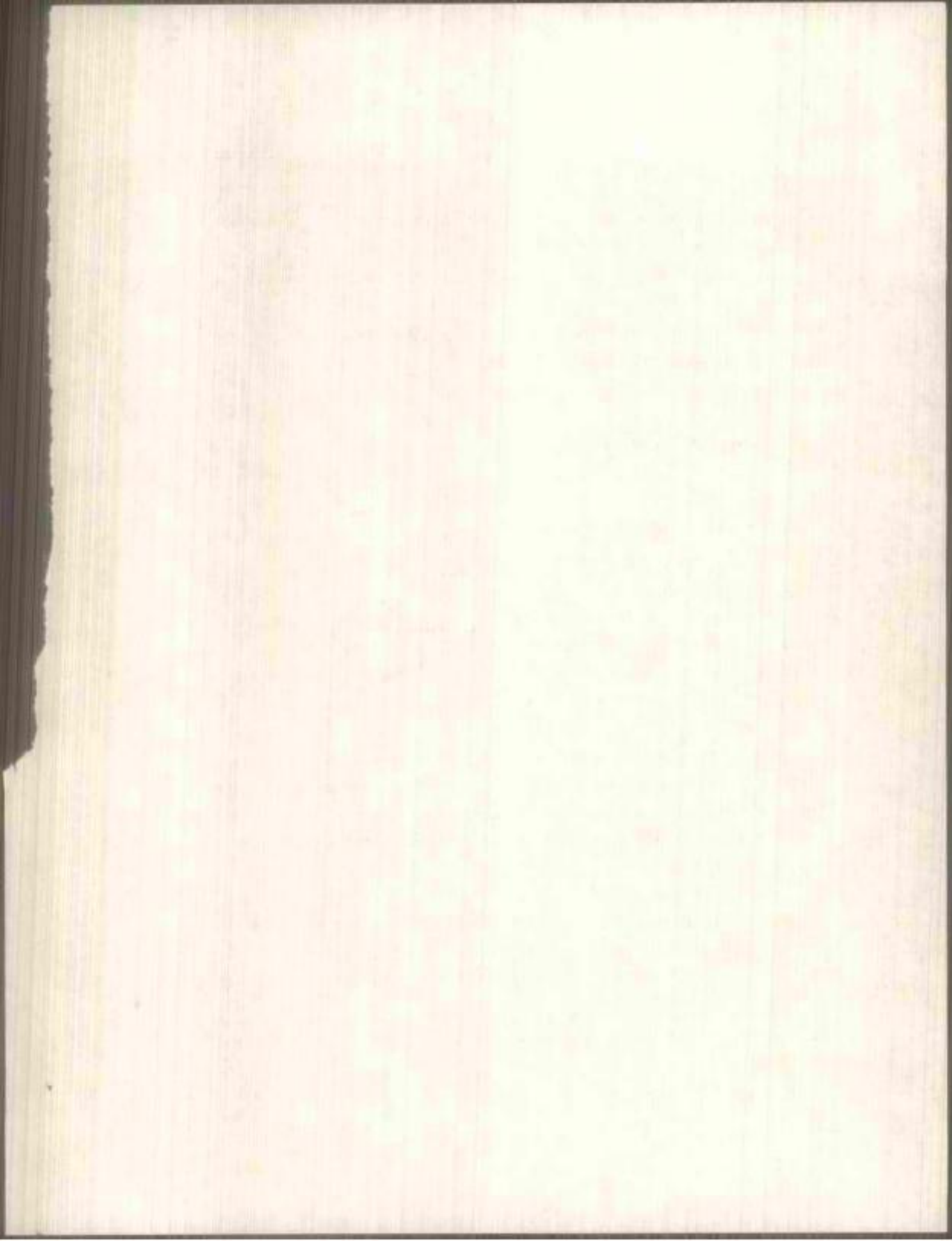
בגלל מחסור בנתונים ולאור מצב הנופש והתיירות באזור התכנון, החלטנו לאמץ את הצעותיהם הכלליות של המתכננים הפיזיים לטווח הארוך וזאת בכדי לשמור על האופציות התכנוניות והמירביות; באשר לטווח הקצר (עשר שנים), הפרוגרמה עובדה במשותף ובהסתמך על הסבירות הכלכלית הדרושה.

לצורך הכנת העבודה השתמשנו בנתונים הכוללים את תחזית התיירות לישראל, תחזית התחלגות מטרות הביקור, נפח התנועה בכבישים המובילים לקו הירוק לכוון יהודה ושומרון, מספר הביקורים באתרי רשות הגנים הלאומיים, מגמות היקף הביקורים באתרי שמורות הטבע, סטטיסטיקה של בתי המלון באזור התכנון וכו'.

בנוסף לאיסוף נתונים אלה קיימנו שיחות עם סוכני נסיעות המכירים את הארץ ונופיה וכן עם מובילי תיירים ונופשים ומנסיונם שאבנו את המידע הדרוש לצורך הכנת הפרוגרמה.

אנו תקווה שהערכותינו אשר נעשו, כאמור, במסגרת זמן מוגבל, חספקנה את מזמיני העבודה ומאידך חתן להם בעתיד את הבסיס והאפשרות לבדוק ולהעמיק את הנתונים ולאמת את המסקנות.

כללי :

מניתוח הנתונים הקיימים וכן משיחות שקיימנו עם נציגי מרכיביו השונים של ענף התיירות, נראה כי פיתוח אזור יהודה ושומרון צריך להעשות בהדרגה מאחר והחיזוי לטווח ארוך קשה ובודאי לא מהימן.

מתברר כי מחסור בעסקי תיירות בישובים היהודים ובנחונים סטטיסטיים אינו מאפשר קבלת החלטות תכנוניות חד משמעיות.

אזור יהודה ושומרון אינו נראה כפוטנציאל להבאת תיירות משמעותית נוספת למדינת ישראל, פרט לסוגי תיירות ספציפיים העשויים למצוא ענין מיוחד באחריו ההיסטוריים, הדתיים והמדבריים.

היקף תיירות כנייל איננו מצדיק לפחות בטווח הקצר והבינוני הקמת מתקנים מיוחדים בקנה מידה נרחב. כל סוג תיירות כזה דורש מחקר ולימוד מקיפים אשר לא ניתן לבצעם במסגרת עבודה זו.

סוכני הנסיעות והמובילים עמם דברנו לא המליצו על הקמת מתקנים תיירותיים כלשהם וזאת למרות שאלותינו המכוונות.

המסקנה היא שכיום לא מורגש מחסור במתקנים שונים באזור, יתכן והמצב כך גם בשל אופי המקום, רמת הפיתוח והמצב הבטחוני.

למרות זאת נהנה אזור יהודה ושומרון ממספר ביקורים בלתי מבוטל באחריו השונים, אולם כפי שהתברר התיירות מעדיפה לינה במקומות מרכזיים בערי התיירות הראשיות. המרחקים הקצרים משאירים את הברירה בידיהם, לבחור את מקום הלינה. גם לגבי הישראלים בעית המרחק איננה מהווה המריץ ללון במקום והם מעדיפים ללון בביחס.

קידום ענף המלונאות ביהודה ושומרון מותנה בעידוד תיירות מיוחדת העשויה להיות מעוכינת ללון באזור. יהודה ושומרון עשויים להוות גם אלטרנטיבה לנופשים ישראלים. אולם התבססות על תיירות פנים אשר הינה עונתית ובתנאי העידוד הקיימים בענף היא לא נראת כדאית.

לאור מצב המלונאות בארץ ומספר החדרים שנבנו והנמצאים בבניה בירושלים וסביבתה וכן במקומות אחרים, יש לצפות להצטרף של מיטות אשר יספיקו להוספת של כמה מאות אלפי תיירים לישראל.

בכדי להקטין למינימום את הסיכון הכלכלי ומאידך לעודד תיירות ליהודה ושומרון אנו ממליצים בהמשך על יעד שיש להשיגו בטווח של כ-10 שנים, אך עם שלב ביניים זהיר אשר יספק לנו אינדיקציה על יכולת המשיכה של האזור.

לעומת האמור לעיל תנועת התיירים והמטיילים הערה בכבישי יהודה ושומרון מצביעה על הצורך בהקמת שרותי דרך מתאימים .
אנו מעריכים כי למרות המרחקים הקצרים מהמקומות המרכזיים ועל מנת לאפשר ביקורים ממוסכים יותר באתרים הנבחרים לאורך צירי התנועה הראשיים, יש לנסות לשפר את מבחר שרותי הדרך הקיימים ולהביאם לרמה אירופאית.

באשר לאתרי בעלי ענין אשר נבחרו ע"י צוות האדריכלים כפוטנציאל לפיתוח, אנו נתייחס אליהם בנפרד ולאור הקונצפציה הנ"ל.

מבחינה פרוגרמטית וכדי לאפשר את הארכת השהות והגברת מגוון הטיולים באזור וכן את קידום התיירות, אנו ממליצים על פיתוח מבוקר של אתרי הנוף והכשרתם לסיור ושהות יום.

להלן הנקודות המסכמות את המלצותינו:

1. אוכלוסיית ישראל תגיע בעוד כעשר שנים לכ-5,000,000 נפש מחוכה כ-4,000,000 יהודים.
2. באותה תקופה מספר התיירים שיבקרו בישראל יגיע לכ-2,000,000 תייר כאשר מחוכם כ-60% נוצרים וכ-40% יהודים.
3. מספר הלינות בבתי מלון מומלצים לתיירים בישראל יגיע לכ-17,200,000 לינות.
4. מספר הלינות באכסניות הנוער ובבתי ספר שדה יהיה יחסי למספר הלינות בבתי מלון כפי שזה מקובל בישראל.
5. ביהודה ושומרון ישנם כ-213 חדרי מלון מדורגים ועוד 48 חדר שהושלמו לאחרונה בקריית ארבע. חפוסת בתי המלון ביהודה ושומרון מגיעה לכ-20% לשנה. מספר הלינות יחסית לסייה הלינות בישראל מגיע ל-0.3%.

6. לאור אחוז הליכות הקיים באזורים שונים בארץ, אנו ממליצים על קביעת יעד ליהודה ושומרון לקראת שנת 1992 של 2% מלינות החיירים בישראל ו-5% מלינות הישראלים.

7. בהנחה של 60% תפוסה, הדרושה להבטחת רווחיות סבירה של בתי מלון, יהיה צורך בכ- 1000 חדרים בשנת 1992, כלומר חוספה של כ-750 חדר.

7. הטגת יעד זה תהיה אפשרית בתנאי שהנושא יטופל בצורה נכונה. לצורך בדיקת הנושא אנו ממליצים בשלב הראשון לאשר עוד 2 בתי מלון עממיים בלבד, האחד בגוש עציון והשני בשומרון. מספר החדרים במלונות אלה לא יעלה על 80-100 חדר, כך שבעתיד הקרוב יהיו כ-450 חדרים מדורגים באזור.

רק לאחר הפעלת המלונות הנ"ל וצבירת נסיון נוסף יש לשקול לאשר הקמת מלונות נוספים.

8. מספר המיטות באכסניות נוער ובבתי ספר שדה באזור מספיק לשלב הביניים ולקראת שנת 1992 יש לאשר עוד כ-200 מיטות נוספות. במידה ויחברו שהערכות אלו מוטעות יש לשוב ולבדקם מחדש תוך 3-4 שנים.

9. אנו ממליצים לעודד מוסדות ממלכתיים להקים ביהודה ושומרון בתי הארחה אשר מטבעם הנם מסובסדים (קופת חולים, מבטחים, משטרה וכו').

10. מספר המבקרים באחרי רשות הגנים הלאומיים, רשות שמורות הטבע ואחרי הנוף השונים מגיע לכמה מאות אלפים לשנה וזאת מבלי לקחת בחשבון את מספר הנוסעים בצירי התנועה המרכזיים.

לפי אומדן פרלימינרי יסעו בציר ירושלים יריחו יותר ממליון מטילים בשנה, בציר יריחו - כביש הבקעה קרוב למליון, בציר יריחו - ים המלח כ-600,000 מטילים, בציר ירושלים - בית לחם יותר ממליון מבקרים ובציר בית לחם - חברון כ-600,000 מבקרים. בכביש צומת שוקח - חברון יסעו כ-400,000 מטילים לשנה, וכו'.

11. הנועה ערה כזו אשר איננה כוללת את הנוסעים הרגילים מחייבת הקמת שרותי דרך מחאימים ואנו ממליצים על הקמת המתקנים הבאים:

בציר ירושלים - יריחו, 2 מוקדים, האחד במקום הנקרא השומרוני הטוב והשני ליד צומח יריחו. שטח הבניה של כל אחד יכולול מסעדה ומזנון

בשטח של כ-20 מ"ר, מטבח, מחסנים ושרותים בשטח זהה ועוד חנות למזכרות.
סייה שטח הבניה של כל מחקן יהיה כ-300 מ"ר.

בציר ירושלים - בית לחם ובית לחם - חברון, אנו ממליצים על הקמת
מוקד בבריכות שלמה אשר יקדם את פיתוח האתר ויהפכו למושך יותר גם
עבור אוכלוסיית ירושלים. בבריכות שלמה, על הכביש המוביל לחברון אנו
ממליצים על פרויקט בסדר גודל דומה למה שמוצע בכביש ירושלים-יריחו.

בצומת כביש גוש עציון (משטרת מיקי-מאוס) אנו ממליצים על הקמת פרויקט
יותר קטן אשר יכלול מזנון, שרותים וחנות.

היקף דומה של פרויקט יש להקים למרגלות ההרודיון בכדי שהוא ישרח את
המבקרים באתר ובסביבתו וכן בעמיד את הנוסעים בכביש החדש לים המלח.

כן אנו ממליצים להקים שרותי דרך בצירים צומח שוקח - חברון וירושלים -
שכם-ג'נין, אולם שרותים אלה צריכים להיות בקנה מידה צנוע.

12. חיירות המדבר איננה זקוקה לשרותים או מחקנים מכיוון שהם עלולים
לפגום באיכותה.

13. אנו בעד הכשרה מבוקרת למבקרים של האתרים הבאים:

1. בריכות שלמה
2. הרודיון
3. אזור העיר העתיקה וסביבות חברון
4. לוציפר
5. כרמל
6. סוסיה
7. יער יתיר

14. עם השלמת הסקר הפיזי של אזור השומרון נחיס גם לאתרים באזור זה.

פרק 3 : אוכלוסית ישראל

מספר תושבי ישראל היה בשנים האחרונות כדלקמן (באלפים):

שנה	אוכלוסיה קבועה	יהודים	לא יהודים
1975	3,493.2	2,959.4	533.8
1976	3,575.4	3,020.4	555.0
1977	3,653.2	3,077.3	575.9
1978	3,737.6	3,141.2	596.4
1979	3,836.7	3,218.4	617.8
1980	3,921.7	3,282.7	639.0
*1981	3,977.6	3,320.0	657.6

* ל.מ.ס - אומדנים ארעיים.

על-פי תחזית שהוכנה ע"י ל.מ.ס תמנה אוכלוסית ישראל בעתיד (באלפים) :

שנה	סה"כ אוכלוסיה	יהודים	לא יהודים
1985	4,349	3,571	778
1990	4,797	3,871	926
1995	5,269	4,182	1,087

תחזית זו מבוססת על עליה נטו של 10,000 יהודים לשנה. בתחזית המבוססת על עליה נטו של 40,000 יהודים לשנה, תמנה אוכלוסית ישראל בשנת 1995 כ- 5,955 אלף תושבים, כאשר מתוך זה כ- 4,868 אלף יהיו יהודים.

בתנחה שהעליה נטו תהיה 10,000 יהודים לשנה, שיעור הגידול הממוצע הרב שנתי הצפוי הינו 2% לשנה.

לגבי אוכלוסית היהודים ביהודה ושומרון אין נתונים עדכניים בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

האוכלוסיה הלא יהודית הגיעה בסוף שנת 1980 ל 704 אלף תושבים.

פרק 4 : התיירות לישראל

מספר התיירים שהגיעו לישראל בשנים האחרונות היה כדלקמן :

שנה	מספר התיירים (באלפים)	מספר תיירים ללא מבקרים באוניות סיור (באלפים)
1975	619.6	559.0
1976	796.6	732.7
1977	986.5	893.9
1978	1,070.8	958.7
1979	1,138.6	1,009.4
1980	1,200.0	1,065.8
1981	1,137.1	1,040.3

לפי התחזיות שהוכנו במשרד התיירות, בשנת 1980/81 והמבוססות על שיעור גידול ממוצע רב שנתי של כ- 7% תגיע תנועת התיירות לישראל בעתיד (ללא מבקרים באוניות סיור) ל:

שנה	מס' התיירים (באלפים)
1985	1,300
1992	2,000

התזיות הגידול של האוכלוסייה הישראלית ושל תנועת התיירות מבוססות על שיעורים מתונים ובהסתמך על העבר.

בשנת 1981 באו לארץ 1,137,100 תיירים שמתוכם - 437,000 (38%) יהודים.

בתיירות היהודית חלה עליה של כ- 37,000 או 9% בלבד מאז 1972, כאשר בתיירות הלא-יהודית חלה עליה של 372,000 או 114% ב-9 השנים הללו.

התיירות היהודית נמוכה מאשר בשנות עיאה (1979-1980) בכ- 13,000 ביקורים בשנה (3%).

התיירות היהודית היותה כ- 38% מכלל התיירות לישראל ב-1980-1981, לעומת כ- 60% מהתיירות בשנות השישים. התיירות הנוצרית מהווה כיום יותר מ 60% מהתיירות הכללית.

בתקופה אפריל 1979 עד מרץ 1980 נערך סקר בין התיירים אשר ביקרו בארץ. מטרתו העיקרית של הסקר הייתה לקבל תמונה מפורטת על התיירים הבאים לישראל, מטרת ביקורם, תכונותיהם הדמוגרפיות, מקום אכסונם וכו' (בסקר זה התיירות היהודית היוותה 50% מטי"ה התיירות).

להלן ט"ה טבלאות המביאות נתונים שונים לגבי התיירים שביקרו בארץ בתקופה הנ"ל מתוך "סקר תיירים יוצאים 1979/80 - ל.מ.ס.", משרד התעשייה, המסחר והתיירות, מנהל התיירות.

טבלה 1 : תיירים לפי דת, מטרת ביקור וביקורים חוזרים (באחוזים)

הביקור בארץ	דת		סה"כ תיירים	
	ראשון	חוזר		
100	100	100	100	מטרה עיקרית של הביקור
20	42	36	28	חזור
33	11	7	39	ביקור קרובים וידידים
8	12	12	6	נופש וספורט ימי
8	15	20	6	מטרה דתית, צליינות
14	6	11	7	עסקים, כנסים ושליחות רשמית
7	9	10	5	לימודים, מחקר ועבודה בארץ
8	4	4	8	אחר
2	1	0	1	לא ידוע

מתוך ט"ה התיירים שביקרו בקרו בפעם הראשונה ו42% היו בביקור חוזר. בין היהודים אחוז הביקורים החוזרים היה יותר גבוה מאשר בין הנוצרים.

טבלה 2 : הביקור בארץ (באחוזים)

חוזר	ראשון	
42	58	סה"כ
61	39	יהודים
26	74	לא יהודים

46% מהתיירים הגיעו במסגרת חבילת סיור כאשר בתוכם הנוצרים היוו את רב המבקרים בדרך זו. דבר זה ברור בגלל קשרי המשפחה של התיירים היהודים בארץ.

טבלה 3 : ארגון הנסיעה (באחוזים)

לא במסגרת חבילת סיור	במסגרת חבילת סיור	
54	46	סה"כ
68	32	יהודים
41	59	לא יהודים

כ 53% מהתיירים השתתפו בטיולים מאורגנים כאשר יותר ממחצית השתתפו בסיור של יום אחד בלבד.

טבלה 4 : השתתפות התיירים בטיולים מאורגנים

סה"כ באחוזים	סה"כ באלפים	סה"כ באחוזים	סה"כ באלפים	
בשטחים המוחזקים	בשטחים המוחזקים	באחוזים	באלפים	
100.0	36	100.0	947	סה"כ היירים
				לא השתתפו
				בטיולים
36.1	(13)	52.6	498	מאורגנים
				השתתפו בטיולים
				מאורגנים:
38.9	(14)	20.9	198	מעד יום
13.9	(5)	18.2	172	יותר מיום
				גם של יום
11.1	(4)	8.3	79	וגם יותר מיום

( ) ישנן יחסית טעויות דגימה גבוהות.

* הכוונה היא שהתיירים יצאו בכל יום מטיול מאורגן אחד ושבו למלונם.

במסגרת חכנית האב לתיירות בישראל ישנה התייחסות לצליינות.
התיירות הצלינית מאופינת בשהות נמוכה יחסית לשאר התיירים. עיקר לינות הצליינים
מתבצע במחקני האכסון הממוסד: בתי-מלון, אכסניות בוער ואכסניות נוצריות.

התיירות הצלינית מעדיפה אכסון בבתי-מלון בדרגות הנמוכות יחסית; 43% מהצליינים
אשר מקום שהייתם העיקרי היה מלון לנו במלונות בדרגות 1 עד 3 כוכבים.

התרכזות הצליינים במקומות הקדושים בעיקר, משפיעה גם על מקום השהות שלהם בארץ.
9% בלבד מימי השהות של כל הצליינים היו בחל-אניב ופרבריה, לעומת 24% מימי
השהות של כלל התיירים. כמחצית מימי השהות בילו הצליינים בירושלים לעומת כרבע
בקרב כלל התיירים, וכ- 13% בילו בטבריה, לעומת כ- 3% בלבד בקרב כלל התיירים.

טבלה 6 : שהות ממוצעת של תיירים בישראל

באחוזים
(לא כולל מבקרים באוניות סיור ומבקרים
מארצות ערב למזרח ירושלים)

שנה	1975	1978	1979	1980	1 - 6 / 81
תקופת שהות					
סך הכל	100	100	100	100	100
פחות מחודש - סה"כ	79.7	85.0	84.4	85.5	89.6
עד 4 ימים	9.9	7.1	6.3	7.6	9.4
5 עד 9 ימים	26.2	33.7	32.2	32.2	34.3
10 עד 14 ימים	21.5	25.0	27.4	26.6	29.1
15 עד 19 ימים	7.1	7.1	6.5	6.7	8.2
20 עד 22 ימים	15.0	12.1	12.0	12.5	8.6
חודש	10.9	7.8	8.2	7.1	4.2
חודשיים	3.1	2.2	2.2	2.2	1.6
3 עד 11 חודשים			4.1	4.6	4.0
שנה	0.7	0.5	0.7	0.5	0.6
שנתיים ויותר	0.3	0.2	0.4	0.1	0.0

המקור: רבעון סטטיסטי מס' 4 לתיירות ולשרותי הארחה - ל.מ.ס.

תקופת התיירות והחופש בישראל

השהות הממוצעת של תייר בישראל הינה 21 לילות.

מרבית התיירים לישראל מגיעים בתקופת האביב בחודשים מרץ - מאי : 335,000 תיירים בשנת 1981 שהם כ-22.5% מכלל התיירים באותה שנה (20,000 תיירים יותר מאשר באותה תקופה בשנת 1980).

בחודשים יוני - אוגוסט 1981 באו לישראל 284,000 תיירים שהם כ-25% מכלל התיירים באותה שנה. (22,000 תיירים פחות מאשר באותה תקופה בשנת 1980).

סקר חופשות משנת 1972 אשר נערך ע"י הל.מ.ס. מצביע על חלוקת הישראלים היוצאים לחופש לפי חודשי השנה.

<u>חודש</u>	<u>% היוצאים</u>	<u>מס"כ</u>
1 - 3	4.4	
4	6.2	
5	2.2	
6	4.2	
7	15.9	
8	40.2	
9	14.9	
10	7.5	
11 - 12	4.5	
	<u>100.0%</u>	

מאז שנת 1972 לא קים נתון אחר ולכן חלוקה זו חשמש לנו מקור להוצאת מסקנות בעבודתנו.

פרק 5: הביקורים באחרים נבחרים באזור המיכנון ובמביח

מוקדי הביקור העיקרי באזור המיכנון ובמביח הם ספרו בעבר את מספר המבקרים
היו אחרי רשות הגנים הלאומיים.

אנו מביאים את מספר המבקרים באחרי הרשות בחוס שנת המיכנון ובמביח
הקדומה כדי לקבל מושגים על התנועה בכל האזור.

מבקרים בגנים לאומיים

מספר הביקורים	מספר הביקורים	מספר הביקורים		מספר הביקורים		מספר הביקורים		מספר הביקורים		מספר הביקורים		האחרי השנה						
		מספר הביקורים	מספר הביקורים	מספר הביקורים	מספר הביקורים	מספר הביקורים	מספר הביקורים	מספר הביקורים	מספר הביקורים									
532,650	186,420	346,230	228,940	20,990	207,950	58,510	9,400	49,110	106,220	70,490	35,730	82,210	40,290	41,920	140,540	46,690	93,850	1977/78
470,560	164,710	305,850	245,220	21,750	223,470	41,280	8,980	32,300	110,290	76,580	33,710	85,050	42,540	42,510	124,490	39,530	84,960	1978/79
482,990	169,040	313,950	240,530	18,850	221,680	41,200	9,500	31,700	97,290	63,300	33,990	91,750	39,580	52,170	142,920	38,030	104,890	1979/80
467,160	163,090	304,070	244,150	15,120	229,030	36,580	6,720	29,860	100,670	65,030	35,640	87,870	35,120	52,750	126,210	32,790	93,420	1980/81
471,480	165,020	306,460	235,530	21,920	213,610	50,690	13,530	37,160	93,900	61,840	32,060	87,400	37,100	50,300	118,680	41,790	76,890	1981/82

המיכנון באחוזים

מספר הביקורים	מספר הביקורים	מספר הביקורים		מספר הביקורים		מספר הביקורים		מספר הביקורים		מספר הביקורים		האחרי השנה						
		מספר הביקורים	מספר הביקורים	מספר הביקורים	מספר הביקורים	מספר הביקורים	מספר הביקורים	מספר הביקורים	מספר הביקורים									
-13.2	-13.2	-13.2	7.1	3.6	7.5	-41.7	-4.7	-52.0	3.8	8.6	-6.0	3.5	5.6	1.4	-12.9	-18.1	-10.5	1978/79
2.6	2.6	2.6	-1.9	-15.4	-0.8	-0.2	5.8	-1.9	-13.4	-21.0	0.8	7.9	-7.5	22.7	14.8	-3.9	23.5	1979/80
-3.4	-3.6	-3.2	1.5	-24.7	3.3	-12.6	-41.4	-6.2	3.5	2.7	-4.9	-4.4	-12.7	1.1	-13.2	-16.0	-12.3	1980/81
0.99	1.2	0.79	-3.7	45.0	-7.2	38.6	101.3	24.4	-7.2	-5.2	-11.2	-0.5	5.6	-4.9	-6.3	27.4	-21.5	1981/82

אפשר לומר שחלה סטגנציה מסוימת במספר הביקורים בעיקר ע"י עליית מחירי האנרגיה כפי שהדבר בא לידי ביטוי בפרק הדין בנפח החנועה בכבישים.

אחוז התיירים המבקרים בגנים לאומיים מטייה התיירים שהגיעו לארץ

השנה	האחר	הישאם-יריחו	הרודיון	כוכב-הירדן	סבסטיה	קומראן	מצדה	תל ערד
1977/78	9.1	4.1	3.5	4.8	20.2	33.7	-	
1978/79	8.0	4.0	3.2	3.0	20.9	28.7	0.2	
1979/80	8.9	4.4	2.9	2.7	18.7	26.5	0.6	
1980/81	8.3	4.7	3.1	2.6	20.2	26.9	0.7	
1981/82	6.7	4.4	2.8	3.3	18.7	26.9	0.8	

אחוז הישראלים המבקרים בגנים לאומיים מטייה האוכלוסיה בישראל

השנה	האחר	הישאם-יריחו	הרודיון	כוכב-הירדן	סבסטיה	קומראן	מצדה	תל ערד
1977/78	1.3	1.1	2.0	0.3	0.6	5.2	-	
1978/79	1.1	1.2	2.1	0.2	0.6	4.5	0.1	
1979/80	1.0	1.1	1.7	0.3	0.5	4.3	0.1	
1980/81	0.8	0.9	1.7	0.2	0.4	4.2	0.1	
1981/82	1.1	0.9	1.6	0.3	0.6	4.1	0.1	

נס' מבקרים יומי ממוצע בגנים לאומיים :

<u>נס' מבקרים</u>	<u>האתר</u>
330	הישאם-יריחו
250	הרודיון
275	כוכב הירדן
125	סבסטיה
660	קומראן
35	הל-ערד
1,315	מצדה

ממוצע נס' המבקרים בגנים הלאומיים חושב כממוצע המבקרים בשנים 81/82 - 77/78.

הממוצע היומי חושב לפי ממוצע שנתי חלקי 365 יום.

תחזית מבקרים בגנים לאומיים (באלפים)

שנה	תל - ערד		מ צ ד ה		ק ו מ ר א ו		ס ב ט ט ה		כ ו נ ב - ה י ר ד ו		ה ר ו ד י ו		ה י ש א מ - י ר י ח ו								
	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל							
14.7	4.3	10.4	528.0	178.3	349.7	269.2	26.1	243.1	55.9	13.0	42.9	106.0	69.6	36.4	96.3	39.1	57.2	134.9	47.8	87.1	1985
20.8	4.8	16.0	734.7	196.7	538.0	402.8	28.8	374.0	80.4	14.4	66.0	132.8	76.8	56.0	131.2	43.2	88.0	186.8	52.8	134.0	1992

תחזית זו מבוססת על תחזית הל.מ.ט. לגבי האוכלוסיה העתידית בישראל ותחזית משרד החירות לגבי מס' התירים העתידי. הנחנו כי אחוז המבקרים בגנים הלאומיים בעתיד יהיה כמו בשנה 1981/82.

תחזית מספר המבקרים היומי הממוצע בעתיד

שנה	תל - ערד		מ צ ד ה		ק ו מ ר א ו		ס כ ט ט ה		כ ו נ ב - ה י ר ד ו		ה ר ו ד י ו		ה י ש א מ - י ר י ח ו								
	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל	ישראל							
40	12	28	1446	488	958	738	72	666	154	36	118	291	191	100	264	107	157	370	131	239	1985
57	13	44	2013	539	1474	1104	79	1025	220	39	181	363	210	153	359	118	241	512	145	367	1992

פרק 6 : בתי-ספר שדה ואכסניות נער

באזור יהודה ושומרון ישנם 4 בתי-ספר שדה: מעלה-אפריים, הר גילה, עפרה וכפר עציון. אנו נתייחס גם לבית ספר שדה בעין גדי היות והוא קרוב לאזור התכנון ומשמש בסיס לטיורים במדבר יהודה.

הנתונים לגבי בתי-ספר שדה נתקבלו מהחברה להגנת הטבע.

1981	סה"כ לינות בפועל			סה"כ לינות אפשריות	מספר המיטות	שם ביה"ס
	1980	1979	1978			
13,256	1,397	-	-	45,625	125	מעלה אפרים
35,870	31,977	31,283	20,658	93,075	255	הר גילה
21,174	18,363	16,504	13,177	36,500	100	כפר-עציון
-	-	-	-	43,800	120	*עפרה
21,683	22,566	19,961	20,202	54,750	150	עין גדי

* ביי"ס שדה עפרה הינו ביי"ס חדש ולכן אין נתונים לגבי הלינות בסועל בביה"ס.

שיעורי הפוסה בבתי-ספר

עין-גדי	כפר-עציון	הר-גילה	מעלה-אפרים	ביה"ס השנה
35.1	36.1	22.9	-	9/77 - 8/78
36.5	45.2	33.6	-	9/78 - 8/79
41.2	50.3	34.4	3.1	9/79 - 8/80
39.6	58.0	38.5	29.0	9/80 - 8/81

על-פי הטבלה לעיל אנו רואים שיטנה עליה לאורך השנים בחפוסה בתי-ספר שדה פרט לביי"ס שדה עין גדי שבו ישנה ירידה קטנה בשנים 80/81 לאחר שהיתה עליה בחפוסה עד לשנה זו.

להלן מספר המטיילים באזור בטיולים יומיים באמצעות החברה להגנת הטבע:

מספר מטיילים יומיים בבתי-ספר שדה

שם ביה"ס / שנה	מעלה-אפריים	הר גילה	כפר עציון	עפרה	עין גדי	באר-שבע*
9/76 - 8/77	-	13,107	-	-	12,592	16,663
9/80 - 8/81	8,848	29,021	19,103	12,531	12,077	17,112

* יש להגות שהמתאכסנים בבי"ס שדה בבאר שבע יטילו גם באזור יהודה, ביהודה ושומרון ישנה רק אכסניה אחת בכפר עציון שבה כ-190 מיטות.

בשנת 1981 היו בה 22,128 לינות של ישראלים בלבד כלומר תפוסה של 31.9%.

בקירבת אזור התכנון בעין גדי קימת אכסנית נער בעלת 200 מיטות. בשנת 1981 היו בה 33,202 לינות כאשר מתוכם 17,722 לינות חיירים. תפוסתה 45.4% בשנה זו.

פרק 7 : הקף הביקורים בשמורות הטבע

אין בידי רשות שמורות הטבע נתונים על מספר המבקרים באתרים בהם גובים דמי כניסה וזאת בגלל סוגי המבקרים השונים אשר אינם מאפשרים ספירה מהימנה.

אנו קבלנו מהרשות נתונים שנתיים על הכנסות כספיות ממכירת כרטיסים בשמורות הטבע.

נמסר לנו מרשות שמורות הטבע כי מחיר הכרטיסים צמוד למדד ומעודכן אחת ל-3 חודשים. כלומר העליה במחיר הכרטיס משקפת במידה מסוימת את עליית המדד. כלומר ע"פ זה נוכל להעריך האם היתה עליה או ירידה במספר המבקרים בשמורות הטבע.

עין פשחה הינה שמורת הטבע היחידה באזור התכנון אולם אנו הבאנו נתונים גם לגבי שמורות הטבע בעין גדי היות והיא קרובה לאזור התכנון.

<u>79/80</u>	<u>78/79</u>	<u>77/78</u>	<u>76/77</u>	
+ 95.3	+ 52.1	+ 38.1	+ 34.3	עליית המדד השנתית
				עליה שנתית <u>בהכנסות הנומינליות</u>
+ 89.4	+ 78.8	+ 62.7	+ 43.3	עין גדי
+ 62.0	+ 62.6	+ 62.0	+ 55.4	עין פשחה

מהנתונים לעיל עולה כי בכל השנים פרט לשנת 79/80 היתה העליה בהכנסות גבוהה מהעליה בשעור המדד ומכאן אפשר אולי להסיק שהיה גדול במספר המטיילים בשמורות הטבע. בשנת 79/80 היתה ירידה במספר המטיילים בשמורות הטבע.

מגמה זו דומה בערך למגמה שהסתמנה גם באתרי רשות הגנים הלאומיים.

פרק 8 : נפח התנועה בכבישים המובילים לאזור התיכונן

במספר כלי הרכב הנוסעים בכבישי ישראל ישנה מגמה מתמדת של עליה, הנובעת בעיקר מריבוי האוכלוסיה ומעליית רמת החיים.

בהתאם לפרסום האחרון של ל.מ.ס.- השנתון הסטטיסטי לישראל - 1981 המצביע על מספר כלי הרכב הרשום בישראל, אנו רואים בשנים האחרונות תמונה כדלקמן :

כלי רכב מנועיים בישראל

<u>שנה</u>	<u>סה"כ</u>	<u>משאיות</u>	<u>אוטובוסים</u>	<u>מוניות</u>	<u>פרטי</u>	<u>מיוחד</u>	<u>אופנועים וקטנועים</u>
1975	419,386	96,138	5,770	4,542	279,486	3,302	30,148
1976	432,499	98,062	5,970	4,816	292,438	3,379	27,834
1977	450,415	101,398	6,225	4,932	307,785	3,432	26,643
1978	473,773	77,136	6,419	5,149	355,761	3,289	26,019
1979	524,950	86,772	6,771	5,167	397,351	3,521	25,368
1980	539,525	89,043	7,298	5,085	409,518	3,234	25,347

כאמור המגמה הכללית היא של עליית מספר כלי הרכב כאשר כלי הרכב הפרטיים מתרבים בקצב יוחר מהיר מאשר יתר הסוגים.

למרות התרבות כלי הרכב, נפח התנועה במרבית כבישי הארץ לא עלה אלא נשאר יציב.

בשנת 1978 נסעו כ-10.1 מיליארד ק"מ, בשנת 1979 נסעו כ-10.2 מיליארד ק"מ ובשנת 80 נסעו כ-10.5 מיליארד ק"מ.

רכב פרטי נסע בתמוצע כ- 19,300 ק"מ לשנה ב- 1970 ובשנת 1978 הוא נסע רק 17,200 ק"מ בתמוצע. בשנת 1980 הקף הנסיעה התמוצע של רכב פרטי ירד ל-15,600 ק"מ.

קיימת גם התיישנות של כלי רכב פרטיים: הגיל התמוצע של כלי רכב אלה מגיע ל- 7.4 שנים לסוף שנת 1980, לעומת 5.4 שנים בשנת 1975.

רכישות הרכב ירדו בשנת 1980 לכדי 40% מהרכישות בשנת 1979.

ספירות נפח התנועה בכבישי הארץ, מתפרטמות רק ביחס לכלי הרכב בתחום לקו הירוק. בשל מגבלה זו אין לנו ספירה בתוך השטחים שמעבר לקו הירוק ביהודה ושומרון, אין גם באפשרותנו לבדד את כמות הרכב המובילים תיירים ומטיילים.

אי לכך אנו מביאים לצורך אילוסטרציה והשוואה בלבד נתוני נפח התנועה בכבישים המובילים לכיוון יהודה ושומרון.

בכבישים בהם קיימת ספירה והמובילים לכוון יהודה ושומרון, היה נפח התנועה הממוצע ליממה, כדלקמן:

ממוצע ל-	1975	1976	1977	1978	1979	1980	קטע הכביש שנה
כל השבוע	3,700	3,400	3,400	3,500	4,700	4,400	1. כפר-סבא-מסעף לנוה ימין. (כוון קלקיליה)
כל השבוע	2,500	2,000	2,000	2,600	2,800	2,600	2. מהמסעף לנוה-ימין - הקו הירוק
כל השבוע	2,200	2,300	1,900	2,400	2,600	2,300	3. צומח ניצני עוז- הקו הירוק(לכוון טול כרם)
כל השבוע	6,200	5,700	5,700	6,600	6,200	6,300	4. מבי"ש - צומח שוקת
כל השבוע	1,100	2,100	-	-	1,400	-	5. מצומח שוקת-הקו הירוק (לכוון חברון)
כל השבוע	1,300	1,900	-	-	3,400	1,600	6. מהקו הירוק-עפולה (לכוון ג'נין)
כל השבוע	1,800	1,500	-	1,700	1,900	1,800	7. הקו הירוק-צומח מגידו (לכוון ג'נין)
כל השבוע	300	400	200	-	700	700	8. מצומח דרך זכסס נוה זהר הקו הירוק(עין גדי)
כל השבוע	1,300	1,200	2,700	1,800	1,600	1,400	9. מהקו הירוק (טד' תרומה)- דרך 6678 עין הנציב (כביש הבקעה)

המקור : ספירות תנועה בדרכים בינעירוניות 1967-1980 - ל.מ.ס., המחלקה לחבורה.

ספירת התנועה נערכת מספר פעמים בשנה, בכל פעם שבוע ימים. המדגם הוא מקרי והספירה מבוצעת בעזרת מונים מכניים וכן בעזרת פוקדים הסופרים את סוגי כלי הרכב הנוסעים בכביש.

הממוצעים היומיים (לשנה) הינם הממוצעים של מספר הספירות באותו קטע כביש, וכחוצאה משיטה זו יש לקחת בחשבון טעויות בדגימה.

כפי שנראה בלוח דלעיל, קיימות שנים שבהן - הן בגלל החלטות לא לספור את נפח התנועה בקטע מסוים או בגלל טעויות - לא מתפרסמים הנתונים השנתיים.

קשה להעריך באופן מדויק מתוך נפח התנועה המתפרסם את מספר המבקרים למטרות תיור ונופש, זאת היות ויש תנועה רגילה שעוברת באזור וכן ישנה באזור תנועה של צה"ל.

התנועה לפני סוגי תרכב, הכביש ושנה

אחר	התנועה לפני סוגי תרכב בימים א' - ה' בין השעות 07.00 - 19.00											שנה	קטע הכביש
	אופנוע וקטנוע	רכב מיוחד	רכב מסאמורכב	רכב מסא רגיל	רכב מסחר	רכב פרטי	אוטובוס	מרגית	סה"כ אחוז	סה"כ באלפים	שנה		
-	-	-	-	11.8	35.3	29.4	5.9	17.6	100.0	1.7	75	1. המסעף לגנה ימין - תקן הירוק 2. צומת ניצני עז - תקן הירוק (לכיוון סול כנס) 3. צומת שוק - תקן הירוק (לכיוון הגרון) 4. תקן הירוק - עפולה (לכיוון ניני) 5. תקן הירוק - צומת מגידו (לכיוון ג'ני) 6. מצומת דרך 0031 - תקן הירוק (גנה זומר) - תקן הירוק (עיץ גדי) 7. תקן הירוק (שד' מרומה) - דרך 6678 (עיץ הנאיב) (כביש הנקעה).	
-	-	-	-	11.1	38.9	27.7	5.6	16.7	100.0	1.8	76		
-	-	-	10.0	30.0	40.0	5.0	15.0	100.0	2.0	74			
-	-	-	11.8	35.3	35.2	5.9	11.8	100.0	1.7	75			
-	-	-	40.0	-	20.0	-	40.0	100.0	0.5	70			
-	-	-	22.2	22.2	22.3	11.1	22.2	100.0	0.9	76			
-	-	-	11.8	29.4	29.4	5.9	17.6	100.0	1.7	75			
-	-	-	16.7	41.7	25.0	8.3	8.3	100.0	1.2	74			
-	-	-	23.1	38.5	23.0	7.7	7.7	100.0	1.3	75			
-	-	-	12.5	25.0	50.0	12.5	-	100.0	0.8	74			
-	-	-	14.3	42.9	28.5	14.3	-	100.0	0.7	74			
-	-	6.7	13.3	26.7	39.9	6.7	6.7	100.0	1.5	79			

המקור: ספירות תנועה בדרכים בינעירוניות 1967 - 1967 - ל.מ.ס., הממליקה לתחבורה.

מספר קטע	כפר סבא - מסעף לגונה	מסעף לגונה - תקו - תקו היצוק	צומת נגני - ערו - תקו היצוק	צומת שוקק - תקו היצוק (שנת 79)	הקו היצוק - עפולה	הקו היצוק - צומת מגידו	צומת דרך 0031 - (גונה זור) - תקו היצוק (עין גדי)	מקו היצוק (שד) מומח-לדרך 6678 (עין הנציב) (כביש התענה)
23	90	20	10	30	10	10	250	1,430
22	100	20	20	30	10	10	10	10
21	150	30	30	30	20	30	10	10
20	180	50	40	30	30	40	10	40
19	200	60	60	40	30	50	10	40
18	240	130	90	50	60	70	10	60
17	290	200	130	80	100	90	10	80
16	290	230	180	80	120	130	10	80
15	310	240	190	90	130	180	-	90
14	290	200	200	100	110	120	-	80
13	280	180	170	90	110	120	10	100
12	250	160	150	70	100	100	10	100
11	250	170	140	70	110	110	-	100
10	240	160	120	90	110	110	-	110
09	230	150	130	90	110	120	10	100
08	240	130	140	90	100	100	40	100
07	280	180	170	90	100	110	40	120
06	290	140	140	110	110	150	30	100
05	110	70	100	70	60	120	30	50
04	30	20	30	20	20	20	10	10
03	10	-	10	10	10	10	-	-
02	10	-	-	-	-	-	-	-
01	20	10	-	-	-	-	-	-
00	50	10	10	10	10	10	-	10
סה"כ	4,430	2,580	2,260	1,370	1,570	1,820	250	1,430

המקור: ספירות תנועה בודדים בגליליות 1967-1980 - ל.ס.ס. - המלקה לחבורה.

התנועה לפי סוגי הרכב, הכביש ושנה בתמוצע ביטוח

אזור	אופנוע וקטנוע	רכב מיוחד	רכב משא מורכב	רכב משא רגיל	רכב מסחרי	רכב פרטי	רכב אוטובוס	מורגיה	סה"כ כלי רכב	שנה	קטע הכביש
-	-	-	-	222	778	554	112	334	2,000	76	1. מסעף לננה ימין-הקו הירוק
-	-	-	-	260	777	773	130	260	2,200	75	2. צומת נוצני עז-הקו הירוק
-	-	-	-	466	466	469	233	466	2,100	76	3. צומת שוקת-הקו הירוק
-	-	-	77	153	382	382	77	229	1,300	75	4. הקו הירוק - עפולה
-	-	-	-	415	693	414	139	139	1,800	75	5. הקו הירוק-צומת מגידו
-	-	-	-	63	125	250	62	-	500	75	6. צומת דרך 0031-הקו הירוק
-	-	-	107	214	427	638	107	107	1,600	79	7. הקו הירוק - דרך 6678

מספר הנוסעים בנבישים המגיעים לקו הירוק בתמוצע בין השעות 19.00 - 6.00

(לשני הכיוונים)

מספר נוסעים	קטע כביש
5,848	1. מסעף לננה-ימין - הקו הירוק
7,724	2. צומת נוצני עז - הקו הירוק
9,106	3. צומת שוקת - הקו הירוק
4,687	4. הקו הירוק - עפולה
6,582	5. הקו הירוק - צומת מגידו
1,960	6. צומת דרך 0031 - הקו הירוק(עין גדי)
5,650	7. הקו הירוק - דרך 6678 (כביש הבקעה)

מספר הנוסעים נקבע ע"י הכפלה מספר כלי הרכב במספר נוסעים ממוצע.

אנו הנחנו כי מספר הנוסעים בכל כלי רכב הוא כדלקמן:

<u>מס' נוסעים</u>	<u>סוג רכב</u>
4	מונית
35	אוטובוס
2	פרטי
2	רכב מסחרי
1	שאר כלי הרכב

פרק 9: מתקני ושרותי תיירות ביהודה ושומרון

מתוך השנתון הסטטיסטי של ל.מ.ס לשנת 1981 הוצאה הטבלה הבאה:

בתי-מלון ביהודה ושומרון

1981	1980	1979	1978	1977	1976	
15	15	48	18	20	22	בתי מלון פתוחים
187	196	217	214	242	272	חדרים
483	486	534	518	593	364	מיטות
16,902	14,186	20,318	21,292	28,470	30,200	אורחים
<u>33,422</u>	<u>35,855</u>	<u>45,540</u>	<u>53,811</u>	<u>52,550</u>	<u>63,105</u>	<u>לינות-סה"כ</u>
9,183	9,945	9,775	13,799	5,977	5,392	בית לחם ובית ג'אלה
13,419	12,974	15,664	18,513	22,339	23,599	שכם וג'נין
5,028	4,946	8,252	10,498	9,430	14,428	חברון ויריחו
5,792	7,990	11,849	11,001	14,804	19,686	רמאלה ואל בירה
19.0	20.2	23.4	28.5	24.3	27.3	אחוז התפוסה

מקייט תיירות ביהודה ושומרון נתקבלו הנתונים הבאים לגבי מפעלי תיירות הקיימים ביהודה ושומרון.

1. בית לחם

א. 9 בתי-מלון לפי הפרוט:

מיטות	חדרים	
160	80	2 מלונות - 3 כוכבים
158	75	3 מלונות - 2 כוכבים
59	23	2 פנסיונים מדורגים
<u>37</u>	<u>17</u>	1 פנטיון בלתי-מדורג
420	195	סה"כ

- ב. 58 חנויות לתיירים מוכרות
- ג. 9 רוכלים מוכרים
- ד. 24 מורי-דרך
- ה. 6 סוכני נסיעות

2. רמלה

א. 6 בתי-מלון לפי הפרוט :

<u>מיטות</u>	<u>חדרים</u>	
34	18	1 מלון - 3 כוכבים
66	24	2 פנסיונים מדורגים
18	5	1 פנסיון בלתי-מדורג
	<u>חסרים נתונים</u>	2 פנסיונים בלתי מדורגים
118	47	סה"כ

- ב. 4 חנויות מוכרות לתיירים
- ג. 2 מורי דרך
- ד. 13 סוכני נסיעות

3. שכם

א. 5 בתי-מלון לפי הפרוט:

<u>מיטות</u>	<u>חדרים</u>	
28	16	1 מלון-זכוכב
84	26	4 פנסיונים בלתי-מודרגים
112	42	סה"כ

- ב. 3 חנויות מוכרות לתיירים
- ג. 4 סוכני נסיעות

יריחו .4

<u>מטות</u>	<u>חדרים</u>	
55	33	א. 2 פנסיונים בלתי מדורגים
		ב. 13 חנויות מוכרות לתיירים
		ג. 1 סוכן נסיעות

חברון .5

<u>מטות</u>	<u>חדרים</u>	
61	23	א. 2 פנסיונים מדורגים
		ב. 13 חנויות לתיירים
		ג. 1 סוכן נסיעות

טול כרם .6

1 סוכן נסיעות

ג'נין .7

<u>מטות</u>	<u>חדרים</u>	
17	4	1 פנסיון בלתי מדורג

סכום מספר החדרים והמיטות בבתי-מלון ופנסיונים ביהודה ושומרון

	<u>מיטות</u>	<u>ס"ה חדרים</u>	<u>חדרים מדורגים</u>	<u>מיטות</u>
	420	195	155	בית-לחם
- לא כולל שני פנסיונים	118	47	42	רמאלה
	112	42	16	סכס
	55	33	-	יריחו
	61	23	-	חברון
	17	4	-	ג'נין
	<u>783</u>	<u>344</u>	<u>213</u>	סה"כ

מקומות אכסון בישובים יהודים

קרית ארבע - מלון עם 48 חדרים

גוש-עציון - אכסניה 190 מיטות

הר גילה - ביי"ס שדה עם 255 מיטות

מעלה אפרים - ביי"ס שדה עם 125 מיטות

עפרה - ביי"ס שדה עם 120 מיטות

חב' נאות הככר הינה החברה העיקרית המפעילה כיום טיולי מדבר ובשיחה עם מנהלה, מר גולן, נמסרו לנו הנתונים הבאים.

חברת נאות הכיכר מפעילה היום 13 משאיות ריו, כאשר בכל משאית יכולים להכנס 20 איש.

טיולי המדבר נמשכים בד"כ בין 6 - 2 ימים.

בשנים 1980 ו- 1981 הובילה החברה כ- 11,000 איש מתוכם כ- 15% ישראלים ו- 85% תיירים.

עד היום עבדה החברה בעיקר בסיני. התוכניות העכשוויות הן בעיקר טיולים בנגב ובמדה מטוימת במדבר יהודה.

החודשים בהם יש ביקוש רב ביותר לטיולי מדבר הם מרץ - אפריל ויולי - אוגוסט. רק בחודשים אלו חפופת הרכב מלאה ואילו בחודשים האחרים התפוסה קטנה יותר. לדעתם לא כדאי להחזיק יותר מכונניות היות ולטיולים מחוץ לעונה מספיק צי הרכב הקים.

חברת נאות הכיכר מובילה כ- 65% - 60% מתיירות המדבר. מכאן אפשר להסיק שהמטיילים במדבר בשנתיים האחרונות היו כ- 20,000 איש. אם נניח שבממוצע טיול נמשך 3 - 4 ימים, הרי מסי ימי הטיול במשך השנתיים האחרונות היה כ- 60,000 - 80,000 לשנה.

לדעת מנהל החברה מתוך 11,000 המטיילים, כ- 2,000 תיירים בלבד באו במיוחד לארץ על מנת לערוך טיולי מדבר. זהו בערך 0.16% מכלל התיירים לארץ.

לדעת מנהל החברה כמעט ואין צורך בשרותי תיירות במסלולי הנסיעה ובמיוחד לא בתי הארחה. לדעתו לינה בבתי מלון פוגמת באופי הטיול ובמשמעותו. הטיולים מתנהלים בצורה כזו שהם מגיעים למקומות שאין בהם דבר וכל צרכי המטיילים מסופקים ע"י החברה עצמה. לדעתם אפשר אולי להכשיר מקומות לינה טבעיים. אך מבלי לפגוע באופי הנוף.

לפי דבריהם בהרי יהודה יהיו פחות סיורים מאשר בנגב.

מסיחות שניהלנו עם סוכני נסיעות שונים עולה כי מחוץ התיירים שבאים לארץ וגם מטיירים בה - הרב הם נוצרים; הם מבקרים בירושלים, בית-לחם ובטבריה עיף המסלול : ירושלים, כביש ירושלים - יריחו, דרך הבקעה לטבריה וכן מירושלים לים - המלח.

היחה תקופה שבה נטעו צפונה דרך שכס וג'נין אולם כיום עקב המצב הבטחוני לא נוסעים במסלול זה.

כן ישנה בפורטנציאל אפשרות לחזור מים - המלח דרך כביש שפך זוהר, ערד, חברון וירושלים. אך גם במסלול זה כבר לא נוסעים הרבה בגלל המצב הבטחוני.

לכן הכביש הסואן מבחינה היירותית הוא כביש ירושלים - יריחו .

למשרד התיירות יש השפעה על מסלול הטיולים הסדירים (Regular) ולטווח ארוך דבר זה יכול להשפיע גם על מסלולי הצ'רטרים (המעניינות במוקדי תיירות במסלולים חדשים).

כל זמן שזה לא נוגד אינטרס כלכלי של המובילים מכוון משרד התיירות את החברות למוקדים ומסלולים שיש בהם אינטרס ממלכתי.

באשר ללינה, הן בשל המצב הבטחוני והן בשלה העדר מקומות איכסון, נראה לטוכנים איתם שוחחנו כי אין ולא תהיה דרישה גדולה למקומות לינה ביהודה ושומרון. התיירים מעדיפים איכסון במקומות מרכזיים, בערים הראשיות, ובגלל המרחקים הקצרים יעדיפו ללון בירושלים ובשפלה.

פרק 12: תחזית לינות וחזרי בתי - מלון

להלן נתונים לגבי מסי התיירים ומסי הלינות בבתי - מלון בישראל ב- 3 השנים האחרונות.

שנה	מסי תיירים (לא כולל תיירים באניות סיור)	סה"כ לינות	לינות תיירים	לינות ישראלים
1979	1,009,400	9,279,400	7,088,100	2,191,300
1980	1,065,800	9,576,700	7,231,600	2,345,100
1981	1,040,300	9,344,000	6,786,400	2,557,200

שנה	ממוצע לינות לתייר	ממוצע לינות לישראלים *
1979	7.02	0.68
1980	6.78	0.71
1981	6.52	0.77

* ביחס למספר התושבים.

על-פי התחזיות יהיו בארץ בשנת 1992, 4,000,000 יהודים ויגיעו לארץ כ- 2,000,000 תיירים. מכאן שיהיו כ- 14,000,000 לינות תיירים ו- 3,200,000 לינות יהודים מהארץ. סה"כ יהיו 17,200,000 לינות בשנת 1992.

להלן טבלה המפרטת את אחוז לינות התיירים והישראלים מסה"כ הלינות בארץ לפי אזורים נבחרים בשנים 1981 - 1980.

לינות תיירים וישראלים בשנים 1980/1981

1981		1980		היטוב
<u>לינות ישראלים</u>	<u>לינות תיירים</u>	<u>לינות ישראלים</u>	<u>לינות תיירים</u>	
2,557.2	6,786.4	2,345.1	7,231.6	סייה (באלפים)
100.0	100.0	100.0	100.0	סייה ב%
8.0	29.8	8.0	29.2	ירושלים
8.8	23.9	9.0	23.6	חל-אביב
4.4	2.9	4.8	2.9	חיפה
18.1	10.1	15.7	9.8	אילת
2.4	0.5	2.9	0.5	אשקלון
11.6	5.2	11.2	4.8	טבריה
2.4	2.6	2.4	3.2	הרצליה
0.3	1.0	0.4	1.0	נצרת
2.6	0.7	2.7	0.9	נהריה
7.9	9.9	8.7	10.6	נתניה
3.0	0.9	2.6	0.8	ערד
1.8	0.9	1.7	0.8	צפת
7.8	2.2	8.7	2.1	ים המלח
12.5	5.5	12.6	5.5	בתי הארחה בקיבוצים ומושבים
	0.4		0.3	יהודה ושומרון (ישראלים ותיירים)

ערי התירות שיצאו להן מוניטין בינלאומי הן: ירושלים, חל-אביב, אילת, טבריה, נתניה וים-המלח. שאר הערים הינן מוקדי תירות פחות ידועים בחו"ל.

אנו נציב יעד להטגה בעתיד כאשר נבחר שתי אלטרנטיבות של אחוז לינות באזור יהודה ושומרון מכלל הלינות בבתי - מלון בארץ. אלו הם יעדים שנרצה להגיע אליהם וזאת מכיוון שאקסטרפולציה איננה אפשרית בגלל העדר של בתי מלון ברמה סבירה באזור.

האלטרנטיבות הן:

1. 2% לינות תיירים ו- 5% לינות ישראלים.

2. 5% לינות תיירים ו- 10% לינות ישראלים.

אלטרנטיבה	אחוז לינות		לינות תיירים אחוז לינות		לינות ישראלים		סה"כ לינות ביהודה ושומרון
	תיירים	באזור	באזור	ישראלים	באזור	ישראלים	
1	2%	280,000	5%	160,000	440,000		
2	5%	700,000	10%	400,000	1,100,000		

אלטרנטיבה ראשונה נראית סבירה לאור מצב המיירות הקיים והחזוי לישראל.

על מנת שמלון יהיה רווחי צריכה להיות בו תפוסה של 60%. לכן צריך להיות מס' החדרים ביהודה ושומרון לפי 2 מיטות בחדר ו- 60% תפוסה כדלקמן:

$$\text{אלטרנטיבה 1: } 440,000 = \frac{733,333}{0.6} ; \frac{733,333}{365} = 2,009 \text{ מיטות} = \text{כ- } 1,000 \text{ חדרים.}$$

$$\text{אלטרנטיבה 2: } 1,100,000 = \frac{1,833,333}{0.6} ; \frac{1,833,333}{365} = 5,022 \text{ מיטות} = \text{כ- } 2,500 \text{ חדר.}$$

לחדרים לעיל יש להוסיף חדרים באכסניות נוער. סה"כ מס' הלינות באכסניות נוער

בארץ הינו 677,800 וזה מהווה כ- 7.2% מהלינות בבתי - המלון.

מס' המיטות באכסניות נוער הינו 5,985 (לעומת 50,881 מיטות בבתי-מלון) וזה מהווה

כ- 18% מהמיטות בבתי - המלון.

אנו נניח שבשל רצון הנוער לבקר ביהודה ושומרון יהיו מסי המיטות באכסניות כ- 15% מסך המיטות בבתי-מלון באזור. כלומר באלטרנטיבה 1 יהיו 300 מיטות ובאלטרנטיבה 2 יהיו 750 מיטות.

אנו ממליצים בשלב הראשון בטווח הקצר, לאשר הקמת שני בתי-מלון עממיים שימוקמו בגוש עציון ובשומרון. (מלון בן 48 חדר קים בקריה-ארבע וכן 213 חדרים בבתי-מלון אחרים תומלצים). בתי- המלון המוצעים לא יעלו על 100 חדר כל אחד. כלומר יחד עם בתי-המלון הלא יהודיים יהיו באזור יהודה ושומרון כ- 450 חדרים מומלצים לחיירים.

בשלב ראשון אין לבנות אכסניות ביהודה ושומרון היות ובתי-ספר שדה הופכים לאכסניות בעונת החופש וישנם חדרים פנויים בבתי-ספר שדה בכדי לקלוט את הגידול בנופשים באזור.

לאחר הפעלה 450 חדר ומעקב מסויים אחרי הצלחתם, יהיה צורך להמשיך באשור בתי-מלון חדשים.

פרק 13: תחזית מטיילים בכבישי יהודה ושומרון ושרותי הדרך הדרושים

על-פי התחזית של משרד התיירות יבואו לארץ בשנת 1992 כ- 2,000,000 תיירים.
כ- 60% מהתיירים יהיו נוצרים ואחרים ו- 40% יהודים. כלומר, יבואו כ- 1,200,000
נוצרים וכ- 800,000 יהודים.

אנו מניחים כי:

א. בציר ירושלים יריחו יסעו כ- 50% מהתיירים הנוצרים ו- 30% מהתיירים
היהודים, כלומר: 600,000 נוצרים ו- 240,000 יהודים, שהייכ 840,000 נוסעים
לשנה שהם כ- 2,300 נוסעים ליום.

אנו מניחים כי עוד 700 מבקרים ישראלים יסעו ביום בציר זה, כך שנגיע לסך
של 3,000 מטיילים ליום (מספר זה אשר מהווה כ-75 אוטובוסים אינר כולל את
התנועה הסדירה).

ב. ציר יריחו-כביש הבקעה: אנו מניחים כי בציר זה יסעו כל הנוצרים שיסעו בציר
ירושלים יריחו ועוד כ- 15% יהודים. כלומר, 600,000 נוצרים ו- 120,000
יהודים. יחד עם הישראלים שיסעו בציר זה נגיע ל- 1,000,000 מטיילים לשנה
שהם 2,740 נוסעים ליום.

ג. ציר יריחו-כביש ים המלח: בציר זה יסעו רב היהודים וחלק מהנוצרים. מניתוח
המבקרים בגנים הלאומיים עולה כי במצדה יבקרו בשנת 1992 כ- 750,000 איש
ויש להניח כי - 60% מהם יגיעו למצדה בדרך זו (ישנה אפשרות להגיע למצדה דרך
ערד). כלומר, 450,000 תיירים. בקומראן יבקרו באותה שנה כ- 400,000 איש
ויש להניח כי חלק מהם לא יבקר במצדה ולהיפך; מכאן אפשר להניח שהייכ המטיילים
הנוסעים בציר זה בשנה הוא לפחות כ- 600,000 מבקרים שהם כ- 1,650 ליום
(ללא הנסיעות הסדירות).

ד. ציר ירושלים-בית לחם : בציר זה יסעו כל התיירים שנוסעים בציר ירושלים-יריחו,
כ- 840,000 איש בשנה, שהם 2,300 נוסעים ליום. כולל ישראלים יסעו בציר זה
כ- 3,000 מבקרים ביום.

ה. ציר בית-לחם - חברון : אנו מניחים כי- 50% מהנוסעים בציר ירושלים בית-לחם
יסעו בציר בית-לחם חברון, דהיינו 1,500 נוסעים ליום.

ו. ציר חברון - צומת שוקק : אנו מניחים כי בציר זה יסעו כ- 1,000 איש ליום.

ז. בציר ירושלים - שכס - ג'נין יסעו כ- 1,000 איש ליום.

ההערכות הנ"ל מתיחסות רק למטיילים ומיירים ואינן לוקחות בחשבון את הנוסעים הרגילים בכבישים.

המטיילים והתיירים אשר עתידים לנסוע בכבישי יהודה ושומרון יהיו דקוקים לשרותי דרך ולפי הערכתנו ככל שהשרותים יהיו ברמה נאותה יותר אזי גורם המשיכה יהיה חזק יותר.

לא כל המטיילים יעצרו בשרותי הדרך המוצעים, אולם מאידך יהיו חלק מהנוסעים למטרות אחרות, אשר ישתמשו בשרותים אלה.

מספר המוקדים המוצעים להקמה והקפס תלוי באורך הכביש, ריחוקם מעיר מרכזית וכמות המטיילים העשויים לבקר בסביבתם.

כעיקרון אנו מציעים ששרותי הדרך יכללו מסעדה ו/או מזנון, חנויות למזכרות, תחנת דלק ושרותים.

לאחר התייעצות עם צוות התכנון הפיזי, אנו מציעים בציר ירושלים-יריחו 2 מוקדים האחד על-יד האתר השומרוני הטוב והשני ליד צומת יריחו.

בשני האתרים הנ"ל נראה שכדאי להקים מסעדה ומזנון אשר יוכלו לאכלס בבת אחד כ- 80 איש (2 אוטובוסים) דהיינו כ- 120 מ"ר.

שטחי המטבח, המחסנים והשרותים יצטרכו להיות בערך באותו הקף ויחד עם השטח המסחרי הפרוייקטים צריכים להגיע עד ל- 300 מ"ר כ"א.

בציר ירושלים - בית-לחם חברון, אנו מציעים להקים פרוייקט דומה ליד בריכות שלמה, אשר ישרת הן את התנועה בכביש הראשי והן את המבקרים בבריכות שלמה. פרוייקט זה יכול להיות שלב ראשון בפיתוח האתר כולו הן עבור המבקרים והן עבור אוכלוסית ירושליים.

פרוייקט יותר קטן על אותו ציר יכול להיות מוקם בצומת גוש עציון במשטרת המיקי מאוס .

כמות האנשים המבקרים בהרודיון, הפיתוח הטביבתי וגמר סלילת הכביש המוביל לחוף ים המלח מצדיק הקמת מוקד לשרותי הדרך בקירבת האתר.

לאורך כביש הבקעה מוצע להקים פרוייקט אשר יכלול מטעדה ומזנון בהקף של כ- 60 מ"ר ויחד עם השרותים והחנות כ- 180 - 150 מ"ר.

יש לשקול הקמת פרויקטים מצומצמים בסדר גודל של כ- 150 - 120 מ"ר בכבישי חברון, צומת טוקת וירושליים שכם ג'נין . עם איתור שטחים מתאימים לאורך צירים אלה נתייחס בפרוט יתר לסדרי הגודל המוצעים.

